

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

MANİSA'NIN SOMA İLÇESİNDE BAŞTA 13 MAYIS 2014 TARİHİNDE OLMAK ÜZERE MEYDANA GELEN MADEN KAZALARININ ARAŞTIRILARAK BU SEKTÖRDE ALINMASI GEREKEN İŞ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ TEDBİRLERİNİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

02 Temmuz 2014 Çarşamba

MANİSA'NIN SOMA İLÇESİNDE BAŞTA 13 MAYIS 2014 TARİHİNDE OLMAK ÜZERE MEYDANA GELEN MADEN KAZALARININ ARAŞTIRILARAK BU SEKTÖRDE ALINMASI GEREKEN İŞ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ TEDBİRLERİNİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

02 Temmuz 2014 Çarşamba

----0----

K O N U

Sayfa

İşçi hakları, iş sağlığı ve güvenliği ile maden işletmecilik sistemi hakkında, TÜRK-İŞ – Türkiye Maden İşçileri Sendikası, HAK-İŞ Öz Maden İşçileri Sendikası, DİSK – Dev Maden-Sen ve Maden Mühendisleri Odası'nın sunumları

1:37

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

BİRİNCİ OTURUM

1:36

Vedat ÜNAL (TÜRK-İŞ Türkiye Maden İşçileri Sendikası Genel Sekreteri)	1:2, 16:18, 24:25, 30, 31, 32:35
Ahmet ARSLAN (HAK-İŞ Öz Maden İş Sendikası Genel Başkanı)	2:4, 24
Tayfun GÖRGÜN (DİSK DEV. MADEN-SEN Genel Bşk.)	4:8, 20, 30:32, 33
Ayhan YÜKSEL (TMMOB Maden Mühendisleri Odası Başkanı)	8:14, 18:19, 22:24, 25, 35
Selçuk ÖZDAĞ (Manisa)	14:15, 17:18, 19:20, 29:30
Yılmaz TUNÇ (Bartın)	15:16
Durmuş DÜZGÜN (TÜRK-İŞ Türkiye Maden İşçileri Sendikası Mali Sekreteri)	17:18
Fatoş GÜRKAN (Adana)	20:21
Necati ÖZENSOY (Bursa)	21:22, 25
Muzaffer YURTTAŞ (Manisa)	22
Vural KAVUNCU (Kütahya)	25:26, 33
Hasan ÖREN (Manisa)	26:27, 30, 36
Erkan AKÇAY (Manisa)	27:28, 30
Özgür ÖZEL (Manisa)	28:29, 34
Bahtiyar ÜNVER (Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr.)	30

İKİNCİ OTURUM

37

Açılma Saati: 14.33
Kapanma Saati: 17.58

BİRİNCİ OTURUM

2 Temmuz 2014 Çarşamba

Açılma Saati: 14.33

BAŞKAN: Ali Rıza ALABOYUN (Aksaray)

BAŞKAN VEKİLİ: Yılmaz TUNÇ (Bartın)

SÖZCÜ: Ali AYDINLIOĞLU (Balıkesir)

KÂTİP: Fatoş GÜRKAN (Adana)

-----0-----

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, toplantı yeter sayımız vardır, toplantıyı açıyorum.

Bugünkü toplantımızda işçi sendikalarımız ile Maden Mühendisleri Odamızı dinleyeceğiz. Yaşadığımız elim kazadan sonra ne tür dersler çıkarabiliriz? Odalarımızın özellikle redevans ve sözleşmeli üretimle ilgili konulardaki yaptıkları akademik çalışmalar, bu konudaki görüşleri varsa bizim daha da bir ufukumuzu açacaktır. Bu nedenle, ben...

TÜRK-İŞ Türkiye Maden İşçileri Sendikası'ndan Vedat Ünal Bey, beraberinde Hasan Hüseyin Yıldız, Kenan Dikbıyık, Hatice Salman -ismini yanlış okuduğum varsa düzeltsin lütfen- HAK-İŞ ÖZ MADEN İŞ Sendikası'ndan Ahmet Arslan, Buğrahan Bilgin; DİSK DEV. MADEN-SEN'den Tayfun Görgün ve Yunis Akbağ ve Maden Mühendisleri Odası'ndan Ayhan Yüksel, beraberinde Necmi Ergin, eski Başkan Mehmet Torun, Emre Demir ve Volkan Kaya; hepiniz hoş geldiniz.

Biz geçmişte hep kurumları dinledik, Soma'ya gittik, Zonguldak'ta madene indik. Bugün de sivil toplum ayağı olarak hem sendikalarımızı hem de Maden Mühendisleri Odasını dinleyelim istiyoruz.

Dolayısıyla, müsaade ederseniz, ben ilk sözü TÜRK-İŞ Türkiye Maden İşçileri Sendikası Başkanı Vedat Ünal Bey'e vereyim.

Soma bağlamında, kaza bağlamında yer altı kömür ağırlıklı olmak üzere çözüm önerileriniz, yaşadıklarınız, bizlere ufuk açabilecek bilgi ve tecrübelerinize ihtiyacımız var.

Buyurun.

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL – Çok teşekkür ederiz bizleri çağırdığınız için. Biz de TÜRK-İŞ'e bağlı Türkiye Maden İşçileri Sendikası olarak sevgi ve saygılarımızı sunuyoruz heyetinize.

Türkiye Maden İşçileri Sendikası olarak görüşlerimiz şunlardır: Soma faciası nedeniyle gündeme gelen madencilik sektöründeki büyük sorun ve denetimsizliğin torba yasaya yamanarak alıncaya düzeltilmesi mümkün değildir. Facia bahane edilerek taşeronlaştırma ve özelleştirme uygulamalarına hukuki kılıf biçilmektedir.

Mevcut sistem sendikasılaştırma ve taşeronlaştırmanın önünü açmaktadır. Torba yasayla Soma şehitlerinin aile ve yakınlarının haklarını güvence altına alan ve genel anlamda maden işçilerinin çalışma süreleri, yıllık izin süreleri ve emeklilik yaşları gibi bazı olumlu maddeler getirilmek istenmekle birlikte, bu olumlu maddelerin arkasına sığınarak tüm çalışma hayatını taşeron cennetine çevirecek ve Soma'da olduğu gibi, temel nedeni taşeronlaştırma, özelleştirme ve nitelsiz ve yetersiz denetim olan yeni faci alara sebep olacak birçok madde yasalaştırılmak istenmektedir.

Soma katliamının böyle bir taşeron yasasının çıkarılması için paravan olarak kullanılmasını kabul edilemez olarak görüyoruz. Maden şehitlerinin ve genel anlamda tüm madencilerin haklarını ve çalışma şartlarını, her seferinde 301 maden şehidi verilmesi şartı aranmadan, kalıcı bir şekilde güvence altına alan kapsamlı bir madencilik iş kanunu acilen bu torba yasadaki ayrılmaları ve tek başına çıkarılmalıdır.

Kamu tarafından yapılan alt işveren sözleşmelerine ait tüm idari, mali, cezai ve hukuki sorumlulukların yine kamu tarafından üstlenilmesine rağmen alt işveren uygulamasına devam edilerek işletmelerin özel sektöre verilmesinin sosyal ve hukuki bir açıklaması bulunmamaktadır ve bu, açıkça kamu kaynaklarının taşeron firmalara teslim edilmesidir.

Kamuya ait stratejik ve ekonomik öneme sahip madenlerin, termik santrallerin ve tüm kamu kurum ve kuruluşlarının özelleştirilmesine ve taşeronlaştırılmasına derhâl son verilmesi ve kamu mallarının işletilmesinin devlet eliyle yürütülmesi gerekmektedir. Mevcut yapı acilen ve köklü bir şekilde değiştirilmediği takdirde, tek amacı redevans süresi içerisinde "daha az maliyet, daha fazla üretim" yaklaşımıyla kâr odaklı özel sektör işletmelerinde iş kazalarının aynı şekilde devam edeceği kesindir.

Torba yasa da taşeron işçilerinin mali haklarını güvence altına almaya yönelik gibi gösterilmeye çalışılsa da esas amacı özelleştirme ve taşeronlaşmanın önünün daha da açılmasıdır.

Türkiye Maden İşçileri Sendikası olarak, özelleştirme ve taşeron politikalarına, güvencesiz ve sendikasız çalıştırma uygulamalarına, kısaca bu kölelik düzenine derhâl son verilmesini ve başta maden işletmeleri olmak üzere, tüm kamuya ait işletmelerin tek çatı üzerinden devlet eliyle işletilmesini istiyoruz.

Bu konuda Türkiye Maden İşçileri Sendikasının talep ve önerileri şunlardır:

Bunları 7 maddede sıralayabildik.

Birinci önerimiz: Madencilikte ve özellikle yer altı madenciliğinde tüm özelleştirme ve taşeron uygulamalarının sona erdirilmesi.

2) 176 sayılı Madenlerde Sağlık ve Güvenlik ILO Sözleşmesi'nin bir an önce imzalanması ve ulusal mevzuatın ILO normlarıyla uygun hâle getirilmesi.

3) 4857 sayılı İş Kanunu'nun 2'nci maddesiyle açık olarak belirlenen "asıl iş" kavramının ihale sözleşmeleri maddeleriyle çiğnenmesinin önüne geçilmesi.

4) Denetim mekanizmasının tamamen özerk kurumlara devredilmesi ve teknik nezaretçilerin ücretlerinin denetledikleri işveren tarafından değil, bağımsız fonlardan ödenmesi.

5) İşçi sağlığı ve güvenliği kurullarında yer alan işçi temsilcilerinin iş güvencesinin sağlanması.

6) Madencilik faaliyetlerinin yoğun olduğu bölgelerde ilgili bakanlık tarafından uygulamalı eğitim ocaklarının açılması ve yer altına girmeden önce tüm işçilerin bu merkezlerde eğitilmesi.

Ve son olarak: Maden iş yerleri bakımından Çalışma Bakanlığı iş müfettişleri, Sosyal Güvenlik Kurumu iş müfettişleri ve Enerji Bakanlığı müfettişlerince iş yerleri bakımından tanzim edilen raporların bir suretinin iş yerinde örgütlü olan sendikaya gönderilmesi.

Bizim Türkiye Maden İşçileri Sendikası olarak talep ve önerilerimiz bunlardan ibarettir efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Ünal Bey.

Şimdi, her sendikadan isimlerini okuduğum sendika başkanlarına, Ahmet Arslan'a, Tayfun Görgün'e ve Ayhan Yüksel'e söz vereceğim. Onlar soru-cevap kısmında kendi arkadaşlarından bilgi alabilirler.

Dolayısıyla, şu an ikinci sözü HAK-İŞ ÖZ MADEN İŞ Sendikası'ndan Ahmet Arslan'a veriyorum.

Ahmet Bey, buyurun.

HAK-İŞ ÖZ MADEN İŞ SENDİKASI GENEL BAŞKANI AHMET ARSLAN – Türkiye Büyük Millet Medisi Maden Kazalarının Araştırılarak Alınması Gereken İş Sağlığı ve İş Güvenliği Tedbirlerinin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Medis Araştırması Komisyonuna;

ÖZ MADEN İŞ Sendikası olarak, ülkemizi yasa boğan 13 Mayıs 2014 tarihinde Soma'da meydana gelen maden kazasında kaybettiğimiz 301 madenci şehit arkadaşımızı rahmetle anıyoruz.

Böyle bir facianın tekrar yaşanmaması için maden işçilerinin haklarının, çalışma şartlarının iyileştirilmesi, iş sağlığı ve güvenliğinin daha iyi şartlarda sağlanması için alınması gereken tedbirler ve yapılması gereken mevzuat çalışmaları hakkında önerilerimizi birkaç başlık ile Komisyon Başkanlığımıza ve üyelerimize arz ederiz.

İş sağlığı ve iş güvenliği uzmanlarının iş ve maaş kaygısı ile işveren baskısından çıkarılarak verimli ve bağımsız çalışmalarının sağlanması gerekir. Bunun gerçekleştirilebilmesi için maaşlarını devlet ve işverenlerce kurulacak bir fondan almaları sağlanmalıdır.

İşe yeni başlayan işçinin işbaşı yapmadan önce aldığı eğitimin yetersiz olduğu açıktır. Bu eğitimin yeterli düzeye çıkarılması gerekir. İşçilerin aldığı eğitimlerde yer altında çalışmanın şartlarının ve risklerinin tam olarak öğretilmesi ve bu bağlamda kapsamlı bir imtihana tabi tutulması, işçinin yeterli olup olmadığının denetlenmesi gerekir. Eğitimin sonunda da madende çalışma yeterlilik sertifikası alma zorunluluğu getirilmelidir. Bu bağlamda Türkiye Kömür İşletmeleri tarafından kamu ve özel sektörü kapsayacak şekilde pratik eğitim ocağı kurulmalıdır. İşletmenin kontrolü altında yani kamunun kontrolü altında olmayan faktörleri önceden tahmin ederek "proaktif yaklaşım yöntemi" ile işçiye tatbik ettirmelidir.

İşletmelere yer altında yaşam odaları bulundurma zorunluluğu getirilmelidir. Yaşam odaları üretime yakın ve güvenli noktalara konuşlandırılmalıdır. Yaşam odalarının standartları uluslararası ölçütlere göre belirlenmelidir.

İş sağlığı ve iş güvenliğinin tam uygulanabilmesi açısından Türkiye Kömür İşletmelerinin belirlemiş olduğu günlük bazda üretimin üzerine çıkılmasının engellenmesi, çalışan işçi sayısının buna paralel olarak düzenlenmesi gerekir. İşverenin işçileri prim için yarıştırmasının ve bu nedenle doğabilecek risklerin önüne geçilmesi gerekir.

Yer altı maden işçilerinin asgari ücretlerinin en az üç maaş tutarında olması sağlanmalıdır. Devlet işçileri ile özel işletme işçilerinin kazanımlarının eşitlenmesi gerekir. Bu şekilde işletmecinin madencilğe "az sermaye, çok kâr" gözüyle bakmasının önüne geçilerek işçinin hak ettiği değeri alması sağlanabilir.

Yer altında çalışma esnasında oluşan kömür ve taş tozunun meslek hastalıklarına neden olduğu bilinmektedir. Bunun önlenmesi için Avrupa standartlarında temizleme ve havalandırma uygulamalarının ülkemizde de uygulanması gerekir. Yine, günlük bazda üretim miktarının kotalandırılması ve asgari ücretin artırılması yaşanan meslek hastalıkları konusunda işvereni gerekli tedbirleri almaya zorlayacaktır. Bu durum işletmecinin üretimi artırabilmek için iş sağlığını ve iş güvenliğini göz ardı etmesini engelleyecektir.

İş kazalarının önlenmesine dair:

İşçiler, verilen işin bir an önce bitirilmesi için başında bulunan çavuş, şef ve vardiya amirleri tarafından baskı görmeleri nedeniyle, yaptıkları işin tahkimatına ve emniyetine yeterince önem veremiyor, gelişigüzel işler yapılıyor. Baskı ve acelecilik riski arttırarak kazalara yol açıyor. "Daha işi bitirmedin mi?" gibi baskıların yapılmaması işçi ve iş yeri için daha sağlıklı ve daha güvenli bir ortam sağlayabilir.

Madenlerde işçilerin yemek yemesi için dahi uygun bir ortam bulunmamaktadır. Bu nedenle işçiler, arkadaşlarımız üretim yapılan bant ve konveyör etrafında yemek yemektedirler. Bu durum hem sağlık açısından hem de iş kazaları için risk arz etmektedir. Buna ilişkin önlem ve düzenlemelerin ivedilikle yapılması gerekir.

Konumuzun dışında ama Uyar Darkale mağdurları, bunu da özellikle arkadaşlar... Bunu da açıklayayım. Yarın ve yarından sonra, yani tarih bekliyorlar, onlar da grev yapacaklar Cengiz Topel Meydanı'nda. Yani arkadaşlar zor durumda. Buradaki arkadaşların kaybettiği hakları da az da olsa bir gündeme getirmek istiyorum.

Uyar Madencilik 2003 yılında Darkale madenini redevanslı olarak çalışmaya başladı. 2013 yılında ölümcül kazalardan dolayı üretimi durdurdu. Daha sonra müfettişlerin ocaktaki inceleme ve denetiminden dolayı 12 Kasım 2013 günü 800 kişinin çalıştığı maden ocağı kapatıldı. 800 işçi maaşlarını ve kıdem tazminatlarını, sosyal haklarını alamadı. Bu ve benzeri birçok olay yaşanmış olmakla birlikte bu sorunla da alakalı gerekli düzenlemelerin yapılması, mağduriyetlerin önüne geçilmesi gerektiğini düşünüyorum ve talep ediyorum.

Hakların geri verilmesi:

5510 sayılı Yasa 08/05/2008 tarihli RG değişikliği ile işçilerden alınan emekliliğe ilişkin hakların geri verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Yapılan değişiklik ile yer altı maden işçilerinin emeklilik haklarını alması zorlaşmıştır. Düzenleme öncesinde 3 vasfı yerine getirdiğinde işçi arkadaşlarımız emekli olabiliyordu. Onların 3 tanesini sıralayayım: Sigorta yaşı yirmi yıl olduğunda, istenilen sigorta prim günü 4.001 dolduğunda, üçüncü olarak da emeklilik yaşı 38'i bitirip 39'dan gün aldığımızda emekliliğe hak kazanıyorduk. Emekliliğin geç ve zor elde edilmesi, hem vasıflı çalışanı bu meslektan uzaklaştırmış hem de çalışmaya devam eden işçinin yer altında daha uzun çalışmasından dolayı sağlık sorunlarının artmasına ve karşı karşıya kaldığı risklerin artmasına neden olmaktadır. Yani bu 55 yaş... 2008'den sonraki sigortalılar uzun bir süre yer altında. Çünkü suni havayla üretim yapılıyor, orada o sekiz saat dolduruluyor. Tabii ki Avrupa standartlarına göre bizim iş yeri... Avrupa standartlarına bakarsak, biz düğme olarak çalışmıyoruz. Daha yeni bir klasik ayaktan yarı mekanize... Bazı çok nadir de olsa tam mekanize olan yerler var ama bedenle, iş gücüyle, insan gücüyle, emekle, emekçinin gücüyle üretim sağlanabiliyor. Bunun için Avrupa standartları belki yaş itibarıyla uzun olabilir ama bizim bu şartlarda, bu ortamda, Türkiye şartlarında bu 55 yaş, 50 yaş uygun değildir. En azından bunu da dile getirmek istiyorum.

Bulunduğumuz iş kolu dünyanın en ağır ve tehlikeli iş kolu. Yer altında ve maden iş kolunda çalışan işçi arkadaşların talepleri: Yıllık izinlerin ve resmî tatillerin yer altı primi yatırılmasını talep etmektedirler. Çalışırken iş kazasına maruz kalan işçilerimizin uzun müddet kazalı kalması nedeniyle sigorta primlerinin yer altı olarak ödenmesini istiyoruz çünkü bu arkadaşımız yer altında kazalıyorsa bu arkadaşın priminin de yer altı olarak ödenmesi gerektiğini düşünüyoruz ve talep ediyoruz.

Bir konu daha var, o da çok önemli işçi adına. Yargıya intikal etmiş iş davalarının çok uzun süreler devam ettiği, mağdur işçilerin mahkeme sürecinin uzamasından dolayı ayrıca bir mağduriyet yaşadığı açıktır. En azından işçilerin iş davalarının süreçlerinin kısaltılması sağlanmalıdır ve buna uygun çerçevede, kapsamlı bir çalışma yapılmalıdır.

İş kazası geçiren çalışanların sosyal güvenlik primlerinin bildirimlerinin devlet ya da işletmeciler tarafından yapılması gerekir. O esnada işçi arkadaşların primi ödenmiyor. Bundan yıllar önce, otuz beş kırk yıl önce bu şekilde iş kazası olduğunda primler ödeniyordu. Sonradan nedense -tarih veremeyeceğim- gündemimizden çıkmış. Biz bunun tekrar gündemimize geri dönmesini talep ediyoruz.

Beni dinlediğiniz için Sayın Komisyon Başkanı, Komisyon üyeleri ve değerli misafirlerimiz teşekkür ederim. İnşallah, bu işçi arkadaşların, emekçi arkadaşlarımızın adına sağlıklı kanunlar çıkacağını, onların adına sevindirici... İnşallah, bundan sonra ölümlü ve normal kazalar olmaz. Daha temkinli, daha dikkatli ve daha verimli çalışılması için hep beraber, inşallah... Hayırlısı olsun.

Teşekkür ederim, hepinize HAK-İŞ Konfederasyonu ve ÖZ MADEN-İŞ adına teşekkürlerimi sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Ahmet Bey.

DİSK DEV. MADEN-SEN adına Tayfun Görgün Bey...

DİSK DEV. MADEN-SEN GENEL BAŞKANI TAYFUN GÖRGÜN – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Öncelikle Soma Medis Araştırma Komisyonumuzun çok değerli milletvekillerini ve çalışanlarını, uzmanlarını, Medis çalışanlarımızı, Komisyona katılan, bilgi veren çok değerli sivil toplum örgütlerinin, sendikalarımızın, odalarımızın başkan ve yönetici uzmanlarını ben de DİSK DEV. MADEN-SEN adına selamlıyorum, saygılar sunuyorum.

Sayın Başkan, işçi hakları, işçi sağlığı, iş güvenliği ve bu tür kazaların önlenmesi konulu bizi buraya topladınız, teşekkür ediyoruz tekrar fakat tabii, konu çok uzun, biz raporumuzda bunun ayrıntılarına giriyoruz. Şu anda bizce acil olan ve vurgulanmamış olduğunu düşündüğüm konulara gireceğim onun için izninizle. Ama tabii, konunun kapsamını...

Soma'ya yoğunlaşmaya çalışacağız ama aslında bu, ülkemizde madencilik de dâhil olmak üzere, sanayileşmenin dayandırıldığı noktadan bağımsız değil. Yani dünya ile rekabet etmek isteyen Türkiye'nin ucuza üretim yapmak ve üretimini ucuz işçiliğe dayandırmak noktasında alınan mesafenin bir başka sonucudur Soma faciası, bunu biliyoruz. Dolayısıyla, bu bağlamdan bunu koparmadan da bakmak durumundayız. Zaten Soma'da da böyle olmuştur. Kazanın sebeplerine baktığımızda, daha önce yirmi iki yıl boyunca kamu tarafından işletilen aynı madenlerde sadece ölümlü bir iş kazası olmuş, birkaç tane de yaralanmalı, organ kayıplı kaza olmuştur. Ne zaman ki bu daha ucuza üretmek ve daha çok üretmek için özelleştirme ve taşeronlaştırma uygulamasına geçildi, ondan sonra kazaların bir bir -ölümlü kazalar dâhil olmak üzere- sayıları hemen hızla artmaya başlamıştır. Dolayısıyla, madencilikte de özelleştirme politikalarını ve taşeronlaştırma meselesini, hele hele ana işte taşeronlaştırma meselesini ve alt taşeronları, yani "dayıbaşı" olarak Soma'yla Türkiye'nin duyduğu, "ekip başı" olarak duyduğu konuyu da ele almak ve Soma Komisyonumuzun raporunda en azından atıfta bulunmak gerekecektir. Daha sonra kapsamlı çözümler için de bunun katkısı olacağını düşünüyoruz.

Sayın Başkan, çok değerli milletvekillerimiz ve çok değerli arkadaşlar; denetimle ilgili aksayan konu zaten günlerce televizyonlardan verildi ve basınımız bunu çok iyi biçimde izledi, benden önce sunum yapan arkadaşlar da bahsettiler. Denetim meselesi hakikaten bir problem. Bildiğiniz gibi, iç denetimdeki "nezaretçi" denilen, iç denetimi yapan arkadaşlarımızın, maden mühendislerinin ücretlerinin denetimini yaptığı işveren tarafından ödenmesi meselesi hakikaten çok hayatidir. Biz DİSK olarak, DEV. MADEN-SEN olarak defalarca çeşitli kuruluşlara, parti grup başkan vekilliklerimize ve yeri geldiğinde her yerde madencilikle ilgili bunu söyledik çünkü bu böyle oldukça -denetim yetkisi- ve yetkileri çok fazla olan nezaretçinin maaşını denetlediği şirket ödedikçe onların objektif denetim yapması ve madenlerdeki aksamaları ve sorunları raporlaması ve duyurması, kayda geçirmesi mümkün olmuyor. Dolayısıyla, bu konu çok önemli, buraya bir kez daha vurgu yapmak istiyorum.

İkinci olarak da dış denetimler konusunda -değinildi ama ben bir cümleyle geçeceğim- yani Çalışma Bakanlığımız, MİGEM, hatta madencilikte Enerji Bakanlığımızın da sorumlulukları var bildiğiniz gibi burada. Burada da yetişmiş müfettişlerin eksikliğinden bahsedebiliriz çünkü özellikle Soma faciasında olduğu gibi, "yangınlı" ya da "metanlı" dediğimiz bölgelerde özel eğitim yapan ve bu yangınlı bölgeleri bilen müfettiş arkadaşlarımızın denetlenmesi gerekiyor. Bunun sayısının yok denecek kadar az olduğunu her 2 kuruluşta, hatta her 3 kuruluşta da biliyoruz. Dolayısıyla, bu eksikliğin ya da bu ihtiyacın da altını çizmek gerekiyor.

Denetim işi, özetle, işverenlerden parasal olarak da bağımsız olmalıdır. Arkadaşarımdan bir tanesinin de söylediği gibi, teknik nezaretçinin ve diğer denetimdeki kuruluşların ödemelerinin, ücretlerinin oluşturulacak bir ortak havuzdan yani işverenlerin katkı paylarıyla oluşacak ve devletin katkı payıyla oluşacak ya da benzer şekilde bütçesi oluşturulan bir ortak havuzdan, işverene bağlı olmaksızın ödenmesi mecburiyeti ve ihtiyacı açıkça ortadadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; taşeron sistemi burada da günah keçisi yapılmıştır. Evet, taşeronun burada olması son derece yanlış ve asıl işçinin de taşeron olduğunu biliyoruz, taşeronun da taşeronu olduğunu burada biliyoruz. Yasak olmasına rağmen, ana üretim alanlarının da taşeronla çalıştırıldığını biliyoruz. Üstelik de asıl sahibinin kamu kuruluşu olduğu, yani Enerji Bakanlığımızın olduğu sahalarda bu yapılmış durumdadır. Bu da tabii dikkat çekici ve artık bundan sonra engellenmesi gereken bir mevzudur bu konu da.

Denetim sürecine -demin söylemeyi unuttum- mutlaka bağımsız birimlerin de girmesi, üniversitelerden madencilik ve çalışma ekonomisi ya da benzer kürsülerden katkılarla ve Türkiye'deki işçi konfederasyonlarından yapılacak katkıyla ve TMMOB'un Maden

Mühendisleri Odalarının, hatta Türk Tabipleri Birliğinin de katkılarıyla bir üst çatıda yer alan bir bağımsız denetleme ve denetlemenin mevzuatı konusunda ve mümkünse de madencilik bölgelerinde, yerellerde de aynı birimin devamı şeklinde bir denetime bir takviye burada düşünmek durumundayız. Çünkü Soma faciasından çok büyük dersler çıkardık. Devlet, Hükümet, yerel birimler ve herkes, bütün vatandaşlarımız, bütün kuruluşlarımız bu konuda büyük bir çaba sarf ediyor şu anda yaraları sarmak için. Komisyonumuz da böyle bir ihtiyacın sonucunda kuruldu ve bu görevini yapmaya çalışacak ama bilelim ki daha önceki yıllardaki raporlarında söylediğimiz gibi eğer bu Komisyonunda konuştuğumuz ve ortaya çıkacak sonuçlara ilişkin ciddi adımlar Türkiye’de atılamazsa çok daha farklı ve benzeri büyüklükteki facialarla Türkiye ne yazık ki karşı karşıyadır çünkü bir üretim yapmak durumundayız, madencilik yapmak durumundayız, enerji üretmek durumdayız ama bunu yaparken ölmeden, yaralanmadan... Belki biraz sonra Maden Mühendisleri Odası girecektir, ben de girebilirim ama zamanı burada kullanmak istemiyorum çünkü madenler aynı zamanda bütün halkın ve çocuklarımızın da malları. Madenlerin bir özelliği de bildiğimiz gibi, hepinizin çok iyi bildiği gibi sonlu, yani bitimli kaynaklardır yani buğday, arpa gibi her sene ekip yeniden yeniden üretemezsiniz. Ne kadar doğanızda varsa ancak onunla sınırlısınız ve bunu çok iyi işletmek durumundasınız. Dolayısıyla da, önerilerimizden bir tanesi, mutlaka bir çerçeveye ulusal madencilik politikası oluşturmak durumundayız. Bu ulusal madencilik politikası oluşurken yine üniversitelerimizin ilgili kürsüleri, sivil toplum ve sosyal taraflarla bu bilgiler bizden alınmalı ve Meclisimiz bu çalışmayı yapmalıdır. Bu da yani Soma’yla ilgili gibi görünmemiş olsa da, aslında Soma’yı yaratan sebeplerin de bir tanesinde bu vardır ve orada sadece insanlarımız ölmemiştir. Bizim canımızı yakan en çok odur, yaralanan insanlardır, geriye kalan ailelerdir ama orada heba olan maden kaynakları da bu ülkenin ve gelecek kuşakların da maden kaynaklarıdır ve orada hakikaten büyük bir zayıflık da olmuştur ve Türkiye’nin çeşitli yerlerinde bu olmaya devam etmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben sayılmış olan şeyleri tekrar burada saymayacağım ama izninizle bir şeyi daha söylemek istiyorum. Soma’da da görüldü ki adalet erişim konusunda büyük bir problem var. Bu Komisyonun görevleri arasında görülmemekle beraber bu Komisyon en azından tavsiye edebileceği ve raporuna alabileceği bir konudur. Türkiye’de bu tip hak ihlalleri konusunda gerek kazadan önceki hak ihlalleri konusunda veya kazaya yol açacak süreçlerde işçinin sesini duyurmaya çalışıp da duyuramadığı konulardaki -adalet süreçlerinden bahsediyorum- gerek üretim süreçlerinde taşeronda çalışan insanlarımızın uğradıkları haksızlıklar konusunda gerekse kazalardan sonraki süreçlerde adalet ulaşım süreçlerinden bahsediyorum. Ki bir örneğiyle şu anda karşı karşıyayız, burada Türkiye’de çok büyük bir duyarlılık olduğu için bununla karşı karşıya kalmayacağımızı umuyoruz, bu adalet sürecinde ama konu şu: Sayın Başkan, bir defa Türkiye’de ilgili mahkemeler yok. Yani Soma’da da bunun örneğini görüyoruz. İş mahkemeleri yok, sulh mahkemeleri bakıyor burada. Dolayısıyla, bunu tavsiye etmek gerekiyor. Özellikle bu üretim havzalarının yoğun olduğu bu yörelerde ve sürekli olarak hâkimler konunun yabancı olduğu için, uzmanlık mahkemeleri olmadığı için de sürekli olarak bilirkişiye gönderiyor. Zaten içeride alacağını veya ekonomik bir hakkı için dava açan işçi o parasını alamadığı için yarınını veya kirasını nasıl ödeyeceği sorunuyla karşı karşıya olduğu için mahkeme harçları, tekrar tekrar bilirkişiye giden masraflar, davanın üç dört yıla kadar uzaması -seri usul mahkemelerinden bile yani iki ayda bitmesi gereken mahkemelerde bile birkaç yılı alan davalarda- çok büyük mağduriyetler oluyor ve çoğu kez işçiler davanın sonucunu beklemeden -örneğin rakamı tamamen örnek olsun diye söylüyorum- 20 milyarlık bir alacak davasında 2 milyara, 3 milyara işverenle anlaşıp süreyi beklemeden üç ay sonra, beş ay sonra pes edip davadan vazgeçebiliyor. Bu Türkiye’nin bütün çalışanlar, taşeronlar açısından da kanayan bir yaradır ama madencilikte çok daha büyük kanayan yaradır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerimi çok daha uzatmadan, zamanın değerli olduğunu biliyorum, hemen kısaca önerilerimin diğer maddelerine geçeceğim. Fakat bu adalet erişim konusunda size bir somut örnekten bahsedeceğim, bir arkadaşım burada bahsetti. Geçen yıl yine özel sektöre verilmiş olan Darkale bölgesindeki Uyar Madencilikle ilgili bir sorundan bahsedeceğim. Hatırlayacaksınız, kasım ayının başında bir iş kazası yeniden aynı madende oldu ve o iş kazasında bir işçi arkadaşımız yanılmıyorsa 3 ya da 4 işçi öldü 3 ya da 4 arkadaşımız da yaralandı orada ve bunun üzerine iş müfettişleri bunu denetlediler çünkü o yıl için çeşitli defalar olmuş ve çeşitli defalar da ölümler de olmuştu. Sıkı bir denetimden sonra neler yapıldıktan sonra ocağın açılabilmesini koydular, sözleşmesi birkaç ay daha kalan işveren bunu verimli bulmadı bu meseleyi ve iş yerini kapattı. Fakat kapatırken şöyle bir şey yaptı, dedi ki işçileri toplayıp: “Ben sizin kıdem tazminatlarınızı ödeyemiyorum, ekim ayı maaşlarınızı ödeyemeyeceğim, kasım ayı maaşlarınızı -on bir günlük var- ödeyemiyorum, isteyenler bir başka maden şirketinin Gevenitepe’de işçi alıyormuş oraya gitsin, istemeyenler de gelsin, ben şöyle ödeyeceğim: 2016 yılının ve 2017 yılına ait senetler vereceğim, taksitlendireceğim kıdem tazminatlarınızı ve bu senet karşılığında siz bana bir akit imzalayacaksınız.” O akdin ben size 3 maddesini hemen kısaca söyleyeyim, bunları size sunacağız, daha sonraki raporumuzda.

1'inci maddesinde: "Bu senetlerin zamanında ödenmediğinde başka bir işlem yapılmayacaktır." Yani icra işlemi yapılmayacaktır, bu senetler ikinci bir şahsa devredilmeyecektir, işverenden başka bir alacağım kaldığına dair yeni bir dava açılmayacaktır, filan diye, böyle akit karşılığında bu senetler veriliyor. Oysaki bizim yasalarımız çok açık, mücbir sebepler olduğunda ancak altı aylık bir kıdem tazminatı erteleme oluyor, onun dışında süreyi uzatmak mümkün değildir, filan diye. Fakat burası aynı zamanda toplu sözleşme bir yeri. TÜRK-İŞ'e bağlı, arkadaşımın sunum yaptığı Türkiye Maden İşçileri Sendikası aitti. Sendika da ona sahip çıkmadığı için bu arkadaşlar ortada kaldılar. İşte, bizler sahip çıkmaya çalıştık. Manisa'dan bulduğumuz bir avukat arkadaşımız geldi, davaları açıldı, açılmadı, neyse uzatmayayım. Daha sonra sendika da sahip çıkmaya çıktı orada. Fakat Sayın Başkan, biz orada hem sesimizi duyuracak küçük bir eylem yaptık işçi arkadaşlarla yani demokratik bir biçimde. Çünkü bu ocakların asıl sahibi Enerji Bakanlığına bağlı Türkiye Kömür İşletmesinin Ege Linyitleri İşletmesidir ve ondan rica ettik, yazılı da başvurduk, dedik ki: Bu işverenin hak ettiği ücretleri ödemeyin -kömürü oraya satıyor, veriyor, sonra onları alıyor- bunları ödemeyin buraya çünkü asıl işveren olarak sizin sorumluluklarınız var buraya. İşçilerin ödenmeyen ekim maaşları var, kasım maaşları var, kıdem tazminatları ve bunun size verdiği banka teminatları gibi -saymayım burada tek tek- bu teminatları bloke edin, bu işverenlere ödettirme konusunda bir çaba sarf edin dedik, Enerji Bakanımıza bağlı Ege Linyitleri İşletmelerine. Bu sözler söz olarak verildi fakat bunun gereği yerine getirilmedi. Yani devlet kuruluğu olan Enerji Bakanlığımıza bağlı birimler de bunları böyle yaptı. Bize tamam denildi, işçilere ama bir ay, iki ay sonra o ilgili şirketin içerdeki paraları ne yazık ki ödendi, bu noktaya geldi. Yani derd bir değil, sorun çok burada.

Kamu kuruluşları bile görevlerini burada yeteri kadar yapmamış durumuna geliyor. Bütün bunların kayıt altına alınması ve hiç değilse Soma vesilesiyle geçen senin 2013 yılının Ekim ayı maaşlarını ve Kasım ayı maaşlarını almamış Uyar Madencilik işçilerinin sorunlarına da Komisyonda atıfta bulunulması ve bu konuda çaba sarf edilmesi konusunu ben hassaten Komisyondan rica etmek istiyorum.

Şimdi, birkaç cümleyle sunmamış olduğum taleplerimizi sunacağım. Sayın Başkan, devlet tarafından bu büyük facia sonrasında Türkiye Cumhuriyeti halkına ve Somalı maden işçilerine ve geride kalan şehitlerimizin ailelerine sözler verildi. Bunların tutulmasına ilişkin de bir çaba sarf ediliyor, orada hummalı büyük bir çalışma da var. Rehabilitasyon merkezlerini örnek olarak bunları görüyoruz çünkü sürekli aylardan beri biz de Soma'dayız. Bu arada Somalı işçi kardeşlerin selamlarını da söylemeyi unuttum, sizin de bir sözünüz varsa onları da aktarmamı istiyor Somalı işçiler. Orada yaşıyoruz, orada kalıyoruz.

Sayın Başkanım, bu madencilere verilen sözlerin bazılarının gecikmeler söz konusu var. Artık maden işçilerinde bazı istifhamlar oluştu. "Acaba bu sözler tutulmayacak mı, bu sözler yerine getirilmeyecek mi ya da biraz deforme olup öyle mi getirilecek?" diye bir endişe oluşmaya başladı. Biz inanıyoruz ki böyle bir şey olmayacaktır ama bunu hatırlatmak istiyorum.

Birincisi: Devlet tarafından denetimleri yapılan ve teftiş raporları tamamlana kadar kimsenin madenlere inmeye zorlanmayacağı sözü verildi orada fakat bu söze karşılık şu anda gerek denetimi yapılan Çalışma Bakanlığı müfettişleri tarafından ve eksikleri giderilinceye kadar kapatılan iş yerlerinde şu anda zorlanıyor. İşveren tarafından Soma Kömürleri AŞ tarafından gönderilen bir tebliğatla üç gün içinde bütün işçiler işe çağırılıyor yörede olan ve biz sorduğumuzda kaymakama gidip bunu şikâyet ettiğimizde, savcılığa bu konuyu şikâyetle bulduğumuzda yani işverenin bu tebliğatı yanlış, üç gün içinde dediğimizde

-Sayın Manisa milletvekillerinin bu konudaki çabalarını biliyoruz, teşekkür etmek istiyoruz burada işçiler adına- bizim bunu kaymakama bildirmemize rağmen, savcılığa suç duyurusunda bulunmamıza rağmen, Enerji Bakanlığı ve Çalışma Bakanlığının ilgili birimlerine duyurmamıza rağmen bu engellenmiş değil ve ne yazık ki arkadaşların, iş müfettişlerinin bu ocaktaki saptamış olduğu "Eksikleri gidermek için ben işçiye çağırdım." sözlü ifadesine kanaat getirdi herhâlde yetkililer ve işin arkasını aramadılar. Hâlbuki binlerce işçi çağırılmaz, iş müfettişlerin tespit ettiği hususların giderilmesi için 100-150 kişilik bilemediniz 200 kişilik bir ekip yeterlidir burada ama orada binlerce işçiye tebliğat çıkarıldı ve böyle bir mağduriyet söz konusu. Orada kapatılmış ocaklarda yer yer üretim yapıldı kaçak olarak ve bu orada yetkili sendikaya, devlet mekanizmalarına ve Türkiye'nin bu müthiş duyarlılığına rağmen ne yazık ki bu ihlaller orada yapıldı ve devam ediyor. Bunun engellenmesi lazım. Soma Komisyonumuzun bu konuda bir şey yapmasını rica ediyoruz.

İkinci olarak: Kimseye bu süre içinde çıkış verilmeyeceği sözü verildi. Verilen çıkışlar var, yapılan baskılar var, bu baskılar içinde sendikal baskılar da var. O kadar ki Sayın Başkan, ben size şimdi biraz sonra örneği takdim edeceğim daha sonra raporumuzda yine yer alacak ama, elimde bir tane çağrı var, İmbat Madencilik'in personeline duyurduğu. Bu bazı işçiler için yenileyeceğim kayıtlarınızı diye yaptığı bazı işçileri de yeni işe alırken yaptığı kayıttır. Burada sayıyor, işte, film milim diye o bildiğimiz şey. Bir şey var burada "e-devlet şifresi" alınacak PTT'den ve işverene teslim edilecek." diyor. Bildiğiniz gibi e-devlet şifresi kişiye ait bir şeydir ve hiç kimseye söylenemez ve üzerinde zaten yazmaktadır "e-devlet şifresini hiçbir yetkiliye PTT dâhil göstermeyiniz." denmektedir ve bunların açıkça böyle bir duyurusu var ve bu duyuruyu işverenin camekânlarında duyuruluyor ve bunu hakikaten de şu anda hâlâ işçilere baskı yaparak e-devlet

şifresini aldırıyor ve işçinin personel dosyasına koyuyorlar. Biz sendika olarak, DİSK olarak yine bunu Soma Kaymakamlığına hem yüz yüze görüşülerek hem de dilekçeyle bildirdik. Soma Savcılığına suç duyurusunda bulunduk. Çalışma Bakanlığının ilgili birimlerine bildirdik, Enerji Bakanlığına bildirdik. Şu ana kadar hâlâ bu engellenmiş değil, bu yaklaşık olarak on beş günlük bir süre Sayın Bakan, birkaç gazetede bu çıkmış durumda. Yani hak ihlalleri, kanunların çiğnenmesi, bırakın madencilik uygulamaları konusunda, çok genel geçer konularda bile Sayın Başkan hâlâ sürmekte. Bizim buna ilişkin suç duyurularımız ve savcılık duyurularımızı da buraya ekledim, görmenizden fayda var.

Devam ediyorum izninizle, bir iki cümlem kaldı. Yine kanunda yer altında günlük yedi buçuk saat olan çalışma sürelerini altı saate indirilmesinden bahsedilmişti, tasarı böyle hazırlandı biliyorsunuz, yani bu komisyonumuzun şeyi değil belki ama yine bir değişikliğe uğradı, ne yazık ki orada küçük bir değişiklikte... Yer altındaki çalışma sürelerinin yine çalışma saatleri yedi buçuk saate tamamlayan bir süreç oldu. Biz bu verilen sözlerin ve bu zorunluluğun tutulmasını... Çünkü zaten altı saatlik ve 4 vardiyalık yer altı çalışması biz 2008 yılında DİSK DEV. MADEN-SEN olarak dönemin Enerji Bakanına ve TTK Genel Müdürünün olduğu bir toplantıda sunmuştuk çünkü Avrupa'da böyle uygulanıyor zaten. Bu aynı zamanda işverenlerin de faydasına olan bir şey çünkü altı saatlik çalışma ve 4 vardiyalık yer altı çalışması daha verimli hâle getiriyor. Hem istihdam sayısını artırıyor, istihdama katkısı var hem de işverenin geneldeki kârlılığını, yıl içinde baktığımızda kârlılığını artıran bir süreç işliyor. Dolayısıyla, burada biz altı saatlik yer altı çalışmasının ülke menfaatleri bakımından, işverenin yararı bakımından da baktığımızda ısrarla takip edilmesi gerektiğini rica ediyoruz. Haftalık çalışma saatleri buna bağlı otuz altı saat olarak yer altında kalmasını yani ilk taahhütteki gibi olmasını istiyoruz. Emeklilik yaşıyla ilgili olarak -söyledi arkadaşım- o taahhüdü yerine getirilmesini istiyoruz, yani 49'a düşürülmesini istiyoruz. Ölen madencilere sivil şehitlik denilmişti, bu konudaki...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – 49 mu dediniz, emeklilik?

DİSK DEV. MADEN-SEN GENEL BAŞKANI TAYFUN GÖRGÜN – Emeklilik 49 yaş dedim efendim.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Torba kanununda 43'e kadar düşüyor.

BAŞKAN – Onu sonra şey yapar mısın. Tayfun Bey, devam edin, toparlarsanız, sevinirim.

DİSK DEV. MADEN-SEN GENEL BAŞKANI TAYFUN GÖRGÜN – Peki, efendim, ben onu kaçırmış olabilirim. O zaman daha iyi olmuş, teşekkür ediyoruz. O zaman tasarının Medisten çıkmasını bekleyeceğiz, dileyeceğiz.

Yine sözler arasında efendim, 1.400-1.500 lira arasında ölüm aylığı bağlanacağı söylenmişti, bu konudaki tereddütler artmaya başladı. Bu konuda bir çaba sarf edilmesini takibinin yapılmasını istiyoruz. Ölen madencilerin yakınlarından bir kişinin istihdam edilmesi sözü verilmişti. Bu söze ilişkin şu ana kadar bir somut gelişme olmadı, belki yakında olacak ama takibi...

NESRİN ULEMA (İzmir) – Kanun çıkmadı daha.

BAŞKAN – Şimdi, tamam arkadaşlar, Tayfun Bey bitirsin.

DİSK DEV. MADEN-SEN GENEL BAŞKANI TAYFUN GÖRGÜN – Ben diyeceğimi söylüyorum Soma Komisyonu olduğu için.

BAŞKAN – Tayfun Bey devam ediniz.

DİSK DEV. MADEN-SEN GENEL BAŞKANI TAYFUN GÖRGÜN – Çıkmayacağı için değil.

Çok özür dilerim Sayın Başkan.

Sayın milletvekilleri çok özür dilerim, affedersiniz, devam ediyorum.

Resmî tatiller ve senelik izinler de yer altı sigortası olarak yaptırılması zorunluluğu mutlaka var çünkü yeraltında çalışıyor bu insanlar yani dolayısıyla bu tatillerini de yer altı olarak yapılmasından daha doğal bir şey yok.

Taşeron sisteminin yer altı madencilerine uygulanmaması ve kaldırılması konusu hususu çok önemli, bunu tekrar huzurlarınıza getirmek istiyorum ve demin saydığım Uyar Madencilikteki bu mağduriyetlerin 2013 yılındaki Kasım ayı ve Ekim ayı maaşlarını ödemedi onları söylemek istiyorum.

Son olarak Soma'da ve diğer madencilikte olduğu gibi ne yazık ki meslek hastalıklarının bırakın tedavisi, bırakın bununla ilgili meslek hastalığına uğrayan insanların gerekli tazminatları ve yasal süreçlerini yerine getirilmesini, meslek hastalığının tanısı bile konulmuyor çünkü böyle bir eksiklik var. Oradaki hastanelere veya civar hastanelerine veya bizim merkezlerde meslek hastalıkları konusunda bir problem var, tanı konulmuyor orada. Doğal yollardan gidiyor sanatoryum da tedavi oluyor filan gibi. Soma hastanelerinde Soma havzasında yangın ünitesi olmadığını biliyoruz, yangın ünitesi dâhil noktalara...

BAŞKAN – Tayfun Bey, soru-cevap kısmımız olacak isterseniz orada genişletin.

DİSK DEV. MADEN-SEN GENEL BAŞKANI TAYFUN GÖRGÜN – Son cümlem efendim.

Soma hastanelerimizin Soma'nın ihtiyaclarına göre, madencilik olduğuna göre yeterli takviyenin yapılmasını -yangın ünitesi olmak üzere- söylüyorum.

Çok teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum, tekrar bizi dinlediğiniz için. Başarılar diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler Tayfun Bey.

Maden Mühendisleri Odası Başkanı Ayhan Yüksel Bey.

Buyurun.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Sayın Başkan, Komisyonun saygıdeğer üyeleri, sayın vekillerim, Komisyonun uzmanı, değerli hocalarım ve meslektaşlarım; hepinizi altmış yıllık onurlu bir geçmişe sahip Maden Mühendisleri Odası yönetimi ve 15 bin üyem adına saygıyla selamlıyorum ve bize bu fırsatı verdiğiniz için de öncelikli olarak teşekkür etmek istiyorum.

Şunu söyleyerek sözlerime başlamak istiyorum: Aslında biz bugün burada söyleyeceklerimizi yıllardır söylüyoruz. Basın açıklamalarımızda, raporlarımızda, kongrelerimizde, sempozyumlarımızda, çalıştaylarımızda bugün söylediklerimizi yıllardır söylüyoruz. Ülkenin ulusal madencilik politikasının nasıl olması gerektiği, iş güvenliği politikasının nasıl olması gerektiği, mevzuatın nasıl olması gerektiği konusunda onlarca rapor yayınladık. Aslında biz bu Soma'nın geldiğini daha önce, faciadan sonra da bütün beyanlarımızda söylemiştik. Dört yıl öncesinde Soma'da bir facia yaşanabilir diye yayınlamış olduğumuz Madencilikte Yaşanan İş Kazaları Raporu'nun 58'inci sayfasında aynen geçiyor. Dört yıl önce yayınlamıştık bunu. Bu rapor Karadon faciasından sonra yayınlanmıştı. O dönem bu rapordaki bilgilerimizi aslında biz Devlet Denetleme Kuruluna da verdik, oranın raporlarına da geçti bu önerilerimiz; o da bu kitaptadır. Ondan sonra ayrıca o tarihte kurulan Meclis araştırma komisyonuna da verdik, o da bu kitaba geçti. Ancak maalesef ki bunların büyük bir çoğunluğu, hatta hemen hemen hiçbirisi üzülererek söylüyorum ki yaşama geçmedi ve o gün dediğimiz, Soma'da bir facia yaşanabilir, yaşandı. Bugün bir şey daha söylemek istiyorum: Eğer ki Soma bir milat olmazsa -biraz sonra istatistikleri de göstereceğim ben size- gerekli tedbirler alınmazsa bizim her üç dört yılda bir yeni Somalar yaşayacağımızı da buradan beyan etmek istiyorum. Bunu ben söylemiyorum, rakamlar ve istatistikler söylüyor, birazdan açıklayacağım.

Biz sunumumuzu oluştururken bir plan dâhilinde hazırladık. Öncelikle kazanın nasıl meydana geldiği hakkındaki düşüncelerimizi söyleyeceğiz ama sunumun önemli bir kısmı bu facianın nedenleri nelerdi, bu nedenlere ilişkin sorumluluklar kimlerindi ve Maden Mühendisleri Odasının önerileri şeklinde 3 ana başlık altında yayınlayacağız biz bunları.

Şimdi, facianın meydana geldiği yer altı kömür ocağı, biliyorsunuz, hepiniz de, çoğunuz da gittiniz o bölgeye, artık medyada, kamuoyunda herkes biliyor ama ben tekrar söylemek istiyorum, ruhsatı Türkiye Kömür İşletmelerine ait Soma bölgesindeki, Eynez bölgesindeki yer altı kömür ocağıdır. 3 vardiya hâlinde çalışmaktadır. Burada toplamda 2.900-3.000 civarında bir maden işçisi vardır. Her vardiyada da ortalama 900 civarında insan yer altına girip üretim faaliyetlerine katılmaktadırlar. Kazanın meydana geldiği ocakta -dediğim gibi 3 vardiya var. Kaza 1'inci 08.00-16.00 vardiyasında meydana gelmiştir. Kazanın meydana geldiği ocağın kömür kalınlığı 15 ila 30 metre arasında değişmekte, eğimi de 10 ila 15 derece arasında değişmektedir. Ocakta tam mekanize, yarım mekanize ve klasik olmak üzere geri dönüşlü, göçertmeli ayak sistemi uygulanmakta. Faciayı tetikleyen yangın hava galerisi giriş noktasından itibaren yaklaşık 1.350 metre ileride bir kısımda meydana gelmiş durumdadır. Buranın kömürü, kimyasal özellikleri bakımından kendinden yanmaya müsait damarlardır. Bu nasıldır? Kömürün oksijenle teması hâlinde kömür kendi kendine kızışarak yangına dönüşmektedir, müdahale etmezseniz açık galeriye kadar ulaşmaktadır. Ancak biraz önce söylediğim raporda da belirttiğimiz üzere son yıllarda havzada metan sorunu da çıkmıştır daha derin kotlara inildikçe ve bu ocakta da metan sorunu vardı ve biz o yüzden bu raporda bunu dile getirdik çünkü madencilik önemli bilgi birikimleri ve deneyimleri getiren bir sektördür. Bu nedenle yangına elverişli damarlarda çalışmak da bir kültür istediği gibi metanlı ocaklarda çalışmak da bir kültür istemektedir. Bunun için burada özel önlemler alınması gerektiğini o dönemde söylemiştik. Ocağın havalandırma sistemi ise mekanik havalandırma yoluyla emici vantilatörler aracılığıyla yapılmaktadır. Burada kazanın meydana geldiği yer altı ocağın bir planını görmekteyiz. Daireyle işaretlenen kısımda yangının meydana geldiği mevki olarak değerlendirilmektedir.

Şimdi, kaza meydana geldiği gün Ankara'dan 5 kişilik bir heyetle olay yerine gittik. Aldığımız bilgiler, çevrede yaptığımız incelemeler ve üyelerimizle yaptığımız görüşmeler sonucunda ölümlerin -biraz önce de söylediğim gibi kömürün kendi kimyasal özelliğindeki kızışmasından kaynaklı yangın ve açık aleve dönüşmesi sonucunda meydana geldiğini söyledik ancak henüz ocağa ne bilirkişi heyeti ne Çalışma Bakanlığı müfettişleri heyeti ne de bizim oluşturduğumuz heyetler henüz giremedi güvenlik nedeniyle. Şu aşamada ocağa girmeden yapılacak açıklamaların da erken olabileceğinden düşünüyoruz, genel bilimsel veriler bunu göstermektedir, net veriler o zaman ortaya çıkacaktır.

Şunu da söylemek istiyorum: Biz 2 komisyon oluşturduk Maden Mühendisleri Odası olarak. Bir tanesi, bu kazayla ilgili teknik bir rapor oluşturmak için oluşturduk; 11 kişilik bir heyetten oluşuyor, bu heyette üniversitelerden hocalarımız, iş güvenliği uzmanları, yer altı kömür ocağında deneyimli maden mühendislerinden oluşan 11 kişilik bir heyet. İkinci bir komisyon daha kurduk. Bu komisyon da - mevzuatımızdan kaynaklanan üyelerimizi denetleme yetkimiz var biliyorsunuz- bu kazada hatası olan, kusuru olan üyelerimizle ilgili bir soruşturma komisyonu açtık. Onun da ilgili yazışmalarını yaptık, o komisyonumuz da çalışmalarına başlayacak ve yapılan değerlendirmeye sonucunda aslında yangının... Kamuoyu farklı algılayabiliyor, kömürün kendi kendine kızışması sonucu oluşan yangın nedeniyle ortaya çıkan karbonmonoksit gazının insanları zehirlenmesi sonucu oldu ölümlerin büyük bir kısmı, çok az bir kısmı da o yangınlı bölgede kalan işçilerin yangın içerisinde kalması sebebiyle yanarak ölümleri şeklinde meydana geldi.

Bizim bu basın açıklamalarımızda da duyurmuşuk kamuoyuna, daha önceki açıklamalarımızda. Bu daha sonra ön bilirkişi raporu da bu meydana bizi haklı çıkardı, o rapordaki tespitler de bizim raporumuzdaki tespitlerle uyumaktadır.

Şimdi, facianın nedenlerine ilişkin olarak Maden Mühendisleri Odasının yıllardır yaptığı açıklamalarda ilk neden, küresel politikaların oluşturduğu özelleştirme ve taşeronlaştırma uygulamalarıdır diyoruz ve bunu biraz sonra tabloda da göstereceğim.

Kısaca bir taşeronlaşma hakkında bilgi vermek istiyorum, dünyada ve Türkiye’de nasıl oluyor? Dünyada üç çeşit taşeronlaşma uygulaması vardır, saygıdeğer Komisyon üyeleri:

Bir tanesi: Uzmanlık taşeronluğudur. Yani iş yerinde yaptığınız işin belli bir kısmında belli bir uzman bilgisine, uzmanın teknolojisine ihtiyacınız vardır. Orada bu işi taşeronla verebilirsiniz. Mesela madencilikte neyi verebilirsiniz? On yılda, yirmi yılda bir kuyu açmanız gerekebilir. Siz on yılda yirmi yılda bir açacağınız kuyu için orada bir ekip oluşturmanız, o ekibi yirmi yıl boyunca bekletmenize gerek yoktur. Kuyu işi uzmanlık gerektiren bir iştir, madencilikğin uzmanlık kısmıdır, özel teknolojiler gerektirebilir. Bu nedenle de bu işi taşeronla verebilirsiniz. Bu dünyadaki uygulamalarda da böyledir. Bizim mevzuatımız da buna cevaz vermektedir. 4857 sayılı İş Kanunu’nun 2’nci maddesi uzmanlık taşeronluğuna izin vermektedir, yasamıza uygundur.

İkinci taşeronluk çeşidi kapasite taşeronluğudur. Bu kapasite taşeronluğu tüm dünyada vardır. Nasıl bir taşeronluktur? Belli bir dönemde gelen siparişler arz talep dengesi içerisinde olan değişimler sebebiyle üretim miktarlarınızda artışa gitmeniz gerekebilir, kısa vadeli dönemler içerisinde. Bu dönemde de buna ilişkin altı aylık yatırımları yapmamak için ve yeni kadroları oluşturmamak için kapasite taşeron dediğimiz taşeronluk uygulanır. Mesela madencilikte nasıl uygulanır? İşte açık işletmede üretim yaparsınız, üretiminizin artması gerekir, belli bir pazarda bir ekip oluşturursunuz oraya verirsiniz ama bunun belli bir dönem olması, belli bir dönemle sınırlı olması şartı vardır, yani bunu bir ömür boyu yapamazsınız. Bu bizim mevzuatımızda tanımlanmamıştır, bu kapasite taşeronu ancak dünyadaki uygulamalarda vardır.

Üçüncü taşeronluk, ekonomik taşeronluktur. Ekonomik taşeronluk nedir? Sadece ekonomik kaygılarla, işi ucuza vermek amacıyla, iş yerinde sendikal örgütlenmeyi engellemek amacıyla yapılan taşeronlaşma çeşidi dir. Dünyada gelişmiş ülkelerde uygulanması yasaktır çünkü eşit işe eşit ücret ilkesinden, eşitlik ilkesinden yola çıkarak yasaktır. Türkiye’de de yasaktır, 4857 sayılı İş Kanunu 2’nci maddesinde bu yasaklanmıştır. Ancak Türkiye’de şunu özellikle altını çizerek söylemek istiyorum ki: Hem kamuda hem özel sektörde uygulanan taşeronlukların büyük bir kısmı ekonomik taşeronluktur. Birinci amacı ucuz işçi çalıştırmaktır. İkinci amacı sendikal örgütlenmeyi iş yerinde engellemektir. Tüm dünyada yasaktır, bizim mevzuatımızda da yasaktır ancak özellikle kamuda da çok yaygın olarak uygulanmaktadır. Bu kazanın meydana geldiği yerdeki de ekonomik taşeronluktur, o yüzden işveren diyor ki: “Ben bunu 28 dolara mal ediyorum, TKİ 140 dolara mal ediyor.” O yüzden ki Türkiye Kömür İşletmeleri, ETİ Madenleri ve benzeri pek çok kamu kuruluşunda, madencilik dışındaki pek çok kamu kuruluşunda da muvazaalı müfettiş raporları vardır, mahkeme kararları vardır. Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu burada asıl işveren konumundadır ve uygulamadığı bir süre mahkeme kararı vardır, müfettiş raporu vardır, uygulamamaktadır, muvazaalıdır. Hem mevzuatımızda yasaktır hem de dünyada uygulanmıyor.

Şimdi, peki, taşeronlaşmanın iş kazalarıyla ne alakası var? Şimdi, taşeronlaşmada... Biraz sonra üretim zorlamasını anlatacağım ama şimdi önünüzde iki tane tablo var, bunlar peş peşe geliyorlar. Bu tablolar son otuz yılda 1983 yılından 2014 yılına kadar otuz bir yıllık tabloda, Türkiye’de, ülkemizde meydana gelmiş, facia niteliğinde dediğimiz birden çok ölümlü büyük kazaların olduğu iş kazaları. Şimdi, 1983’te Armutçuk’ta başlayan -103 kişinin öldüğü- süreçte başlayan baktığımızda 1992’e kadar -bunların çoğu da kumu ağırlıklı kuruluşlar- çok sayıda ölümlü sonuçlanan kazalar olduğunu görüyoruz. Şimdi, 1992’deki Kozlu kazasından sonraki kazalara bakın, ikinci slayta geçiyorum, hiçbir tanesinde kamu kuruluşu yoktur. 1992’den sonra ne bir grizu patlamasında ne bir ocak yangınında ne bir heyelanda hiçbir maden kazasında 1992’den sonra kamu kuruluşu yoktur. Bunun altını çizmek istiyorum ve kazaların 2003 yılında,

92' den sonra 2003 yılındaki artan kazalara baktığımızda da, Aşkale kazası, Ermenek kazası, Bayat, Küre, Gediz, Dursunbeyli, Kemalpaşa, Karadon, Elbistan, Kozlu ve Soma facialarının hepsinin de, yüzde 90' ını hepsi özel sektörde bir.

İki; büyük bir çoğunluğunda, yüzde 90' ında ya redevans var ya taşeron var. Bakın söylüyorum, Aşkale, Türkiye Kömür İşletmeleri bunu özelleştirdi, Aşkale Çimento' ya verdi. Taşeron vasıtasıyla işletiliyordu o dönemde; taşeron. Ermenek; Kömür İşletmeleri Anonim Şirketinin ocağıdır, redevans yoluyla bir özel şirkete verdi; redevans uygulamasıdır. Çorum Bayat, özel sektörün kendi ocağıdır. Kastamonu Küre taşeron ocağında meydana gelmiştir. Gediz, özel sektör KİAŞ' ın ocağıdır. Dursunbey' deki kazalar da yanlış hatırlamıyorsam bir tanesi redevans, diğeri özel sektör. Kemalpaşa, özel sektör. Son dört yılda meydana gelen Karadon kazası taşeron, Elbistan kazası taşeron sahası, Kozlu kazası taşeron, Soma kazası taşeron kazalar.

Şimdi, bu istatistikler bize şunu gösteriyor: Bilimsel gerçekliktir bu, bu taşeronlaşma böylece devam ettiği sürece, biz bu kazaları yeniden yaşamaya devam edeceğiz. Ülkemizde sistemi sil baştan yenilemediğimiz sürece bu kazalar değişmiyor. Nasıl dört yıl önce bu raporda "Soma' da bir facia yaşanılır, dikkat edin." diyorsak, bugün burada tutanaklara geçecek önümüzdeki süreçte de maden mevzuatında bir değişiklik olmadığı sürece, iş güvenliği mevzuatında, uygulamalarında bir değişiklik olmadığına, sistemi ana hatlarıyla sorgulayıp, değiştiremediğimiz takdirde, inanın burada çok üzülerken söylüyorum -inşallah yanılırım ve bu konuda yanılmayı çok isterim- böyle bir kazanın gelme olasılığı çok yüksek. Bunu bilimsel rakamlar, veriler söylemektedir.

Tekrar söylüyorum, bunun bir milat olması gerekiyor ve önerilerde ayrıca söyleyeceğiz şimdiden söyleyeyim, madencilik sektöründe redevansın ve taşeronlaşmanın mutlaka ortadan kaldırılması gerekiyor.

Üretim zorlaması; şimdi bakın, işveren bu kazadan sonra açıklama yaptı, dedi ki: " Ben 28 dolara üretiyorum, Türkiye Kömür İşletmeleri 140 dolara üretiyor." Ben burada sizlere söylüyorum, aramızda hocalarımız var, uzmanlarımız var, sizlerin çoğu da mesleğinde uzmansınız, enerji birim fiyatı aynı ise, ham madde birim fiyatı aynı ise tahkimat malzemesi, bant konveyörün fiyatı aynı ise -dünya piyasası, bunların hepsi küresel fiyatlardır- hangi koşullarda daha ucuz üretilebilir? İki tane parametresi vardır, daha ucuz üretmenin iki parametresi vardır: Bir; ucuz emek, yani TKİ' nin işçisi 2.500 lira alırken, TTK' nın işçisi 2.500 lira alırken siz buradaki işçiye 1.200 lira verdiğinizde iş gücü maliyetleri bir kere yüzde 50 düşmüş olacak. İki; üretimi zorlarsanız maliyetleri tekrar düşürürsünüz. Şimdi, burada da böyle olmuştur. Bu ocak ilk planlandığında, başka bir özel sektöre verildiğinde yıllık ocak planlaması 1,5 milyon ton şeklinde yapılmıştır, yıllık üretim şekli. Daha sonra bu ocak... Ancak o şirket hiçbir zaman burada 1,5 milyon tonu yakalayamadı, üretime geçme aşamasında yaşadığı sorunlar sebebiyle bunu da beyan ettiler, devrettiler. Karşılıklı anlaşma içerisinde iki firma, TKİ, üçü birlikte anlaştılar, devrettiler ve Türkiye Kömür İşletmelerinin 2013 yılı faaliyet raporuna bakarsanız bu rakamın 1,5 milyondan başlayarak peyderpey her yıl, 2009 yılı itibarıyla 2 milyon, 2,5 milyon, 3 milyon, 3,5 milyon tona kadar çıktığını görüyoruz.

Şimdi, bu ocak planlanırken 2009 yılında tam mekanize olarak planlanmıştı. Yani taşeron olarak maliyeti düşüreceksiniz ya o zaman, tam mekanize yatırımlar ilk sermaye yatırımlarını yüksek tutar. İlk sermaye yatırımlarını yüksek tutmamak için ne yapıyorsunuz? Bu sefer, klasik ayak dediğimiz klasik yöntemlerle üretime geçiyorsunuz, emek-yoğun üretime geçiyorsunuz; böyle olunca da içeriye 800 tane, 900 tane işçi sokmak zorunda kalıyorsunuz ve bir kaza anında da olay buralara geliyor.

Şimdi, bu olayda, burada şunun irdelenmesi gerekiyor: Bu ocak 1.500' e göre planlandı, buna göre bir proje yapıldı, bu proje Maden İşleri Genel Müdürlüğüne verildi. Bu proje onaylandı mı? Sonradan, onaylanan projenin bugün kazanın meydana geldiği biraz önce sizlere gösterdiğim şu grafikteki şu ocakla uyuşup uyuşmadığının tespit edilmesi gerekiyor. Buna karar verecek iki kurul var; biri ruhsat sahibi Türkiye Kömür İşletmeleri "Siz bu projeyi mi yapıp da Maden İşleri Genel Müdürlüğüne verdiniz?" diye, ikinci kurum da Maden İşleri Genel Müdürlüğüne "Siz bu projeyi mi uyguladınız? Bu üretim zorlamasını nasıl değerlendirdiniz? Bu konuda ne gibi tavsiyelerde veya yaptırımlarda bulundunuz?" şeklinde bir açıklama yapılması gerekiyor.

Şimdi burada hocalarım da var, üretim zorlaması, bilimsel anlamda her alanda sadece madencilikte değil, tüm sektörlerde iş kazalarını artırır. 2006 ve 2008 yılları arasında hatırlarsanız her gün tersanelerden bir kaza haberi geliyordu. Niye? O dönem denizcilik ve tersane sektörü pik yapmıştı, çok fazla üretim yapılmaktaydı. Bu kazalar ne zamana kadar devam etti? 2008 yılındaki krize kadar devam etti. Krizden sonra siparişler durdu, tersanelerde kazalar da azaldı, artık bize kaza haberi gelmez oldu. Orada da aynı iki şey vardı sayın Komisyon üyeleri, taşeron vardı, ikincisi de üretim zorlaması vardı. Bu, sadece madencilikte değil, tüm sektörlerde yaşanan bir süreçti ve olmaması gereken bir süreçti.

Şimdi, bu kazayla ilgili havalandırma sistemi hakkında bazı bilgiler verip, uzatmak istemiyorum aslında... Havalandırma sistemini de genel anlamıyla değerlendirdiğimizde bilimsel normlara, iş güvenliği normlarına uygun olmadığını görmekteyiz. Zaten S panosunda seri havalandırma var, ek vantilatörlerle havalandırma yapılıyor. Eğer ki bir ocakta ek vantilatörlerle, tali pervanelerle

havalandırma yapıyorsanız ki bu ocakta 25 civarında o baca dediğimiz, kara tumba diye adlandırılan bölümlerdeki tali havalandırmalar haricinde bir havalandırma planında 20-25 tane tali pervane var. Bunlar, ocağın havalandırma sisteminin uygun bir havalandırma sistemi olmadığı yönünde kanaat oluşmasına sebep oluyor. Bu da yangını körükleyen, ölümlerin artmasına sebep olan bir faktör.

Şimdi, iş güvenliğinde şu vardır sayın Komisyon üyeleri: Bir; tehlikeyi ortaya çıkarmayacaksınız yani bu kazada yangını ortaya çıkarmayacaksınız ama yandı, maalesef ki yandı. İki; o zaman ne yapacaksınız? Yangının ocağa yayılmasını engelleyecektiniz. Havalandırma sisteminiz çok uygun olmadığı için gerekli güvenlik önlemleri, hava kapıları, kontrol kapıları uygun, yeterli olmadığı için ocağa yadınız da yangını. Artık üçüncüsü, iş güvenliğindeki son çare olan kişisel koruyucu donanımlar vasıtasıyla işçileri ocaktan dışarı çıkarmaktır. Bu ocak da aslında büyük bir şanslı. Mesela Karadon'da büyük bir şansızlık vardı grizu patladığı için ölümlerin bir kısmı grizudandı ama yarıya yakın kısmı da karbon monoksittendi o kazada da ama patlama olduğu için kuyu kullanılamaz hâle geldi, ocağın diğer çıkışında da göçük olduğu için işçilerin uygun maskeniz de olsaydı neyiniz olursa olsun oradan çıkma şansınız yoktu çünkü hapis kalmışlardı. Burada aslında bir şanslı ocakta patlama yoktu ve ocakta bir göçük meydana gelmemişti, ocağın ikinci çıkışı hâlen kullanılabilir durumda idi, girişi de kullanılabilir durumdaydı. Burada kişilere verilen maskelerin uygun olması gerekiyordu. Eğer ki bu maskelerimiz uygun olsaydı o işçilerimiz maskeleriyle dışarıya çıkabilirdi. Burada şunu da söylemek istiyorum: Her maskeyle her zaman dışarı çıkılmaz. Yani bu ocakta bulunduğunuz mevkiye göre uygun maske de olsa mesafe anlamında yetmeyebilirdi. Bunun için de ek önlemler, yedek yerlerde maskeler bulunması gerekiyor teknik olarak.

Şimdi, burada sorun şu, medyaya da yansıdı: Mevzuatımıza göre monoksit maskesi ve OFK dediğimiz oksijen maskesi kullanılması uygundur. Şimdi, burada kamuoyuna yansıdı "Maskeler uygun değil, maskeler yetersizdi."

Şimdi ben bu hususları dört başlık hâlinde söylüyorum: Böyle bir kazada maskenin rolü neydi ve olsa ne olurdu olmasa ne olurdu? Şimdi, her türde sorumluluk aynı yere çıkıyor. Şimdi, ya işçilere maske verilmemiştir bu kaza böyle meydana geldiğine göre çünkü büyük bir kısmı monoksit zehirlenmesinden meydana geldi ve bu otopsi raporlarıyla belli. Maskeler verildiyse belki yeterince verilmemiştir. Verildiyse uygunu verilmemiştir çünkü bugün şu anda bunu tartışıyoruz. Karbon monoksit maskeleri dediğimiz maskeler bu ocakta sonucu etkiler miydi? Bilim adamları diyor ki: "Uygun değildi, bu ortamlar için uygun maskeler değildi." Mevzuatımıza çok eskiden girmişti, eski teknolojiyle. Şu anda maalesef ki mevzuatımızda karbon monoksit maskesi veya oksijen maskesi diye adlandırılıyor ya da karbon monoksit maskesi verilmiş olsa bile herkese o işçilerin büyük bir kısmının oradan çıkamayacağı kanaati vardır insanlarda ya da herkese uygun maske de verilmiş olsa bile sonuç bize şunu gösteriyor ki demek ki bu işçiler bunu kullanamadılar eğitimli değillerdi, bilgili değillerdi. Her halükârda da yine burada sorumluluk 6331'e göre işverenin üzerinde.

Şimdi, acil durum planı, bunu yazdım buraya ama artık anlatmama gerek var mı bilmiyorum. Bütün kamuoyu, sizler bu işi çok iyi biliyorsunuz, medyadan çok iyi izlediniz. Burada büyük bir keşmekeş vardı kurtarma planında, kurtarma faaliyetlerinde. Çünkü bu acil durum planı aslında madenciler için çok eski yıllarda girdi ama 6331'le diğer sektörler yeni geldi mevzuata girmesi anlamında. Tatbikatlar yapılmazsa, üretimi bırakıp da, üretime mola verip de tatbikat yapmazsanız böylesine bir kazada acil durum planını, kurtarma faaliyetlerini organize etme şansı kimsenin yoktur. Bu bizim başımıza gelse biz de yapamayız. Bu işi en iyi biliyorum diyen de yapamaz çünkü kaza anında yerin altında yaklaşık 400 kişi vardı, 400 kişiyi kontrol etmeniz tatbikat yapmadığınızda kimin nerede duracağı, nasıl hareket edeceği, neden sorumlu olduğunu tatbikatlarla pekiştirmediğiniz sürece bunu oturtma şansınız imkânsızdır. Bu kazanın sonucu da bize bunu göstermektedir üzülerek söylüyorum.

Şimdi burada aslında mevzuata da çok uyulmadı, mevzuatta yine kavram kargaşası var. Yani siz birkaç gündür bu kurumlarla görüşüyorsunuz, kurumların birbirlerine eleştirilerini izliyoruz biz de medyadan. Burada da AFAD' miydi, Zonguldak Kurtarma Ekibi miydi, iş yerinin tahlisiye ekibi miydi mevzuatta büyük bir karmaşa vardı. Detaylarını çok anlatmak istemiyorum ama biz oda heyeti olarak orada ancak Sayın Bakanı bilgilendirdikten sonra Sayın Bakanın da bizim görüşlerimizi dikkate alarak olaya müdahale etmesiyle yaklaşık sekiz on saat sonra işler yoluna girip de kurtarma faaliyetlerine organize şekilde devam edebildiler.

Şimdi, kazanın nedeni olarak anlattığım bütün nedenlerin büyük bir kısmı mevzuatta bizde sıkıntılara yol açıyor. Ülkemizde maalesef mevzuat yapılırken üniversite, sendika, meslek odaları, uzman kurum ve kuruluşların görüşleri alınmadan yapılıyor. 6331'de de, 3213 sayılı Kanun'da da maalesef bu uygulamaları yaşadık. 2010'da 3213'de yaşadık, 2012 yılında da 6331'de yaşadık. Hepsinde de bizlerin görüşleri alınmadı. Şu anda işte karbon monoksit maskesi orada olmasaydı, kurtarım olsaydı, tatbikatların uygulanması sorunu çözülsüydi, alt işveren-üst işveren ilişkisi çözülmüş olsaydı, üretim zorlaması çözülmüş olsaydı ve Enerji Bakanlığı ile Çalışma Bakanlığı teftiş sınırlarının arasındaki farklılıklar, kesişmeler, ayrışmalar çözülmüş olsaydı bu sorunlar çözüldü.

Şimdi, 7'nci soruna neden olarak denetimi görmekteyiz. Şimdi, ülkemizde madencilik sektöründe denetim iki ana başlık altında, normalde dört, burada asıl işveren-alt işveren ilişkisi olduğu için beş şekilde yapılmaktadır. İç denetim dediğimiz denetim, bunlardan birisi teknik nezaretçi tarafından yapılan denetimdir. 3213 sayılı Maden Kanunu'na göre yapılan denetimdir. Bu kişilerin yaptıkları işten dolayı görev, yetki ve sorumlulukları vardır ve o nedenle de şu andaki bu faciadaki teknik nezaretçi arkadaşımız Ertan Ersoy da cezaevindedir, tutukludur. Ancak bu kadar görev, yetki, sorumluluğa rağmen sayın sendika başkanlarının, yöneticilerin de söylediği gibi maalesef ki bu insanların mesleki iş güvenceleri yoktur. İşverenden maaş alarak... Burada söyleniyor, iş yerini durdurma yetkisi var deniliyor uzmanın, iş güvenliği uzmanının, teknik nezaretçinin. Peki soruyorum sizlere: Maaş aldığınız yeri kapatabilir misiniz? Biz bunu on iki yıldır söylüyoruz sayın Komisyon üyeleri, on iki yıldır. Biraz önce kazanın nedenini dört yıl önce söyledik, teknik nezaretçilerin ücretlerinin bir işverenler tarafından. Bakın, devlete yük olsun istemiyoruz, biz devletimizi seviyoruz devlete yük olsun istemiyoruz. İşverenler zaten bu ücreti teknik nezaretçiye vermiyor mu? Devletin oluşturacağı bir hesaba yatırsın, devlet buna aracılık etsin. Şunu da söyledik: "Eğer Enerji Bakanlığının, Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nün vakti yoksa, zamanı yoksa, bu iş için kadro oluşturmuyorsa biz Maden Mühendisleri Odası olarak bu işi yapmaya gönüllüüz." dedik. "Devlet adına biz bu işin takipçisi oluruz, yaparız, uyguluyoruz." dedik. Maalesef on iki yıldır biz bunu gündeme getirmemize rağmen yaşama geçiremedik.

Aynı sorun iş güvenliği uzmanı için de geçerli. İş güvenliği uzmanı nereden geldi? Orada da Avrupa Birliği'nin 391 sayılı direktifinden yola çıkarak hazırlanan 6331 sayılı İş Güvenliği Mevzuatında benzer görev ve yetki, sorumlulukları var ama Maden Kanunu'nda madencilik özel bir statü olduğu için yıllar öncesinden bunu mevzuata koydular, diğer sektörlere daha yeni geldi bu iş güvenliği uzmanlığı. Sorunları aynı sayın Komisyon üyeleri. Sendika yetkilileri de söyledi bu işin çözümü bu insanların mesleki güvencelerinin teminat altına alınmasıdır, ücret güvencelerinin teminat altına alınmasıdır, mesleki bağımsızlıklarının teminat altına alınması gereklidir. Eğer ki bu yapılmıyorsa o zaman mevzuatta bu insanların görev ve yetki ve sorumluluklarının değiştirilmesi gerekiyor, bunların sadece danışman statüsünde çalışması gerekir; yoksa sorumlulukları var, yetkileri yok. Danışman statüsünde olsunlar ama bu da şey değildir, zaten işverenlerin istediği kadar danışman tutma yetkisi vardır. Burada bunun altını çizerek söylüyorum, mesleki güvencenin, ücret güvencesinin, iş güvencesinin sağlanması gerekiyor.

Burada başta da söyledim, bu sahada asıl işveren-alt işveren ilişkisi olduğu için, Türkiye Kömür İşletmeleri asıl işveren olduğu için, Soma Kömür İşletmeleri AŞ taşeron firma, alt işveren olduğu için ve mevzuatta da, İş Kanunu 2'nci maddede ve 6331'de de olduğu gibi müteselsil sorumluluk vardır, ortak sorumluluk vardır ve bunun için de Türkiye Kömür İşletmeleri orada zaten bir kontrol teşkilatı kurmuştur. Müteselsil sorumlu olmasından dolayı orada bir denetim, gözetim yapmaktadır projeye uygun çalışmakta...

BAŞKAN – Ayhan Bey, soru-cevapla zenginleştireceğiz, o nedenle biraz hızlandırırırsanız sevinirim.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Tamam, oldu.

Dış denetim ise Enerji Bakanlığı Maden İşleri Genel Müdürlüğü ve Çalışma Bakanlığı tarafından yapılmaktadır. Burada iki kurum arasında bir sıkıntı vardır; o da kuruluş aşamasında, proje aşamasında bir sıkıntı vardır. Şimdi, basından da üzülerek izliyoruz ki Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nün beyanları var "Biz iş güvenliğinden sorumlu değiliz." diye; halbuki kuruluş kanununun 4'üncü maddesi aynen yazıyor "Bu işleri yapmak, takip etmek." diye. Bunu anlamakta zorluk çekiyorum. Projenin uygulaması, projenin onayı ve projeye uygun olarak çalışmak o bakanlığın yetkisindedir.

Şimdi, Çalışma Bakanlığının da buna benzer 1475 sayılı Yasa'da yetkileri vardı "Kurma izni ve işletme belgesi" diye bir şey vardı; proaktif yaklaşım diye ama maalesef bunlar kaldırıldı. Zaten bunlar, madencilikte ve inşaat sektöründe de uygulanan işler değildi çünkü iş yerlerinin, sektörün özellikleri bakımından. Bu aşamada Çalışma Bakanlığında böyle bir şey yok. Onlarda iş yeri kurulup, işçi çalışmaya başladıktan sonra yapılan bir denetim sistemi vardır ki burada denetimin bütünlüğü açısından da bu iki başlığın giderilmesi ya da aradaki yetki karmaşası sorununun çözülmesi gerektiğini düşünüyoruz nedenlerin ortadan kalkması için.

Şimdi, kim sorumlu bu kazada, sorumlulukları neler? Biz Maden Mühendisleri Odası olarak şunu söylüyoruz: "Hepimiz sorumluyuz biz dâhil olmak üzere." diyoruz. Biz de sorumluluğumuzu alıyoruz burada kamuoyu önünde.

Şimdi, burada birinci sorumluluk hem 4857 sayılı Kanun'dan gelen hem de 6331 sayılı Kanun'dan gelen asıl sorumluluk işverenin sorumluluğudur. Bu iki kanun da işveren sorumluluklarını düzenler, iş güvenliği önlemlerini almak ve gereklerini yapmak işverenin sorumluluğudur. İşverenin teknik nezaretçi, iş güvenliği uzmanı, maden mühendisi, jeoloji mühendisi gibi uzman mühendislerden ve kişilerden hizmet alması sorumluluklarını ortadan kaldırmaz; bu, 6331 sayılı Kanun'un ana maddesidir ama maalesef burada şu oldu: İşveren sorumluluğu son zamanlarda kamuoyunda hiç tartışılmaz oldu. Yani maalesef ki kurumlar birbirini yok TKİ diyor ki "Çalışma Bakanlığı sorumlu" Çalışma Bakanlığı diyor ki "MİGEM sorumlu" MİGEM diyor ki "Diğer ikisi sorumlu, ben sorumlu."

Yani herkes birbirine topu atmaya başladı ve ben buna üzülüyorum bu iş devletin başına kalacak diye. Ama burada birinci sorumlu, ben size şunu söylemek istiyorum işverendir. Kimdir işveren? Zaten yasa tanımlamıştır. Bir, Türkiye Kömür İşletmeleridir; iki, Soma Kömür İşletmeleri AŞ'dir ve asıl işveren-alt işveren ilişkisinden dolayı müteselsil sorumludurlar. İki; madencilik politikalarını uygulayan birim, proje aşamasında projeyi onaylayan birim ve projeye uygunluğu denetleyen birim olarak Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı MİGEM'dir. Ama şunun altını ısrarla çiziyorum: Asli sorumlu işverendir, işverenlerdir. Sonra -MİGEM'in görevlerini anlatmayacağım artık hızlı geçeyim- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı denetim görevinden dolayı hem mevzuat oluşturma hem de denetim görevinden dolayı eğer eksiklikleri varsa, uygulamada sıkıntılar varsa sorumluluğu vardır. Bu iki kurumlar arası biraz önce de söyledim sorunlar giderilmelidir acil olarak söylüyorum.

Sendikalar; bugün şunu söylemek istiyorum: Sendikaların sadece TİS'i uygulama görevi değildir, üyelerinin yaşam hakkını, sağlıklı, güvenli ortamda çalışma hakkını koruma görevleri de vardır ve maalesef şunu üzülerek söylemek istiyorum, bugüne kadar Türkiye'de herhangi bir işyerinde işçi sağlığı ve iş güvenliği önlemleri alınmadığı için yapılmış bir grev, direniş, eylem bulunmamaktadır. Bunun altını çizerek kamuoyuyla paylaşmak istiyorum. Sendikaların bu işe sahip çıkmasını istiyorum.

Eğitim sistemimiz, üniversite eğitimimiz, maden mühendisi yetiştiren eğitimimiz; yıllardır söylüyoruz, davalar açıyoruz, açıklamalar yapıyoruz bugün Türkiye'de 750 maden mühendisi yetiştiriyoruz yılda. Bir matematik sorusu yaparsanız maden mühendisi olma şansınız vardır ve tercihler yapılıyor şu günlerde. Amerika'da bizim 5 katımız madencilik yapılıyor ve 150 tane maden mühendisi yetiştiriyor. Yani biz Amerika'nın 25 katı maden mühendisi yetiştiriyoruz. Bugün laboratuvarı olmayan, akademik kadrosu olmayan onlarca bölüm var maalesef. Bunların derhâl... Mesela geçen sene biz dava açtık ve yakında izliyoruz bakıyoruz kontenjanlar nereye düştü, yani yarıya düştüğü konusunda bir bilgi var. Bütün ikinci öğretimleri kapattırdık ve devamını da getireceğiz inşallah, bununla mücadeleimiz devam ediyor. Eğitim sistemi, staj bakın, üniversite eğitiminin, mühendislik eğitiminin olmazsa olmazı stajdır ama staj bugün bir kanayan yaradır. Öğrencilerimiz staj yeri bulamıyorlar. İşverenler stajyerleri bir külfet gibi görüyorlar "Gelmeyin, belgenizi imzalayalım, gönderelim." diyorlar. Ocak görmeden, fabrika görmeden, maden görmeden insanlar mühendis oluyorlar. Bu Staj Kanunu'nun derhâl düzeltilmesi gerekiyor.

Mesleki eğitim; 2009 yılında mevzuatımıza AB direktifleri sürecinde mesleki eğitim geldi. "Çok tehlikeli işlerde mesleki eğitim almak zorunludur." denildi. Ama nasıl? 40 saatte maden işçisi yetiştiriyoruz. Bakın Sayın Komisyon üyeleri, bizim en cahil işçimiz demeye dilim varmıyor da eğitim seviyesi en düşük olan, yapacak başka işi olmadığı için bu işte çalışan işçilerdir maden işçileri. En vasıfsız işçiyi alıyorsunuz ve dünyanın en riskli işinde çalıştırıyorsunuz. Nasıl? Bunu da kırk saatlik eğitimle yapıyorsunuz, on altı saatlik iş güvenliği eğitimiyle yapıyorsunuz. Geçenlerde bir televizyon programı oldu size hatırlatmak istiyorum "Almanya'dan Soma'ya Madencilik" diye. Rıdvan Akar Almanya'daki çekimleri yapmak için gittiğinde Alman Hükûmeti "Hayır, izin vermiyoruz." dedi. Niye izin vermiyorsunuz, hani biz Türkiye'de giriyoruz. "Eğitim almanız gerekiyor." Ne kadar? Ziyarette bulunacak, çekim yapacak "80 saat." Rıdvan Akar'a gazetecilik için, bir iki çekim yapması için, ocağa girmesi için 80 saat eğitim veriyor Alman Hükûmeti biz 40 saati mesleki eğitim, 16 saati iş güvenliği eğitimi olmak üzere toplam iki mevzuatta 56 saatte maden işçisi yetiştiriyoruz. Bunu, bu eğitim seviyesindeki insana bu kadar saatlik eğitimle bunu yapma şansımız yoktur. Bizim eğitim politikamızın da bu işte sorumluluğu vardır.

Şimdi, size şunu söylemek istiyorum saygıdeğer Komisyon üyeleri: Bakın, Amerika'da 2006 yılında 12 kişinin öldüğü bir kaza yaşandı. Bütün sistem tepetaklak edildi, yeni baştan kuruldu. Bununla ilgili bir yayın da var ve biz Maden Mühendisleri Odası olarak bu yayını Türkçeye çevirtiyoruz, kamuoyunun bilgisine sunacağız. Amerika'da neler oldu, neler yapıldı onların yapılması için yetkili mercilere bunları sunacağız.

Şimdi, yaşam hakkı ve çalışma hakkı, iş sağlığı güvenliğine uygun çalışma hakkı bir yaşam hakkıdır ve bir demokratik hakktır. Eğer ki biz bunları kullanamıyorsak bizim başta demokratik haklarımızı kullanıp kullanamadığımız hakkında, ülkede demokrasinin kurallarının oturup oturmadığı hakkında önümüze bakıp düşünmemiz gerekiyor ve burada en önemli pay da demokrasinin olmazsa olmazı sivil toplum örgütleri, mesleki demokratik kitle örgütlerine düşüyor. Biz, kıt imkânlarımızla TMMOB ve Maden Mühendisleri Odası olarak bunları yapmaya çalışıyoruz bütün imkânsızlıklara, zorluklara rağmen yapmaya da devam edeceğiz ama bütün sivil toplum kuruluşlarının, demokratik kitle örgütlerinin bu konuda üzerine düşeni yapması gerektiğini düşünüyoruz.

Önerilerimizi uzun olmasın diye kısa başlıklar hâlinde yazdım ve iki dakikada tamamlayacağım.

Havzanın özel koşulları dikkate alınarak, havzayla ilgili özel işçi sağlığı, iş güvenliği önlemleri alınmalıdır. Biz bunu dört yıl önce raporumuzda dedik, havzada metan çıktı, metan drenaj sistemleriyle ilgili, metanlı çalışma kültürüyle ilgili, havzayla ilgili özel önlem alınması lazım.

Bakın, havza madenciliği ve ölçek ekonomisi yaşama geçirilmelidir diyoruz. Biz bunu, Afşin Elbistan kazası yaşanmadan önce orada yaptığımız sempozyumda, çalıştayda söyledik. Belli bölümlere, parsellere bölünerek buralarda üretim yapılıyor “Havza bir bütün olarak planlanmalı.” dedik hem üretim maliyetlerinin düşüklüğü anlamında hem verimlilik anlamında. Aynı sorun Soma’da da var, küçük küçük bölümlere bölerek belli kişilere veriliyor. Bunların arasında kalan topuk dardı, şuydu buydu bir sürü sebep risklerin artmasına sebep oluyor, madenciliğimizin maliyetlerinin yükselmesine, kaynaklarımızın israfına sebep oluyor, havza madenciliğine geçilmelidir. Bütün Soma havzası bir bütün olarak planlanmalıdır, bu şekilde üretim yapılmalıdır. Üretim zorlamasına engel olunmalı, taşeronluk ortadan kaldırılmalıdır. Maden mühendisliği eğitiminde kontenjanlar düşürülmeli, Staj Kanunu düzenlenmeli, mesleki eğitimlerle, iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri başta da söylediğim gibi sil baştan düzenlenmelidir. Çalışanların disiplinli olması anlamında sendikalaşma önemlidir. Çalışanlar iş yerinin sendikalaşması önünde bırakın engelleri teşvik edilmelidir. ILO sözleşmeleri uygulanmalı, yaşama geçirilmelidir. Teknik nezaretçinin ve iş güvenliği uzmanının mesleki bağımsızlığı, ücret ve iş güvencesi garanti altına alınmalıdır. Madenciliği mühendisliğin bilim ve tekniğinden uzaklaştıran ve mühendisi işverenin insafına bırakan yanlış madencilik politikalarından vazgeçilmelidir. Meslek odaları, sendikalar ve üniversitelerin katılımıyla madencilik sorunlarına çözüm önerilerinin getirildiği, uygulanabilir bir Maden Kanunu ve İş Güvenliği Kanunu oluşturulmalıdır. Denetim sistemi yeniden sorgulanmalı, sorunları çözülmeli, güçlü, etkin denetim teşkilatı kurulmalı; özelleştirmeler durdurulmalı, taşeronlaşma ve redevans kaldırılmalıdır. Madenciliğin kendine has sorunları bakımından Maden İş Kanunu çıkarılmalıdır, Madencilik Bakanlığı kurulmalıdır ve ülkemizde demokrasinin tüm kurum ve kuruluşlarıyla yaşama geçirilmesi için gerekli çalışmalar yürütülmelidir.

Tüm Komisyon üyelerine teşekkür ediyorum ve tekrar söylüyorum: Bu faciadan toplumun tüm kesimleri, hepimiz sorumluyuz. Bu arada Soma’da ölen 301 maden emekçisini ve 5 genç maden mühendisi meslektaşımızı da saygıyla anıyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Ayhan Bey.

Şimdi, soru-cevapta Sayın Selçuk Bey’e ilk sözü veriyorum.

Buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – TÜRK-İŞ yetkilisine sorum: Sendika Başkanı ve Yönetim Kurulu üyeleriniz istifa ettiler. Neden istifa ettiler arkadaşlarınız? Bu kazada sorumluluğunuz var mı?

İkinci sorum: Bugün bir rapor sundunuz bize. Bu tür raporları ilgili yerlere şimdiye kadar sundunuz mu? Sunduysanız hangi tarihlerde, kimlere sundunuz? Bu raporlardan birer nüshasını bize verir misiniz Komisyon üyelerine veya şahsıma verir misiniz?

İşçi başına yıllık veya aylık kaç para aidat alıyorsunuz ve Soma’da kaç işçiniz size bağlı, sendikalı olarak kaç işçiniz var? Toplanan miktar ne kadardır yıllık olarak? Mağdurlara şu ana kadar herhangi bir maddi ve manevi yardım yaptınız mı ve bu yardımları sendika kendi eliyle mi dağıttı, siz mi dağıttınız ve bu vefat eden kişilere taziyelere gidebildiniz mi, gittiniz mi? Sendika olarak toplu sözleşmeyi en son ne zaman yaptınız? Hangi hakları elde ettiniz? Sosyal, kültürel, ekonomik olarak neleri elde edebildiniz? Bu noktadaki sıkıntılarınız neydi sözleşme esnasında?

Üçüncü olarak; Darkale’de 800 işçi sendikalı mıydılar, hangi sendikaya bağlıydılar ve bu sendika mağdur edilen, iki ay maaşlarını alamayan ve aynı zamanda tazminatlarını alamayan işçilerle ilgili bu sendika neler yaptı? Eğer sizseniz siz veya başka sendika herhâlde, yanılmıyorsam üç sendika var burada neler yapabildiniz, bu hakların elde edilmesi noktasında çalışmalarınız neydi?

DİSK’le ilgili de şunu söyleyeceğim: Arkadaşımız “Kimsenin zorla madenlere indirilemeyeceği noktasında sözler verildi.” dedi. Evet, kimse zorla madenlere indirilemez, herkes hür iradesiyle çalışır ama orada iki maden, Işıklar ve Atabacası adlı maden ocakları üretimi durdurulduğu için işçilere mektup yazarak “Gelin...” “Kimler gelecek bilmek istiyoruz.” diyorlar bize sorduğumuzda ve “Gelecek olan işçi sayısına göre de biz oradaki iş görevini tanzim edeceğiz.” dediler ama bunun haricinde bir şey varsa zaten siz gereğini yapmışsınız, suç duyurularında bulunmuşsunuz. Onlar hakkında hukuk gereğini yapar.

“Verilen çıkışlar var.” dediniz. Bunları bize verir misiniz? Biz de böylece öğrenmiş oluruz, bu çıkışlarla ilgili, neden çıkarıldılar, işverene sorarız, işçiye sorarız. Burada sadece afaki olarak “Çıkışlar var.” demek yetmez, onun gerekçelerini de bilmek gerekiyor; disiplin suçları mıdır, başka nedenler midir, hukuksuzluk mudur, onları bilmemiz gerekiyor. Ama e-devletle ilgili suç duyurusunda bulunmuşsunuz zaten.

Altı saatle ilgili, dört vardiya hâlinde çalışılacağını söylediniz. “Böyle sözler verildi...” Kim söz verdi? Kimin söz verdiğini söylerseniz memnun olurum. Bakan mı söz verdi veya bir başka yetkili mi, bir milletvekili mi, bir genel başkan mı, herhangi bir şahıs mı söz verdi? Nerede söz verdi?

1.400-1.500 lira civarında maaşların olacağını... Şu an, emekli maaşlarını alan kişilerin hemen hemen o civarda maaşları var.

Burada, “sivil şehit” değil de “sivil terör” kapsamına alınmasını... Evet, önce Sayın Başbakan “sivil şehit” kavramı içerisinde değerlendirmek istedi ama mevzuatımız buna müsaade etmediği için, kanuni işlemler buna müsaade etmediği için “sivil terör” kapsamına alındılar ve bu şekilde değerlendirme yapılıyor.

İstihdam konusunda da, şu an torba yasa Mecliste, alt komisyondan üst komisyona çıkacak ve önümüzdeki hafta da Meclise gelerek bunlar değerlendirilecek, verilen sözler noktasında bunlar yapılacaktır.

Yanık ünitesiyle ilgili, Sayın Muzaffer Yurttaş milletvekilimizle beraber çalışmalarımızı yaptık. Soma'ya çok büyük yeni dev bir şehir hastanesi yapılıyor, Soma Hastanesi, bu yıl sonunda tamamlanacak ve bir yanık ünitesi kurulması noktasında da çalışmalarımız oldu, büyük bir ihtimalle de konacak orası.

Bir meslek hastalıkları hastanesi yapılması konusunda... Sayın Muzaffer Yurttaş'la milletvekili olduğumuz zaman, burada, Ankara'daki Meslek Hastalıkları Hastanesini ziyaret ettik. Sağlık Bakanlığı yetkilileriyle görüştük, aynı zamanda Manisa Organize Sanayi Başkanıyla görüşerek kendilerinin bir yer tahsis edebileceklerini ve bunun bütün iç dizaynını kendilerinin sağlayabileceğini söylemişlerdi. Bununla ilgili de çalışmalarımız devam ediyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Selçuk Bey.

Bir soru daha alacağız. İkişer sorulu gidelim çünkü çok soru var anladığım kadarıyla.

Başkan Vekilimiz Yılmaz Tunç...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Benim sendikalarımızdan öğrenmek istediğim şu: Şu anda torba yasada da görüşülen işçilerin çalışma süreleriyle alakalı husus. O madde görüşüldü torba yasada, haftaya da Genel Kurula gelecek. Şimdi, işçilerin çalışma süreleri haftada otuz altı saate düşürülüyor.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Değil ağabey değil.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Günlük, yer altında çalışan işçiler, günde altı saatten fazla çalışmayacaklar.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Haftalık kırk beş saat Yılmaz Bey. O son hâline bakın da... İlk öneri öyleydi, revize ettiler.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Şimdi öğrendim, Komisyon üyeleriyle görüştüm, telefon görüşmesi yaptım. Yer altında geçecek süre altı saat, haftada otuz altı saat.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Kırk beş saat... Değil ağabey değil.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Şunu öğrenmek istiyorum: Zonguldak Kozlu'da maden ocağına indik, orada ayakta çalışan işçilerimizle görüştük. “Siz nasıl bir çalışma süresi öngörüyorsunuz, ne istersiniz? Hem sizin sağlığınız açısından hem de üretimin kalitesi açısından hangisi uygundur?” diye sorduğumuzda onlar şunu dedi: “Haftada iki gün tatil olsun, günlük çalışma saatimiz yedi buçuk saat de olabilir.” Sizce çalışma süresi nasıl düzenlenmeli? Bunu soruyorum, birinci sorum bu.

Emeklilikle ilgili Dev Maden Sendikası Başkanımız görüşlerini ifade ettiler. Şu anda, 2008'den sonra işe başlayan yer altı maden işçimiz 55 yaşında emekli olabiliyor, yedi bin iki yüz gün çalışarak. Bu, 50'ye düşüyor torba yasayla; yıpranma payını, fiilî hizmet zammını da eklediğimiz zaman 43,5 yaşa kadar düşüyor ve bir yenilik daha var; işçinin tatilde geçen süreleri de fiilî hizmet zammına ekleniyor ve bu durumda 42 yaşa kadar düşmüş oluyor. Yani mevcut düzenleme bu, Genel Kurula gelecek olan düzenleme bu.

Uyar Madencilikle alakalı, araştırdım ben, davalar devam ediyormuş işçi alacaklarıyla ilgili. Burada TKİ teminatını tutuyormuş, bloke etmiş. Herhangi bir dava sonunda TKİ de orada müteselsilen davalı olduğu için işçi alacaklarıyla ilgili olarak Uyar Madencilik'in teminatını bloke etmiş. Dava sonunda inşallah işçiler alacağına kavuşur.

Şu iç denetim-dış denetim konusunu aslında netleştirmemiz lazım. Maden Mühendisleri Odası Başkanımıza sormak istiyorum. Şimdi, iç denetim; teknik nezaretçi ve iş güvenliği uzmanı... Bunlar işverenin kendi elemanları. Zonguldak'taki işçi arkadaşlarımızla görüştüğümüzde de bu nezaretçi, teknik nezaretçi sorununu bize dile getirdiler. İş kazalarında hep mahkemeler kusuru teknik nezaretçiye veriyormuş. Hem cezai sorumluluk hem hukuki sorumluluk ve hem hapis yatmak zorunda kalıyorlar hem de yüklü miktarlarda tazminatlarla karşılaşılıyorlar bunlar. Şimdi, teknik nezaretçilerin ve işverene bağlı çalışan iş güvenliği uzmanlarının birisi Maden Kanunu'na tabi, teknik nezaretçi, öbürü de İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'ndan doğan iş güvenliği uzmanı. Şimdi, bunların maaşlarının işveren tarafından ödenmesi hep eleştiri konusu yapıldı. Dışarıdan maaş ödendiği zaman bu bir iç denetim olmuyor o zaman, bu iç denetim ortadan kalkmış oluyor. Eğer bunun maaşı devlet tarafından ödenecekse o zaman dış denetime giriyor. Yani MİGEM'in ve İş Teftiş Kurulunun yaptığı denetime benzer bir denetim olmuş oluyor. Yani bunu mevzuatımızda netleştirme adına sizin önerileriniz ne olabilir?

Maden mühendisleri odaları olarak teknik nezaretçilerin -genelde maden mühendisi o arkadaşlarımız- bunların eğitimine yönelik, iş güvenliği eğitimine yönelik siz herhangi hizmet içi seminerler, programlar, bizim baroların yaptığı gibi böyle programlar düzenlediniz mi?

Bir de son sorum yine Maden Mühendisleri Odası Başkanımıza, madencilik işleri, gelişmiş ülkelerde, madencilik iyi yapan ülkelerde kamu tarafından mı yapılıyor, özel sektör tarafından mı yapılıyor?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Yılmaz Bey.

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL – İlk olarak Türkiye Maden İşçileri Sendikası olarak bize sorulan sorulara cevap vermek istiyoruz.

“Sendika Başkanı neden istifa etti? Suçlu, Sendika Başkanı mıydı?” Türkiye MADEN-İŞ Sendikası... Ben de o bölgeden geldim.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Suçlu demedim. Bu kazada sorumluluğunuz var mı dedim.

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL – Yani sorumluluğumuz var mıydı? Orası 1984’ ten 2006’ ya kadar kamu elindeydi. Ben de oranın şube başkanlığını yaptım sekiz yıl önce. Bir maden işçisinin oğluyum, dedem de maden işçisiydi, dedemin babası da, Balya’ dan Soma’ ya göç etmiş 1940’ larda.

O süreçte, demin DİSK’ teki sınıf arkadaşım da söyledi, 1 kişi şehit oldu. Mehmet Dinç, Savaştepe’ nin Köyüeri köyünden bir arkadaşımız. Yirmi iki yılda devletin işlettiği yerde 1 kişi, ondan sonra biz bu ölümlerin, kazaların önüne geçemedik. Ta ki ben o dönemde yaptığımız şeyleri de getirdim. Bizlerin o mücadelesinde özelleştirmelerin cinayet olduğunu, özelleştirmelerin bir sonuç getiremeyeceğini, taşeron sisteminin kölelik sistemi olduğunu o dönemlerde çoğumuzla çocuğumuzla, hatta iş yerine kendimizi hapsedtik ve eşlerimiz yemek getirdi. İki buçuk yıl direnebildik, ondan sonra satıldı, ondan sonra da bunların hakkından gelemedik. Bunların kamu eliyle olmadığı sürece -uzun bir süre, 1984’ ten profesyonel sendikacılığa geçtiğim 2000’ e kadar maden işçiliği yaptım- bu ölümlerin önüne geçemeyiz.

Sendika yönetiminin istifalarıyla ilgili... Baskılardan dolayı istifa ettik. Eğer sendikamızın bu konuda suçu varsa biz üzerimize düşeni yaparız dedik. Bundan, sorumluluktan hiçbir zaman kaçmadık.

Sırayla sorulara gelecek olursak, “Soma’ da kaç işçiye yardım edildi?” Türkiye Maden İşçileri Sendikası olarak 812... Yani “Parasal konuya girelim mi?” diye... Soruldu, cevap verelim. Bir 812, bir 400, bir 400 daha gönderdik.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Affedersiniz... Size baskıyı kim yaptı? İstifa ederken kim yaptı baskıyı?

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL – Baskıyı işçilerden yani bu ülkeyi yönetenlerden, yönetmeye talip olanlardan, işte, özelleştirmeyi savunanlardan, Çalışma Bakanlığından, Enerji Bakanlığını unuttu bu insanlar. Evet, “Türkiye MADEN-İŞ Sendikasında da şube yönetiminde de bunun sorumluluğu var.” dediler. Sorumluluk varsa biz sorumluluğu kabul ederiz dedik. Bir arkadaşımız, şube başkanı istifa etti, 4 arkadaşımızı da denetim ve disiplin kurulunu göreve çağırarak görevden aldık. Ondan sonra ne yaptık? Toplam bizim o havzada...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Şu anda sendikanız kayyum tarafından mı yönetiliyor?

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL – Yok, yok efendim. Açıklayacağım Sayın Vekilim.

Şu anda bizim 13 bine yakın üyemiz var orada. Bunun 1.550 tanesi kamu, geri kalanı özel. Bize bunun neticesinde 13 bin üyenin tek şubeyle yönetilemeyeceğini düşünerek şube yönetim kurulu olarak üçe böldük; 1 no.lu şubeyi TKİ yani kamu ve Koza Altın Madeni, 2 no.lu şubeyi İmbat AŞ, 3 no.lu şubeyi de Soma Kömürleri olarak yerine getirdik ve bunlara -bildiğiniz gibi yasa bize el veriyor- müteşebbis heyetini sendika olarak atayabiliyorduk. Buyurun, demokratik seçimi yaptık ve genel merkez yöneticilerimiz, her üç yere de sandık koyduk, müteşebbis heyeti seçimle beraber geldi, üç ay içerisinde de kendi şubelerini kuracaklar, üç şubeye çevirdik, yükü hafifletelim ve bu işi böyle atlatabilir miyiz diye, işçinin hak ve menfaatini böyle koruyabilir miyiz diye. Üç tane şube, şimdi, müteşebbis heyeti, üç ay sonra seçimini yaparak yönetimi ele alacaklardı.

Bu zamana kadar Türkiye Maden İşçileri Sendikası 1 trilyon 612 lira kaymakamlığa gönderiyoruz. Kaymakamlık da -onun dağıtım sisteminde biz yokuz- o parayı eşit şekilde dağıtıyor. Sıkıntı olan aileleri de kaymakama şube yönetiminden üç müteşebbis heyetini söyleyerek onların vasıtasıyla gerekli yardımlara gidiyoruz. Bunun yanında da işte, bir sürü yardımlar var. Sendikamız da bu konuda gerekli yardımları yapıyor.

Darkale'de 800 işçi var. Evet, Uyar Madencilik bizim üyemizdi. Darkale'de de yaşanan, özelleştirme sonucu yaşanan bu iş kazalarının önüne geçemeyince işçiden gelen cevaplar sonucunda orada iş yerinde eylem yaptık ve orası kapatıldı, kapatıldıktan sonra da mahkemeye başvurdu Türkiye Maden İşçileri Sendikası, toplam 51 üye adına dava açıldı, bu dava da devam etmektedir Uyar Madencilikle.

İkinci vekilim de oradan bir açıklama yaptı; Uyar Madencilikle ilgili davalar devam ediyor, bloke olan teminat TKİ... Evet, 1,5 trilyon lirası TKİ'de. Daha önce de Uyar Madencilikten alacakları vardı. Bunları bizim işçilerle iş birliği neticesinde alabildik. Uyar Madencilikle ilgili de söyleyeceğimiz de bunlar.

Yevmiyeleriyle ilgili bu şehit olan arkadaşlarımızın... Yani Soma Kömürlerinde toplu sözleşmemiz var tabii, toplu sözleşme kitapçığımız da bu. Yevmiyelerle ilgili, başçavuş 2.403, bu aylık net ücret 2.043, çavuş 1.927, birinci sınıf usta 1.680, ikinci sınıf usta 1.592, yedek 1.428, düz işçi 1.208 olarak böyle sırayla devam ediyor. Bunları da sizlere sunacağız.

"Bu zamana kadar, bu kazaların oluşmasına neden olan, bu kazalardan çıkan sonuçları başka yerlere de işte, Çalışma Bakanlığına, bölge müfettişlerine yazı yazdınız mı?" Tabii, bunlar da elimizde hazır, bu toplantıdan sonra, uzman ve avukat arkadaşlarımızın da ellerinde, siz vekil arkadaşlarımıza ve isteyen arkadaşlarımıza, sizlere vereceğiz.

Türkiye Maden İşçileri Sendikası olarak bize sorulan sorular bunlar.

Başka ne var? Toplu sözleşmede, işte, yemek ücreti var; 2,5 TL, yakacak 3 ton kömür, işçi nakli ve servisi sağladık geçen dönemden. Diğer altı ayda da ÜFE zam oranı olarak devam ediyor. Yevmiye düzenlemeleri yapıldı. Zam oranları yüzde 18'lere varan bir zam oranı olarak bunlara devam ettik.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Kaçar para aidat alıyorsunuz kişi başı?

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL – Kişi başına aidat olarak ona da bir bakalım. 12 bin üyeye, 390 bin lira aidat geliyor efendim. Yevmiyenin yüzde 75'i Sayın Vekilim.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Şu an kasanızda ne kadar paranız var?

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL – Vallahi, kasamızda şimdilik ne kadar var, onu Mali Sekreterimize sormamız lazım. Mali Sekreterimiz de burada.

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI MALİ SEKRETERİ DURMUŞ DÜZGÜN – Bu sorunun yeri ve zamanı değil.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – İşçilere 1 trilyon 600 milyar gönderdiğinizizi söylediniz. Kriteriniz neydi? 1 trilyon 600 milyar kaymakamlığa gönderdiniz.

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL – Yani bizim kriterimiz şu Selçuk Bey: 13 tane şubemiz var yani sadece Soma'mız yok.

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI MALİ SEKRETERİ DURMUŞ DÜZGÜN – Ne biçim soru bu ya! Ne biçim soru bu!

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Niye? Soruyu beğenmedin mi?

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI MALİ SEKRETERİ DURMUŞ DÜZGÜN – Beğenmedim.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Beğenmezsen "Beğenmedim." dersin, dışarıda çıkar açıklama yaparsın.

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL – Sayın Vekilim...

BAŞKAN – Bir dakika arkadaşlar...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Ben milletvekiliyim. Her türlü soruyu sorarım ve her türlü soruya da cevap verecek burada.

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI MALİ SEKRETERİ DURMUŞ DÜZGÜN – Yanlış soruyorsunuz.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Neyi yanlış soruyorum ben? Neyi yanlış soruyorum ben?

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI MALİ SEKRETERİ DURMUŞ DÜZGÜN – Sanki biz müsebbibi gibi...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Ben neyi yanlış soruyorum?

BAŞKAN – Selçuk Bey, bir saniye...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Ama sen benim muhatabım değil sin. Bak, orada Başkanınız var, o konuşacak.

BAŞKAN – Selçuk Bey...

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI MALİ SEKRETERİ DURMUŞ DÜZGÜN – Biz sebep değiliz olayda.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – O ayrı bir şey. Benim sorduğum soruya cevap vereceksiniz.

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI MALİ SEKRETERİ DURMUŞ DÜZGÜN – Bağırmanın lütfen.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Sen de cevap verme.

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI MALİ SEKRETERİ DURMUŞ DÜZGÜN – Bağırmanın. Dışarıda görüşelim, konuşalım.

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL – Şimdi, evet, yöre milletvekilimiz...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – “Bu ne biçim soru!” diyemezsin.

BAŞKAN – Arkadaşım, çıkar mısınız? Çıkar mısınız lütfen.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Hangi soruyu soracağımı ben bilirim.

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL – Yöre milletvekilimiz Selçuk Bey’e de biz o sorunun cevabını veriyoruz.

Selçuk Bey, bizim 600 bin lira daha...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Burası hür kürsü.

BAŞKAN – Burası Türkiye Büyük Millet Meclisi. Meclis üyelerimiz, milletvekillerimiz istediği soruyu sorar. Misafirlerimizin “Bana böyle soruyu sormazsın.” diye müdahale etme gibi bir şeyi yok, cevap verilir. Burada yetkili arkadaşımız cevap veriyor.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Kötü bir soru mu bu? “Kasamızda ne kadar para var?” demek kötü bir soru mu?

BAŞKAN – Tamam, Selçuk Bey.

Şu arkadaşımızı alın dışarı.

Onun adına, sendikası adına görüşen arkadaşımız var, Vedat Bey’i dinliyoruz zaten.

Lütfen Hocam...

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL – Selçuk Bey, bayrama kadar da 600 bin TL daha göndereceğiz ama bunun yanında da Türkiye MADEN-İŞ Sendikasına bağlı 27 bin üyeden de birer yevmiye para kesiliyor, bunları da yine peyderpey göndereceğiz kaymakamlık makamına Sayın Vekilim.

BAŞKAN – Tamam, teşekkür ediyoruz Vedat Bey.

Arkadaşım, lütfen...

Kim o arkadaşımız çıkmayan?

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Çıksın dışarıya arkadaşımız.

BAŞKAN – Lütfen çıkar mısınız? Yoksa senin yüzünden toplantıya ara vereceğim.

Yani bir yerde bir toplantının mehabeti önemli.

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI MALİ SEKRETERİ DURMUŞ DÜZGÜN – Tamam, ama Özgür Bey’le de görüşmek istiyorum ofisinde.

BAŞKAN – Ayhan Bey, buyurun.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Şimdi, “Teknik nezaretçiliğin ücreti işverenler tarafından bir hesaba yatırıldığında ve devlet aracılığıyla maden mühendislerine ödendiğinde bu bir dış denetim olmaz mı?” dendi. Şimdi, Sayın Vekilim, dünyanın her yerinde denetim ancak yüzde 2’yi denetleyebilir. Bu polis teşkilatı da ancak yüzde 2’yi denetler, Maliye de yüzde 2’yi denetler, Çalışma Bakanlığı da yüzde 2’yi denetler, MİGEM de, Sosyal Güvenlik Kurumu da. Yani denetim işi ortalama örnekleme yöntemiyle risk bazlı yapılır ve yüzde 2 üzerinden gider.

Şimdi, bu teknik nezaretçilik, eski adıyla fenni nezaretçilik bizim mevzuatımıza 1954 yılında ki o tarihte 6309 sayılı Kanun’la girmiştir. Kanun koyucu o zaman şu amaçla koymuştur teknik nezaretçiliği: “Madencilik risklidir, önemlidir. Ben buralara yetişemiyorum.” Bu amaçla kurmuştur. O günün koşullarında kurulmuştur, hâlen de koşullar devam etmektedir yaşadığımız süreç gereği. Şimdi, burada yaşanan süreç şudur: Uygulamalarda çok yanlışlıklar olmuştur. Disiplin altına alınmaya çalışılıyor, odamız tarafından Bakanlıkla ilişkilere giriliyor. Burada artık ülkenin yaşadığı işsizlik sorunu, iş güvencesi sorunu bu işe yansıyor. Dedığınız sorunların hepsine katılıyoruz, zaten o amaçla yola çıkıyoruz, diyoruz ki: “Evet, bu insanlar mahkûm oluyor, bu insanlar şey oluyor.” Biz, şimdi, devlet ödesin demiyoruz. Bakın, Enerji Bakanlığı MİGEM’de çalışan yetkili devletin memuru, maaşını oradan alıyor, kanunu var, yetkisi var. Çalışma Bakanlığında çalışan iş müfettişi devletin memuru, görevi, yetkisi, sorumluluğu tanımlanmış, maaşını oradan alıyor. Teknik nezaretçiler için şunu öneriyoruz biz: Devlettten maaş alsın demiyoruz. İşveren zaten bu insanın maaşını vermiyor mu? Veriyor. Yılın

başında nisan ayı evraklarını teslim ettiğinde ruhsat harçlarını yatırıyor mu? Yatırıyor. O zaman bu harcı da yatırırsın, sonra devlet eliyle ve teknik nezaretçisini yine kendisi bulsun işveren. Şimdi, iş ve meslek güvencesi sağlandığında, ücret güvencesi sağlandığında, bugün beni atar ama benim güvencem olur, beni atar, -işveren değiştirebilir, yetki yine onda olacak, bakın, devlet memuru gibi olsun istemiyoruz- başka bir arkadaşımızı atar ama herkesin meslek ve iş güvencesi olduğunda ücreti nasılsa orada yatmış, onu bir maden mühendisi alacak, bildiği için o hizmetini yapar, yaptırımını da yapar, iş yerini de kapatır, iş yerini Çalışma Bakanlığına da Enerji Bakanlığına da ihbar eder. Bu, bu şekilde olması gerektir, dünyada da bu böyledir zaten. Sorumlulukları bakımından böyle değildir, uygulama Türkiye’de bu sorumlulukları bakımından böyle olmalıdır.

Şimdi, “Eğitim veriyor musunuz?” Evet, meslek odalarının en önemli görevlerinin başında üniversite eğitimi tamamlamış üyelerinin eğitimlerini vermek başlı başındır. Biz, bakın, bu teknik nezaretçiler 1999 yılına kadar, okulu bitiriyorlardı, diploma yaşları beş yılı buluyordu, çalışın çalışmasın, hiçbir eğitim almadan teknik nezaretçi oluyorlardı. Biz yaptığımız çalışmada şunu tespit ettik: Üç beş yıl işletmelerde mühendislik yaptığınızda, teknik nezaretçilik yaptığınızda hâkim önüne çıkmama şansınız yok. İşte, Zonguldak’ ta anlatmışlar. Hepsı hâkim önüne çıktı, hepsi eli kanlı katiller gibi, hepsi yılların yankesicisi gibi hâkim karşısına çıktılar. Orada hâkim karşısına çıkmayan arkadaşımız yok gibidir Sayın Vekilim ve maalesef... Keşke şunu da sorsaydınız: “Ücretlerinizin ne kadarını aldınız, ne kadarını alabildiniz? Kaçınız iş yerini ihbar ettiniz kapansın diye Enerji Bakanlığına?” Keşke bu soruları da sorsaydınız, o aldığınız cevaplar bizim ne kadar haklı olduğumuzu ortaya çıkarırdı. “Yapamam ki.” der, yapmamıştır, yapamaz, koşullar bu böyle, hepimiz aynı ülkede yaşıyoruz, ülkemizin koşulları bu; yirmi yıl önce de böyleydi, beş yıl önce de böyle, bugün de böyle.

Şimdi, biz ne yaptık onun üzerine? Ya, arkadaşlarımız görev, yetki ve sorumluluklarını bilmiyor dedik. İlkini 1999 yılında yaptık, Teknik nezaretçilik seminerleri yapmaya başladık. Birkaç tane yaptık, bu eğitimlere üniversiteden hocalarımız geldi, sahada deneyimli mühendisler geldi, Çalışma Bakanlığından müfettişler geldi, MİGEM’ den yetkililer geldi. Bu insanları eğitelim dedik okulu bitirdikten sonra. Bugün kırk saatlik bir program uyguluyoruz. Yaklaşık 15-20 tane hocamız gelip burada eğitim veriyor. Bu eğitimleri Bakanlık kabul etti. Artık 2002 yılından sonra resmî olarak sertifika eğitimi şekline dönüştü ve bu eğitimleri inanın, bakın, hepiniz bilirsiniz, iş güvenliği uzmanlarını yetiştiren eğitimler iki haftalıktır, iki hafta da evden, uzaktan eğitimidir. Sadece eğitime giderler, 2 bin liralara, 1.500 liraya yaparlar. Maden Mühendisleri Odasının beş gün, kırk saat süren eğitimi vardır, bütün eğitim hocalarının parasını verir. Beş gün meslektaşlarımızın öğle yemeğini karşılarız, meslektaşlarımızın kitabını notebook’ unu veririz, çantasını veririz ve bu eğitimi de 175 TL’ ye yapıyoruz.

BAŞKAN – Ayhan Bey, toparlar mısınız lütfen, çok soru var o yüzden.

HASAN ÖREN (Manisa) – Başkanım, burada kısa keserseniz... Sorularımıza cevap verin. Yani çok soru var.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Tamam, özür diliyorum.

Şimdi, biz geçen sene kongre, sempozyum, çalıştaylarla 6.500 üyemizi eğitimden geçirdik. Bu eğitimleri kimlerle yaptık? Buradaki hocalarımızla yaptık. Bahtiyar Hocam, bizim kongremizde Başkan Yardımcılığı yaptı, Şebnem Hocam bizim kongremizde Bilim Kurulu Üyeliği yaptı. Bizim en iyi yaptığımız iş zaten eğitim işidir. Geçen dönem, 43’ üncü Dönemde 6.500 kişi bu eğitimlerden geçmiştir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Bir sorum daha vardı.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Bir soru daha vardı, özür diliyorum, kısa...

“Madencilik gelişmiş ülkelerde özel sektör tarafından mı kamu tarafından mı yapılmaktadır?” Şimdi, madencilik sermaye birikimi, bilgi birikimi gerektiren bir sektördür, riskli bir sektördür. O yüzden bakın, Türkiye’de sermaye birikimini tamamlamış, kurumsallaşmış firmaların çoğu madencilik sektörüne girmezler. Bildiğiniz firmalara bakın. Son birkaç yıldır öyle enerji işlerine giren firmalar başladı ama o da enerji olduğu için giriyor. Şimdi, dünya, Türkiye, gelişmiş ülkeler, sermaye... O yüzden bu işi devlet yapmak zorunda. Sermaye birikimi olmayınca iş güvenliği önlemlerini alamıyor. Sermaye birikimi...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Sorduğumuz soruya cevap vermiyorsun. Özetle, kalkınmış ülkelerde kim yapıyor? Siz hâlâ yorum yapıyorsunuz; şurada sermaye birikimi... Türkiye’de de var sermaye birikimi.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Hayır, burada özel sektör yapıyor, gelişmiş ülkelerde bu nedenle özel sektör yapıyor.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Gelişmiş ülkelerde kim yapıyor?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Özel sektör yapıyor çoğunluğu.

BAŞKAN – Tamam, teşekkür ediyorum Ayhan Bey.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Bitti ya, bu kadar. Sermaye birikimi Türkiye’de de var kardeşim.

BAŞKAN – Fatoş Hanım, daha sonra da Necati Bey’e söz vereceğim.

DİSK DEV. MADEN-SEN GENEL BAŞKANI TAYFUN GÖRGÜN – Sayın Başkanım, ben de cevap vereyim mi? Bana da soru vardı.

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen, rica ediyorum, kısa olursa... Yoksa bakın, üyelerimiz de sıkılır, siz de sıkılırsınız, bir daha biz bu toplantıları bu kapsamlı yapmak istemeyiz. Burada bakın, çok uyumlu bir şekilde bir sorunu hep birlikte, el birliği içerisinde çözmeye çalışıyoruz. O yüzden katkılarınız önemli, lütfen kısa kısa rica edeyim.

Buyurun.

DİSK DEV. MADEN-SEN GENEL BAŞKANI TAYFUN GÖRGÜN – Tabii, tabii. Ben kısa cevap vereceğim.

Şimdi, sayın milletvekilim Soma Kömürleri için yani işe ihtarnameyle çağırılması konusunda “Müfettişlerin tespit ettiği eksiklerin giderilmesi için işçi lazım, onlar için işçi çağırılır.” dediler. Ben zaten bu bahaneye sığındığımı işverenin söylemiştim. Fakat bunun için zaten bellidir, kaç elektrikçi, kaz kazmacı, kaç taramacı lazımsa onlar çağırılır burada. Bütün işçiler neredeyse işe çağırıldı ve mektupla değil Sayın Milletvekilim, o konuda yanlış bilgi size ulaştırmışlar, ihtarnameyle çağırıldı. Yani şöyle: “Üç gün işe başlamadığın takdirde kıdem tazminatı, ihbar süresi vesaire hiçbir hakkın olmadan işten atılacaksın.” diye bir tehdit gibi oldu ve acıların üzerine oldu. Bu bilginin aslı bu.

İkinci sorunuz Sayın Vekilim...

HASAN ÖREN (Manisa) – Kaçak mı çalışacaktı? İş müfettişleri kapatmıştı orayı.

DİSK DEV. MADEN-SEN GENEL BAŞKANI TAYFUN GÖRGÜN – Evet efendim, evet, kaçak çalışma zaten başlamıştı orada ama biz suç duyurusuna hazırlanmıştık. Yani sayın milletvekillerimin de, Özgür Bey’in de haberi olduğunu zannediyorum, size de gelmiştir efendim. Yani o zaman imkân yoktu ama öyle bir deneme olduğunu anlıyoruz.

“Altı saatle ilgili sözü kim verdi?” diye sordu sayın vekilim. Tam olarak isim söylesem şimdi yanıltmış olabilirim fakat genel olarak, bütün olarak sunduğumuz sözleri; Sayın Başbakanımız, ilgili bakanlarımız ve bazı milletvekillerimiz, örneğin Sayın Salih Kapusuz’la işçilerin yaptığı görüşmede oldu, bunlar oldu, basında zaten yer aldı bu ama arzu ederseniz tek tek hepsini çıkarıp getirebilirim, şu anda yanıltmamak için bir isim zikretmek istemiyorum.

Yine, sayın milletvekilim Uyar Madencilikle ilgili bir şey söyledi. TKİ teminatının bloke edildiğini söyledi. Evet, bu iyi bir şey ama biz sadece bloke istememiştik, o dönem yüklüce bir miktarda yani bu işçilerin hâlâ ödenmemiş bulunan kıdem tazminatları ve ekim, kasım maaşlarını karşılayacak kadar Uyar Madencilik’in TKİ’den nakit alacağı vardı. Biz bunun bloke edilmesini istedik ve hiç değilse ekim, kasım ayı maaşlarının ödenmesini istedik. TKİ, ELİ, yani yasada da var olan, Yargıtay kararlarında içtihat hâline gelmiş hâlde olan bu konuda görevini...

BAŞKAN – Tayfun Bey, toparlar mısınız. Daha sonra soru cevapta belki aynı şeyleri tekrarlayacaksınız, o yüzden, lütfen...

DİSK DEV. MADEN-SEN GENEL BAŞKANI TAYFUN GÖRGÜN – Son cümlem efendim, son cümlem... Ama konuşmadık Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Hayır, arkadaşlarımızın soruları var, kapatmıyoruz. Yani benzer sorulara da onları zaman içerisinde verebilirsiniz.

DİSK DEV. MADEN-SEN GENEL BAŞKANI TAYFUN GÖRGÜN – Efendim, bitmişti yani, son cümleyi kuruyorum.

O olsaydı eğer bakın, 2013 yılının Ekim ve Kasım ayı maaşlarından bahsediyoruz. 2014 yılının Temmuzuna geldik efendim. Eğer TKİ bu görevini yapsaydı şu anda o işçilerin maaşları içeride olmayıp ödenmiş olacaktı.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Fatoş Gürkan...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – Teşekkür ederim Başkanım.

Öncelikle teşekkür ediyoruz sunumlarınız için.

Burada, tabii, üç sendikanın temsilcisi de var. Maden Mühendisleri Odasından Başkan arkadaşımız var. Ben özellikle tabii, biraz önce Yılmaz Bey de sordu da, bu taşeronlaşmayla ilgili son verilen cevapta da bir çelişki oldu aslında. Yani “Gelişmiş ülkelerde madenler nasıl işletiliyor?” diye sorulduğunda “Özel sektör eliyle işletiliyor.” dediniz. Türkiye’de de tabii, özel sektör, taşeron sistemi ya da devlet eliyle farklı işletim sistemleri var. Şimdi, biz, Soma’da madende de incelemelerde bulunduk, Zonguldak’ta da. Yani özel sektör

eliyle işletilen de devlet eliyle işletilen madenleri de gördük. Tabii ki, devlet eliyle işletilendeki belki güvenlik önlemleri, diğer teknik önlemler daha fazla olabilir ama sonuçta devlet eliyle işletilende de kaza oluyor, özel sektör eliyle işletilende de kaza oluyor. Yani kazanın nedeni sadece özel sektör eliyle işletilme değil, özellikle bunu söylemek istiyorum.

Bir de, herkes diyor ki gelen sendikacılar özellikle, Mühendisler Odası da: “Madenleri devlet işletsin ama sadece devlet işletsin.” Bizim bu kıyaslamada gördük. Siz de maliyetlerini gördünüz, biliyorsunuz. Yani devletin eliyle işletilen TTK’da maliyet sürekli zarar ediyor ve maliyet rakamları çok yüksek. Bir tarihte, belki otuz yıl önce, tam tarihi hatırlamıyorum da, oradaki çalışan işçi sayısı 54 binmiş. Sürekli kurum zarar ettiği için şu anda yaklaşık 10 bin kişi çalışıyor TTK’da. Yani devlet eliyle işletildiğinde maliyet yüksek olduğu için, zarar eden bir kurum var. Siz de “Devlet işletsin.” diye ortak bir görüş bildiriyorsunuz yani devlet zarar eden bir kurumu sürekli işletmek gibi bir şey de mi kalacak, bunun çözümü nedir? Gelişmiş ülkelerde eğer özel sektör işletiyorsa biz güvenlik önlemlerini alıp da neden özel sektör eliyle işletmeyelim?

Bir de bizim özellikle gittiğimiz yerlerde çalışan işçilerden ve yetkili kişilerden dinlediğimiz, mahkemelerde bilirkişi olarak, bilirkişilik yapan kişiler genelde madende çalışmamış, bu işi bilmeyenler. Ben de avukatlıktan geldiğim için, mahkemeler genellikle bilirkişiyi mühendisler odasından yani ilgili odadan istiyor. Bilirkişiler sizden mi gönderiliyor, mahkemeler kendiliğinden mi tespit ediyor? Gönderilirken eğer siz gönderiyorsanız hangi kriterlere uygun gönderiyorsunuz, onu sormak istiyorum?

Bir de aslında bu faciada sendikalar da önemli bir sınav verdi bana göre. Çünkü sendikalar orada işçi sağlığı ve iş güvenliğiyle ilgili yeterli çalışma yapmamış ve aşağı yukarı her kesimden sendikalara tepki vardı. Biraz kendimize de bu konuda bir aynayı tutup bakmamız gerekir diye düşünüyorum.

Ben teşekkür ediyorum tekrar.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Necati Bey...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Teşekkür ederim.

Dünyada en riskli çalışma alanları madenler. Özellikle de Türkiye’deki kömür ocakları, işte, istatistiklerden de ortaya çıkan kazalardan da anlaşılıyor.

Şimdi, tabii, sendikalar, odalar, sivil toplum kuruluşları her dönemde muhalif olmalı; hak ve hukuku arayan kurumlar, kuruluşlar. Onlar da kendi kanunları çerçevesinde görevlerini yapmaya çalışıyorlar. İşte, aiddatlarını da kanuna göre topluyorsunuz, işte, diğerlerini de.

Şimdi, ben şunu soracağım: Bu riskli alanlarla yani kömür ocaklarıyla ilgili mesela, sendika olarak işçilerle zaman zaman istişare yapıyor musunuz? Yani işçilerin çoğu mesela, bir şey gördüğümüz zaman eksiklik gördüğümüz zaman söyleyemiyoruz işte, “Sen karışma, işine bak.” veya işte, “İşinden olursun.” gibi tehditler karşısında gördükleri eksiklikleri, sıkıntıları aktaramadıklarını ifade ediyorlar ve buradan hareketle sizler zaman zaman belli periyotlarda oranın işçi temsilcisi veya sorumlusuyla değil de daha bizzat o iş yerinde çalışan, ocaklarda çalışan işçilerle, onlar için riskli olan, onlar için hayati tehlike arz eden birtakım eksikleri gidermediklerine dair onlardan bilgi almak adına birtakım toplantılar veya istişareler yapıyor musunuz, yaptıysanız bugüne kadar bununla ilgili yaptığınız bir tespitte veya suç duyurusunda veya işte birtakım girişimlerde bugüne kadar hiç bulundunuz mu? Aynı şeyi Maden Mühendisleri Odasıyla ilgili de söylüyorum. Yani yine, mühendis arkadaşlar da zaten aynı şekilde madenlerde bizzat çalışan arkadaşlar. İşte, teknik nezaretçiler olsun -tamam, bunların eğitimi vesairesi veriliyor ama- onların da birtakım kaygılarla, sizlerin ifade ettiği kaygılarla sorumluluklarını tam yerine getiremedikleri ortaya çıkıyor. Dolayısıyla, siz Maden Mühendisleri Odası olarak, bugüne kadar yaptığınız hiç böyle tespitler oldu mu, bu tespitleri de, bir şekilde suç duyurusu veya bir başka şekilde bulundunuz mu?

Şimdi, bakın, hâlâ o bölgede Soma’da belki kaza olan ocak kapatıldı. Onun dışında o şirkete ait 2 maden ocağı da kapalı durumda ışıklar ve Atabacası. Ama onun dışında Türkiye’deki bütün madenler, kömür ocakları çalışıyor. Gördüğümüz kadarıyla, biz, işte, İmbat Madencilik’e girdik bizzat, ayağa kadar gittik ama burada en çok konuşulan, riskli olanlardan bir tanesi de nedir? İşte, siz de ifade ettiniz maskelerin yeterli olmadığı, hatta, yeterli olmadığından ziyade -siz onu tam ortaya koymadınız ama genel görüş bu- karbonmonoksit maskesinin artık yeterli olmadığı. Bütün dünyada oksijen maskesine geçildi, zaten o kazalarda oksijen oranının yüzde 18’in altında olduğu, karbonmonoksit maskelerinin de çalışmadığıyla alakalı zaten kesin tespitler var. İmbat’a indik, bize de karbonmonoksit maskesi verdiler yani oksijen maskesi yok zaten ellerinde, efendim, diğer ocaklarda da aynı şekilde. Bir tek Zonguldak’ta TTK işletmelerinde oksijen maskesi var, çalışılıyor. Yani dolayısıyla, hâlen sizin tespit ettiğiniz bütün riskler şu anda ocaklarda devam ediyor ve riskli bir şekilde çalışmalar devam ediyor. Yani bütün bunlarla ilgili aslında acilen birtakım tedbirlerin geliştirilip bunların hayata geçmesi lazım. Yani sizce

acilen yapılması gereken, yapılmayan, yapılması gerekenler nedir? Bunları da bir an önce yani bugün itibarıyla, yarın itibarıyla hayata geçirmek adına bir şeyler söylemek gerekir diye düşünüyorum.

Bunun dışında, işte, “denetim” dediniz. Mesela, MİGEM geldi, ne dedi? “Biz de yetki var, sorumluluk yok.” dedi. Yani kanunda da hakikaten, bakıyorsunuz, kanunlara, işte, “falanca kurum yetkilidir, filanca yetkilidir” ama sorumluluk yok. Yani dolayısıyla, bunu ifade etti, “Biz sorumlu olmadığımız hâlde biz bunları yapıyoruz.” gibi laflar etti burada Sayın Genel Müdür, zannediyorum basına o şekilde yansıdı. Ama “yetki verilmesi” demek zaten illa sorumluluk veya cezai müeyyide, vesaire olması anlamı da taşımaz.

Mesela, başka bir şey daha söyleyeyim: Geçtiğimiz kazalarla ilgili de sizin de ifade ettiğiniz gibi, özellikle maden mühendisleri iş güvenliği, teknik işler, vesairenden sorumlu oldukları için, öncelikle onlar yargılanıyorlar yani mahkeme karşısına onlar çıkıyorlar. 2009’daki Mustafakemalpaşa’daki -ben Bursa Millîyetvekiliyim- o kazada hem anında gittik hem daha sonraki çalışmalarını, tespitleri bizzat takip ettik. Ben en baştaki toplantıda da ifade ettim, her seferinde de bunu ifade edeceğim. Bakın, Bükköy Madencilikteki kazadan önce o proje çalışmaları yapılırken teftiş kurulundaki arkadaşlar beşinci ayda oraya teftişe gidiyorlar, daha sonra on birinci ayda yapmaları gereken teftiş bakanlık tarafından ödenek yetersizliğinden iptal ediliyor ve kaza on ikinci ayda meydana geliyor. On birinci ayda o teftiş orada yapılmış olsaydı, o maden zaten kazanın nedenleri olan eksiklikleri yüzünden kapatılacaktı. Dolayısıyla, ben bunu kürsüden 3 4 defa dile getirdim, suç duyurusunda bulundum, bu konuyu her platformda dile getiriyorum. Bana göre, bu 19 madencinin ölümünden o denetimi iptal eden kimse o da sorumludur yani onun da yargılanması lazım. Sizlerin, işte, Maden Mühendisleri Odası olarak, bu konuda bilginiz var mı, bu konuyla ilgili bir girişimde bulundunuz mu? Yargılanan arkadaşlarınızla ilgili ne gibi, efendim, çalışmalar yapıyorsunuz?

Bir de daha etkin çalışmalar yapmanız için -hem sendikacı arkadaşlara soruyorum hem maden mühendislerine soruyorum- ne gibi kanunlarda iyileştirmeler olması lazım? Yani ben genel anlamdaki sıkıntılardan sormuyorum, sendika kanunları veya TMMOB’ un kanunlarıyla ilgili genel olarak sıkıntılarını sormuyorum, bu alanda daha etkin olmanız için size birtakım yetkiler veya sorumluluklar, ne gibi ilaveler yapılması gerekir? Ben bunları da sormak istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Muzaffer Yurttaş...

Bir 3 kişi alacağım, çok şey gidiyoruz, bir Muzaffer Bey’den de alayım, ondan sonra sorulara cevap verin. Çünkü sendikacı arkadaşlarımız da “Ben de cevap verme gereğini duyuyorum.” diyor, o yüzden 3 kişi alma gereğini duydum.

Buyurun Muzaffer Bey.

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Sorularım kısa kısa olacak Sayın Başkanız zaten, vakit almayacağım.

Birincisi, genel maden işlerini soracağım.

Şimdi, Maden Mühendisleri Odası Başkanı ve bütün herkes de şey yaptı, “Burada herkes sorumludur.” dendi. Hükûmet sorumludur, siyaset sorumludur, sendika sorumludur, işveren sorumludur, Hükûmet ve siyaset iktidarıyla muhalefetiyle ilk günden itibaren oradaydı, patron dört beş gün sonra ortaya çıktı ama sendika bugün ortaya çıktı.

Şimdi, Genel Maden İşçileri Sendikası... Öncelikle sendikanın en önemli görevlerinden birisi özlük haklarıdır. İşçilerin bize ilettiğine göre, işçilerin özlük haklarından olan çocuklarla ilgili ödemesi... Bütün bordrolarda hiçbir işçinin çocuğunun olmadığı ifade edildi. Böyle bir şey mümkün mü, sendika madem kişilerin haklarıyla ilgileniyor, bununla ilgili ne yaptı bugüne kadar? Sendikaya, Genel Maden İşçileri Sendikasına sorum bu. Maden Mühendisleri Odası... Sayın Hocamıza teşekkür ediyoruz, 2 sorum olacak hocamıza.

Birincisi: Bu “oksijen maskeleri” dediniz, oksijen maskelerinin bize verilen bilgiye göre, yaklaşık kırk beş dakika ama sabit hâlde dururken kırk beş dakika... Madenin en derin noktasından panik hâlde, -ben doktorum, panik hâlde olunca oksijen sarfiyatınız artar- yürüyerek mevcut Türkiye’deki şu anki mevcut oksijen maskeleriyle çıkıp o yoldan çıkabilmeleri, kurtulabilmeleri mümkün mü? Oksijen maskeleriyle karbonmonoksit maskelerinden bahsetmiyorum, o zaten çalışmazdı o şartlarda. Birinci sorum bu.

İkincisi: Eğitimle ilgili çok güzel bir örnek verdiniz, işte, Almanya’da seksen saat eğitim alamayanlar ziyarete bile giremiyor, bizim Türkiye’de ise elli saat. Yani Türkiye’de biz maden işçisi yetiştirelim. Öneriniz nedir? Yani kaç gün, kaç saat, kaç saat, ne kadar süre ile sertifika alabilmeleriyle ilgili bir çalışmanız var mı, ne yapılmalı? Bunu soracağım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Arkadaşlarımızdan cevap verecek...

Ayhan Bey...

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Şimdi, Sayın Fatoş Hanım ayrıldı herhâlde.

BAŞKAN – Oylamaya gitti, gelecek. Kayıtlara geçecek, Fatoş Hanım'ın soruları geçti, sizin cevaplarınız da geçecek.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – “Çelişki var.” dedi, aslında soruyu tamamlamadım yani dünyada özel sektörün daha çok madencilik yapıyor olması benim beyanımda bir çelişki oluşturmuyor. Türkiye’de özel sektör mü yapmalı, devlet mi yapmalı konusundaki raporlarımızın temellerini açıkladım ben burada, özet hâlinde. Ne diyorum? Madencilik riskli bir sektör. Riskli bir sektör olması nedeniyle büyük sermaye kuruluşları buraya yatırım yapmak istemiyor. Bu nedendir ki geçmişte de cumhuriyetin kurulduğu ilk yıllarda da bu işi devlet yaptı. Özel sektörümüz gelmiyor, onlar ancak küçük ölçekli madencilik yapıyorlar. Bu, bir çelişki değil.

Şimdi, şunu söylüyorum: “Özel sektör yapınca kaza çok oluyor, taşeron yapınca kaza çok oluyor.” Niye? Anlattım, üretim zorlaması, maliyeti düşürmek, bu amaçla yapılıyor. Bunu nasıl yapıyorsunuz? İşçi emeği üzerinden yapıyorsunuz, çalışma süresi üzerinden yapıyorsunuz, iş güvenliği malzemeleri üzerinden yapıyorsunuz. Yani enerji maliyetinden, hammadde maliyetinden bir tasarruf yapma şansınız yok. Kaldı ki biz o söylediğimiz gelişmiş ülkeler düzeyinde miyiz, ona bakmak gerekiyor. Yani biz eğer ki o gelişmiş ülkenin gayrisafi millî hasılasına sahipsek, biz o gelişmiş ülkenin teknolojik gelişimine sahipsek, biz o gelişmiş ülkenin yasalarına sahipsek ve biz o gelişmiş ülkenin –konuşmamın sonunda da söyledim- demokratik temüllerine, uygulamalarına sahipsek bizim için de uygulanmasında bir sıkıntı yoktur. Ama burada biz elimizdeki verilerden yola çıkarak özel sektör madenciliğinin riskli olduğunu, taşeronlaşmanın bu işin nedeni olduğunu söylüyoruz. Bunu da rakamlarla söylüyoruz, kendi görüşümüz, kanaatimiz değil bu ve bunu bilim adamları da söylüyor. Geçen gün Enerji Bakanlığı’nda bir toplantı oldu, Amerika’da gelen bir uzman söylediği min aynısı söyledi. “Dört beş yıl içerisinde benzeri bir kaza yaşama şansınız kuvvetle muhtemeldir.” dedi bir değişiklik olmadığı takdirde.

Şimdi, maliyetler, işte, zarar özelleştirmenin zararları söylendi, bakın, ben size isim vermeden şunu söylemek istiyorum: Devletçeyken özelleştirilen bir kuruluş, yetkilisi dahi değiştirilmeden, işçisi dahi değiştirilmeden çalışmaya devam etti, bir süre sonra kâr etti. Niye kâr etti bu kuruluş? Çünkü işletmeciliğin kurallarına göre işletildiği için etti. Yani bunun nedenleri o mühendislerin, o işçilerin bu işi bilmemesi... Devlette çalışan mühendis bu işi bilmiyor değil, “Devlette çalışan bu işi bilmiyor.” diye bir şey yok, onlar da biliyorlar ama ellerindeki bu ülkenin koşulları bunların işletmeciliğin bilimsel kurallara göre işletilmesinin önünde engeli olduğu için başarılı olma şansları yok. Şimdi, bu maliyetlere rağmen devlet mi işletsin? Evet, şu anda 301 canın maliyeti var, bunu nasıl hesaplayacağız, ben de bilmiyorum.

Şimdi, bilirkişiler konusunda: Bilirkişileri biz belirlemiyoruz Sayın Vekilim. Bilirkişileri il adalet komisyonlarından bilirkişiler ilana çıkıyor, onlar aradıkları nitelikleri söylüyorlar, onlar da bilgi ve evraklarıyla il adalet komisyonlarına başvuruyorlar, il adalet komisyonu o bilirkişileri kendisi atıyor. Ne Maden Mühendisleri Odası ne TMMOB’a bağlı diğer odalardan bilirkişi atanmıyor. İstisnai kapsamda bazen istendiği olur yani Maden Mühendisleri Odasından ilgili mahkeme bilirkişi istemiştir, vardır, bu 1-2 vakadır ama kural değildir, o, hâkimin inisiyatifindedir. Biz o zaman bu söylediğiniz kriterleri aynen uyguluyoruz, elimizdeki donelere uygun olarak bu şikâyet konuları...

FATOŞ GÜRKAN (Adana) – İl adalet komisyonu nasıl oluşturuyor bilirkişiyi? İl adalet komisyonu neye göre belirliyor?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – İl adalet komisyonunu yönetmeliği var, o yönetmeliğindeki kriterlere göre ilana çıkıyor, o vasıflara sahip olduğuna inanan insanlar mesleki deneyimini, mesleki alanını, sertifikalarını, bilgi, birikimini, çalışma deneyimini belgeleyen belgeleriyle il adalet komisyonuna başvuruyor. İl adalet komisyonu bu belgeleri değerlendiriyor yani ben Ayhan Yüksel olarak müracaat ediyorsam, beni değerlendiriyor, Ayhan Yüksel hangi alanda, kendi alanlarımı da yazıyorum oraya iş kazaları alanında, maden hukuku alanında uzmanım dediğimde beni o listeye alıyor, daha sonra bu liste UYAP kayıtlarında mevcut, ilgili mahkemelerde gerek gördüğünde hâkimler oradan seçerek kendileri atıyorlar. Bu, Maden Mühendisleri Odasının inisiyatifinde değil. Biz bu konuda sorumluluk almaya taraftarız eğer ki Adalet Bakanlığı bu yetkiyi Maden Mühendisleri Odasına verirse aynen dediğiniz kriterlere uygun atamaları yapacağımızı düşünüyorum.

Şimdi, Maden Mühendisleri Odası bu iş yerlerinde yaşanan sorunlarla ilgili olarak neler yapıyor? Şimdi, son zamanlarda sizler de bilirsiniz ki TMMOB ve bağlı odalarının yetkileri tırpanlamaya başlandı ve biz yıllardır bu Maden Kanunu’ndaki yetkileri, odanın bu denetimlerde etkin olması gerektiğini, odanın bu çalışma koşullarında etkin olması gerektiğini konusunda açıklamalarımız da var, müracaatlarımız da var, kanun görüşmelerinde Meclis tutanaklarına girmiş görüşmelerimiz de var. Biz bu konuda çalışmalar yapıyoruz. Şu anda şu araştırma içerisindeyiz, biz sadece bize gelen talepleri biz yasanın bize verdiği yetkiliyle yani fazla mesaisini alamamış bir meslektaşımızla ilgili olarak İŞKUR il müdürlüğüne müracaatında bulunuyoruz. Eğer ki o...

BAŞKAN – Ayhan Bey, toparlar mısınız? Sendikacılar da herhâlde cevap verecekler. Daha ben yarısına gelemedim üyelerimin, soru soranların, biraz kısa kısa lütfen. Soruyu cevaplandırın, biraz yorum az olsun, zaten size kırk beş dakika süre verdim rahat sunum yapın diye.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Ama sayın vekilim, o zaman da sorularım anlaşılmasında güçlük çıkıyor.

Bu karbonmonoksit maskeleriyle ilgili bir soru vardı.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan, şimdi biz Genel Kurulda konuşuyor olsaydık, beş dakikada Başkan sözümü çak diye kesiyordu.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Biz kürsü kullanmaya çok alışık değiliz de.

Şimdi, karbonmonoksit maskeleriyle ilgili bir soru var. Evet, şu anda dediğinizde haklısınız yani normal koşullarda odur, on beş dakikaya kadar da düşme şeyi vardır. Şimdi, mevzuatımızda bunun ikinci bir planı var yani kullandığınız karbonmonoksit maskesi on beş dakikaya bitti ve siz hâlâ ocaktan çıkamadıysanız, bununla ilgili düzenlemelerde sıkıntı var.

Şimdi, burada bilimsel olarak şu yapılıyor gelişmiş ülkelerde: Belli yerlere maske istasyonları konuyor yani işçiler acil durumlarda nerelerde maske olduğunu biliyor. Ocağa risk analizi yapılır, nerelere bu istasyonların konulması gerektiği çalışılır, oralarda maske olduğunu bilir işçi, o sürede sıkıştığında da... Maskelerin yeri belirlenirken de on beş dakikaya göre belirlenir.

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Eğitimle ilgili...

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL –Eğitimle ilgili olarak, bakın, biz sadece maden mühendislerinin eğitimi değil, 2006 yılında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığıyla protokol yaptık, binlerce maden işçisine de iş güvenliği eğitimi verdik oda olarak. Yani bakanlığın bilgi, birikimi var ancak harcama koşulları falan uygun değil, organizasyonda sıkıntı çekebilir diye protokol yaptık, iş sağlığı ve güvenliği kampanyalarıyla Ermenek'te, Gediz'de, Tekirdağ'da, Soma'da...

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) – Kaç saatlik?

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Biz bunu kendimiz görevimiz olmadığı hâlde yaptık bu eğitimleri yani sırf hem mühendisleri eğitiyoruz hem de işçileri eğitiyoruz.

BAŞKAN – Ayhan Bey, toparlar mısınız lütfen.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Burada şu anda bu işçilerin iş güvenliği, mesleki eğitimlerinin ne kadar olması gerektiği konusundaki sorun... Biz bu konuda bir çalışma yapmadık ama bu gelişmiş ülkelerde kaç saat yapıldığı belli. İşte, Almanya örneğini verdik, ziyaret için seksen saat işçi başına kaç saatse o.

BAŞKAN – Ayhan Bey, tamam lütfen.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Benim sorularımın hiçbirine cevap vermedi.

Sendikalardan cevap vermek isteyen varsa buyursun.

HAK-İŞ Sendikası'ndan buyurun.

HAK-İŞ ÖZ MADEN İŞ SENDİKALARI GENEL BAŞKANI AHMET ARSLAN – Ben bir konuya değineceğim de...

Şimdi, bu özelleştirmelerle alakalı Avrupa'da özel sektör madenleri tabii işletiyor ama nasıl işletiyor? Emeklilik şartları çok farklı, çalışma şartları çok farklı. Bugün ILO Sözleşmesi'nde Uyum Yasası'nı imzalayan ülkeler, yaklaşık 25 ülke var, bunların bir tanesi Norveç, Norveç bugün 158 bin dolar yıllık bazda hesap edersek 158 bin dolar giydirilmiş yani net değil, bir ortaya 158 bin dolar 300 milyar civarının üzerinde para çıkıyor; bir yıllık kazanç. Bizim Türkiye'de ise kazanç ortalaması yani kamu ya da, ne bileyim, özel 30 milyarı geçmiyor. ILO Sözleşmesi'ni de uygularsak eğer -burada ben fotokopisini de şartların neler getirdiğini Komisyon Başkanımıza, Komisyon üyelerimize de vermek istiyorum- inşallah, bir an önce ILO Sözleşmesi imzalanırsa uyum içerisinde, huzur içerisinde arkadaşlar çalışma ortamını kurar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Vedat Bey, bir şey mi söyleyeceksiniz siz?

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL - Evet, ben de bana sorulan soruları hemen kısa şekilde cevaplayacağım.

BAŞKAN – Kısa kısa lütfen.

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL – Tabii, efendim.

Sendikanın 6331 sayılı Yasa'ya göre iş sağlığı ve güvenliği konusunda ne bir yetkisi ne de bir sorumluluğu var, sadece iş yeri iş sağlığı, güvenliği kurullarında temsilci bulundurma yetkisi var. Bu temsilci aracılığıyla o kurulda temsil eden sendikanın üyelerini, çalışma koşullarını iş sağlığı ve güvenliğine dâhil üyelerin yararına toplu sözleşmeyle düzenlemekle sorumlu sendika. Ayrıca, demokratik, kitlesel gücünü kullanmak, iş yerinde iş sağlığı, güvenliği konusunda yaptırımların yerine getirilmesini talep edebilme imkânı var.

Şimdi, bir sorumuz daha vardı: Gelişmiş ülkelerde ayrıntılı mevzuatla, etkili yatırımla, denetimle iş güvenliği kültürü oluşmuş fakat bizim ülkemizde özel sektör kamu arasında çalışma yasaları sendikal haklar, ücret, çalışma koşulları açısından bir fark yok. Ama ülkemizde her açıdan fark var diye görüyoruz.

Yine, yöre milletvekilimiz Muzaffer Yurttaş Bey'in bize bir sorusu var: "Sendika bugün mü ortaya çıktı?" Sendika 1940'lardan beri Soma'da var, biz de ayakta'yız, tüm işçi arkadaşlarımızın kaza geçiren... Birinci dereceden yakın akrabalarımız var zaten, oraliyiz, hepsine ulaştık, gitmeye çalışıyoruz, cenazelerin nakilinden her şeyinde koşuyoruz.

Yine, hiçbir işçinin çocuğunun olmadığı söylendi, onunla ilgili de toplu sözleşmemiz, kitabımız burada. Üye işçinin evlenmesi hâlinde 250, eşinin doğum yapması hâlinde 150, üye işçinin çocuğunun sünnetinde de 50 TL ve afetlerde zarar gören işçilere de 300 TL artı ikramiye yapılıyor.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Vural Bey...

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Sayın Başkan, sayın vekilim sorusuna cevap alamadığını söyledi de kısaca bir cevaplayayım isterseniz özür dilerim, şey oldu.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Ben sizin önünüzü açmak için soruyorum.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Tamam, şimdi onu anladım da...

BAŞKAN – Ama bakın... Ayhan, çok detaylara giriyorsun, sorunun cevabına odaklanırsan biz de yararlanacağız, lütfen.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Sendikada, odada daha etkili olmak için hangi kanunda, nerede ne istiyorsunuz bunu ortaya koyun. Bak, araştırma komisyonunu görevi, sonuç itibarıyla bu çalışma sahalarında daha iyi iyileştirmeler yapmak adına kanunlarda, yönetmeliklerde, tüzüklerde bütün bunları ortaya koymak adına bu çalışma yapılıyor. Yani sizin görüşleriniz bu doğrultuda olmalı. Yani işte ne istiyorsunuz, sendika ve oda olarak bir şeyler isteyin, "Bizim de şu durumlarımız değişsin ki daha etkin olalım, efendim, daha iyi olsun." diye bir şeyler söyleyin. Yani yaptığınız tespitlerin zaten çoğu -işte haftalardır burada çalışıyoruz- genel anlamda var.

Bir de ben şeyi anlamadım. Ben yedi yıldır KİT Komisyonu üyesiyim, TKİ'nin denetimine giriyorum, Sayıştay raporlarında açıkça diyor ki: "Siz 160 liraya mal ettiğiniz yerinde teslim kömürü -özellikle fakirlere dağıtılan kömürle ilgili söylüyorum- kendi ocaklarınızda 160 liraya mal ettiğinizi 275 liraya alıyorsunuz." diye geçmiş yıllarda eleştiri geldi, daha sonra redevanslı ve rüşvan haklı sahalardan da alma ile ilgili kanun çıktı. Yani TKİ'nin 160 dolar falan değil, 140 dolar değil maliyetleri kendi ocaklarından çıkan, belki 28 dolar ama özel sektörden kendi ocaklarında çıkan maliyetlerinin öyle çok yüksek olmadığını biliyorum. O yer altı, yer üstü oranları veya işte ocakların birtakım verimli, verimsiz olmaları, vesaireleriyle ilgili birtakım şeyler ama TKİ her yıl kâr eden yani 400-500 milyon lira kâr eden, hatta bu kârlılık oranlarının da yüksek olmasından kaynaklanan, belki hizmet alım yoluyla vesaire bunlar da etkilidir ama yani ben devlet sektörünün de, sizin de aslında desteklediğiniz yani... Devlet sektörü de iş bilmezlikten veya aynı işin yapan insanlar... Ama TKİ'nin çok fazla bu anlamda maliyet noktasında sıkıntısı olmadığını biliyorum. Zonguldak'taki maliyetlerin yüksek olmasının sebepleri apayrı, o burada çok uzun uzadıya konuşulur ama. Yani siz biraz da böyle bu tür konularda yani kanunlarla ilgili, yönetmeliklerle ilgili neler değişirse daha etkin olabiliriz? Bizim yapacağımız sonuçta bu, yasama görevimiz yani başka bir şey yapamayız sonuç itibarıyla. Buradan çıkacak raporlarla bu önerileri getirmemiz lazım. Daha müşahhas olursa, somut olursa daha memnun olurum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Necati Bey.

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL – Cevaplamayacak mıyım?

BAŞKAN – Siz cevaplarınız içerisinde Necati Bey'e de cevap verin. Şimdi ben 3 soru almak durumundayım çünkü...

Vural Bey, buyurun.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Efendim, tabii, Komisyonumuzun görevinin bir araştırma komisyonu olduğunu biz sayın misafirlerimize de tekrar belirttim. Yani bir suçlama ve suçlanma durumunda değiliz, biz de fotoğrafı çekmeye ve eksikleri eğer yasa koyucu anlamında buraysa burada bu düzenlemeleri yapmaya çalışıyoruz ama bu elbette hepimizin de sorumluluğu olan bir durumla olduğu apaçık ortada, zincirin değişik halkaları var, sendikalar da bunlardan birisi. Biz Soma'da şunu gözlemledik: Hakikaten, vatandaşların, işçilerin sendikaya da bir tepkileri vardı. Bunun içinde bulundukları psikolojik ortam içerisinde olduğu düşünülebilir ama

birtakım iddialarda beraberinde vardı. Bunlardan bir tanesi, sendika temsilcilerinin seçimleriyle alakalı, bu seçimlerin işveren ile eş güdümlü olarak birlikte yapıldığı, çeşitli baskılara maruz kaldıkları, tek listeye oy vermeye zorlandıkları, karşı liste çıkarılamadığı yönünde. Yani işverenin bu şekilde bir baskısı orada söz konusu olmuş mudur?

Bir diğeri: Biraz evvel, maden işçileri sendikası temsilcisi arkadaşımız iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili sendikanın herhangi bir yükümlülüğü olmadığından bahsetti ama ben şunu sormak isterim: İşçilerin mevcut olan mevzuat çerçevesinde bu iş sağlığı ve güvenliğiyle ilişkili olan konulardaki mevzuattan yararlanma hakları konunuz değil mi? Bu hakları kullanma konusunda aksaklıklar meydana gelirse bunlara müdahale etmek, dillendirmek gibi bir göreviniz yok mudur ve bu anlamda bizim şimdiye kadar tespit ettiğimiz değişik kalemler var, örneğin eğitim yetersizliği gerekli eğitimini almadan veyahut da yapıyormuş gibi yapıldığı yönünde, bazı baskılarla haksız işten çıkarmalar olduğu yönünde. Gene, işçi sorumluları, işte, çeşitli isimlerle adlandırılan işçi toplayan birtakım...

BAŞKAN – Arkadaşlarımız, soruları yazarlarsa lütfen, sonra cevap da alamıyoruz, sıkıntı da oluyor.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – ...”dayıbaşı” denilen veya buna benzer kimselerin prim sistemiyle çeşitli grup baskıları oluşturduğu ve çalışma durumuna işçilerin haklarını bazı mağduriyetler oluşturduğu yönünde iddiaları vardı.

Gene, iş denetimlerinde müfettişlerin yeterli denetim yapmadıkları yönünde bazı iddiaları var. Siz, bunlarla ilişkili –ben tekrar sorayım- hangi girişimlerde bulundunuz, yazılı belgeleriniz var mı bunlarla ilişkili, bunları bildirdiniz mi ve işverenden talep ettiniz mi?

Son olarak da bu aiddatlarla ilişkili de işçilerin de gene sorgulamaları vardı, sendikaların, bizlerin haklarını koruma anlamındaki sarf etmeleri gereken hani “Bütçeleri bu yönde kullanmıyorlar.” şeklinde. Bu anlamda, sizin sendik geliriniz nedir? Bu bahsettiğim, işçi anlamında yani şu söylediğim anlamda işçilere doğrudan harcanan miktar nedir? Ne kadarı sizin cari personel ve diğer giderlere ayrılmaktadır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Vural Bey.

Hasan Bey...

HASAN ÖREN (Manisa) – Evet, şimdi, arkadaşlar, burada önemli olan sendika, iş adamı, siyaset. Yani, bu üçlünün birbirine baskısı var mı, yok mu? Soma’da ne oluyor, ne gerçekleşiyor? Siyasetin iş adamına baskısı nedir? İş adamının sendikaya baskısı nedir?

Sayın Bakan 2013 yılında gittiğinde şöyle bir şey söylemişti, haberden aynen okuyorum: “Yıldız, ocakta yaptığı açıklamada, örnek alınacak niteliklere sahip ocağın işçi güvenliğini ön planda tuttuğunu, güvenlikle ilgili sistemlere para harcadıkça işçilerin kaygılarının giderildiğini, verimin arttığını gördüklerini ifade ederek madencilikte artık ithal sistemlerin yanında yerli üretimin de payının arttığını, bunun madenciliğin diğer alanlarında yaygınlaşmasını planladıklarını söylemişti. Taner Yıldız, madencilikte en önemsedikleri konunun iş sağlığı olduğunu, bir işçinin can güvenliğinin ülkenin tüm madenlerinden daha önemli olduğunu işaret etmişti. Ocakta çalışanlarla birlikte ramazanın ilk günü iftarını açan Taner Yıldız ‘Soma Holding gibi köklü ve madencilikte uzman yatırımcı şirketlerin yeni yatırımlarını çok önemsiyoruz, ülkemize ve Soma halkına hayırlı olsun.’ demişti.” TÜRK-İŞ bu açıklamaya karşılık nasıl bir açıklama yapmıştır o zaman? Gerçekten siyaset, iş adamı baskısı sendikanın ve işçinin üzerinde var mı, varsa bildikleriniz nedir? Biraz evvel DİSK’in Başkanı Uyar Madencilikle ilgili “Uyar Madencilik her kurduğu şirkette SSK primlerini ve vergileri ödemez, yeni bir şirket kurar, yeni şirketle gider TKİ’ye o şirkete yine bir iş alır. TKİ aslında bunu hemen bilgisayara baktığında görmesi mümkündür, görür. O şirkette de bu süre devam eder ve yeniden bir şirket kurar, o şirket yine gider TKİ’den ruhsat alır veya kömür işletmesiyle ilgili gerekli olan izinleri alır.” demişti. Peki, siyaset bu işin bir yerinde yok mu? Var ise, sizler niye konuşmuyorsunuz, niye söylemiyorsunuz? Sadece top çeviriyoruz şu an; “Gaz maskesi olsun, işte efendim, hortumlar şöyle olsun, falanca böyle olsun.” E, Uyar Madenciliğin 3 tane şurada... Azyak, Uyar Madencilik, her ikisine baktığınızda her ikisinin borcu olmasına rağmen, eğer devlet bir kişiye bir iş verecekse muhakkak “SSK borcu yoktur kâğıdı yoktur.” kâğıdı ister, “Vergi borcu yoktur.” kâğıdı ister ve kâğıtların sonrasında o ihaleye alır. Ama burada söz sahibi kim? Kim devreye giriyor burada? Ya TKİ’deki Genel Müdür devreye giriyor veya onun üstünde birileri devreye giriyor.

Bundan bir buçuk yıl evvel... Ben, 2003 yılında bu yana Sanayi Komisyonundayım, 4 defa Maden Kanunu önümüze geldi. Çok teşekkür ederim Sayın Başkan, çok detaylı ve güzel bir rapor bu, çok detaylı ve güzel bir rapor. Keşke sendikalarımızın da bu kadar detaylı ve güzel raporları olsaydı. Ama o işveren baskısı, işverene siyasetçinin verdiği o destek bugün sorunu buraya getirmiştir. İki yıldır uğraştık Soma’da, 220 işçi yer üstünde çalışıyor, ihale şartnamesinde 1.180 lira bankaya TKİ parasını yatırıyor, işveren asgari ücretten çalıştırdığı insanların bankada yatan asgari ücretinin üzerindeki parayı getirip alıyor. Sendika bilmiyor mu bunu? Biliyor. İş adamı bilmiyor mu? Biliyor. Siyaset bilmiyor mu? Biliyor. Adli makamlar bilmiyor mu? Biliyor. E, Hasan Ören getirecek Meclise, konuşmaya başladığında hemen bir operasyon yapılıyor ve bu insanlar içeriye alınıyor. Burada bize yardımcı olmak istiyorsanız bu bağlantıları

söyleyin. TÜRK-İŞ'in temsilcisi, işte birileri istifa etmiş, e güzel, istifa etmiş, hak etmişler çünkü orada eksiği vardır sendikanın ama ben isterdim ki TKİ'den de, ben isterdim ki Enerji Bakanlığından da istifa edenler olsun, sadece burası değil; burası görevini yapmış, işçi baskı yapmış, baskının sonucunda kendilerini belirli bir noktada hatalı görmüşler ve istifa etmişler, doğrusunu yapmışlar. Ama bunu niçin yaptıklarını, kimlerin baskı koyduğunu, kimlerin baskıyla bu işleri yaptırdığını söylemezsek biz sadece gaz maskesini alır geliriz ama bu işler yine devam eder Soma'da. Bunun bu ayağına bakmak lazım.

Burada iş adamı, Soma AŞ bu işi hak etmiştir, bu cezaları yemesi gerekli ama azmettiriciye bakmak lazım, bunu da konuşmanız lazım. 59 liraya Soma AŞ kömürün tonunu TKİ'ye teslim etmekte, TKİ 180 liraya satmakta. TKİ'nin işletme maliyetleri, lavlarla ilgili yıkama maliyetlerinden sonra tonunda 60 lira kazanmakta. Hiçbir emek sarf etmeden, hiçbir alın teri dökmeden sadece bir ruhsatı vermek kaydıyla iş adamı tonunda 10 lira kazanacak, 10 lira kazanan iş adamına da diyebilirsiniz ki: "Avustralya'daki gibi iş sağlığı ve iş güvenliğiyle ilgili tedbirleri almanı istiyorum, 250 milyon yatırım yapmanı istiyorum; yapmıyorsa almasın, cezasını çöksün, iş adamının yanında değilim." Peki, azmettirici? 60 lirayı kazanan, tonunda 6 misli fazla para kazanan TKİ'yi ne yapacağız? Bununla ilgili söyleyecekleriniz nedir? TKİ nereye bağlıdır? Enerji Bakanlığına bağlıdır. Bunları söylemek gerekli. Bunları söylemediğimiz zaman, bu Komisyon bunları doğru dürüst raporuna işleyemediğinde yine biz gaz maskesinde, plastik borularda harmanlıyoruz arkadaşlar.

Bu işin arkasında siyaset vardır, siyasetin -arkadaşlarımı tenzih ederim- içerisinde yanlış yapan arkadaşlarımız vardır, iş adamına destek verirler, iş adamı siyasetten aldığı güçle sendikanın tepesine biner, sendika aslında çok büyük gücü olmasına rağmen oradaki gücünü kaybetmemek için de iş adamına boyun eğer. Bu üçgen kırılmadığı süre içerisinde gerisi teferruattır. İş adamı-siyaset-sendika üçgeninde bildiğiniz varsa dinlemek isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Erkan Bey, buyurun.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sunumlar için de teşekkür etmekle birlikte aslında daha derinliğine tartışmalar yapılması, daha derinliğine bilgiler verilmesi gerektiğini de düşünüyorum.

Biraz evvelki konuşmalarda dile getirildi. Asıl sorumluluk işverenin sorumluluğudur. İşveren kimdir? Türkiye Kömür İşletmeleridir, Soma Kömürleri AŞ'dir. Şimdi, tabii, sorumlular sorumluluklarını yerine getirmezse, bir kaza bela olursa sorumluluk üstlenilmez ama bir başarı ve zafer varsa ona herkes sahip çıkar. Eski bir devlet adamı, siyasetçi büyüğümüzün güzel bir sözü var: "Yenilgi yetimdir, zafere herkes sahip çıkar." diyor. Burada bir yenilgi var ve hiç sahip çıkan yok, hadise ortada kalmış. Ben, özellikle Soma'ya gittiğimizde bu Komisyon çalışmalarını, 13 Mayıs'tan beri olanları şeye benzetiyorum: Márquez'in Kırmızı Pazartesi romanına benzetiyorum. Bir cinayet işlenecek, kasabada herkes bu cinayetin işleneceğini biliyor, herkesin bildiği bir sır fakat bilmiyormuş gibi davranıyorlar, katil ne zaman öldüreceğini biliyor. Zannediyorum sadece maktul, ölen ne zaman öldürüleceğini bilmiyor ama kendisine bir süikast yapılacağını da hissediyor. Durum bu, 13 Mayıs'ta olan maalesef bir "kırmızı salı" hadisesidir.

Şimdi, tabii, sendikacılar geldiği için sendikacı arkadaşlara da söylüyorum, Komisyonumuzun görevi, bir durum tespiti yapmak, kimseyi suçlamak da değil. Sendikanın ağırlıklı olarak gündeme gelmesi gayet de doğal, zaten 3 sendika temsilcisi arkadaşımız da burada olduğu için sendika hadisesine ağırlık verilmesinden daha tabii de bir şey olamaz. Fakat, özellikle, kazanın, facianın yaşandığı zamanın belli bir süresi kamuoyu çok ilginç bir şekilde, enteresan bir şekilde sendika üzerine yoğunlaştı sanki günah keçisi sendikaymış gibi. E, tabii, bunda da haksızlık yapmamak lazım. İstifa eden sendikacıyı da ben şahsen tebrik ediyorum. Başka sorumlulardan "Ben sorumluyum, istifa ediyorum." diyen bir Allah'ın kulu da çıkmadı. Hatta, bazılarının pişkince davrandığını düşünüyorum. Yani ne demektir? "Ben alacağım kömüre bakarım, kalitesine bakarım, vesaire." sözlerini de bu Komisyonunda duyduk. Şimdi, herkesin sorumluluğu var; kurumların var, Hükümetin var, sendikanın var ama işveren var.

Şimdi, Sayın Başkan, ben özellikle istirham ediyorum. Şimdi, dayıbaşılarından bahsediyoruz. Türkiye, dayıbaşı olayını öğrendi yani 77 milyonun 70 milyonu öğrendi. Biz şu 3-5 dayıbaşı arkadaşımızı çağıralım, dinleyeyim. Bunların kim oldukları da artık ayan oldu, isimleri belli, pek çoğunu da biliyoruz. Önümüzdeki haftalarda Komisyonumuzun takdir edeceği günlerde bu dayıbaşı tabir edilen ekip başlarını dinleyelim. Maden şirketi var, patronu var, e bu şirketin sahibi Alp Gürkan'ı bir dinleyelim. Nedir yani? Mutlaka dinlememiz gerekir. Ondan sonra, konuyla ilgili değerli bakanlarımızın bilgisini de almamız gerekir. O günden bu güne orada topluca bir değerlendirme yapmamızda fayda var. Bir de teknik olarak, Sayın Başkan, özellikle istirham ediyorum: Şimdi, madende 13 Mayıs'ta kaza anında yer altında olan en az 1 emniyetçi, 1 hazırlıkçı, 1 mekanikçi, 1 elektrikçi, 1 topografçı, ondan sonra vardiya amirleri var -vardiya amirleri maden mühendisi muhtemelen- en az 1 maden teknikeri, topçu tabir edilen görevliyi, bunlardan birer görevliyi eğer davet edersek

zannediyorum Komisyon olarak kazanın meydana geliş şekli, sebepleri konusunda daha net bilgilere sahip olacağız özellikle dayıbaşı ve şirketin sahibiyle ilgili, mutlaka çağırmamız lazım.

Benim sendika temsilcisi arkadaşlara sormak istediğim sorular var. Yani, evet hayır diye de cevaplayabilirler, mümkün olduğunca kısa.

1) Sendika seçimleri nasıl yapıldı? İşçilerin eline zarf ve pusula verilerek atıldığı ifade edildi, bunu işçilerimiz de söyledi, bu doğru mudur? Nasıl yapıldı bu seçimler?

2) Somaspor'a sendika işçilerinin ücretlerinden -aidat da diyemiyorum çünkü aidat bir gönüllü üyelik sonunda her ay veya yılda vermeyi taahhüt ettiğin parayı ihtiva eder- para kesintisi olmuş, bunu işverenler mi yaptı, acaba talep üzerine sendika mı yaptı?

3) Soma Belediye Medis Üyesi Melike Doğru'nun adının verildiği düğün salonu için yardım toplanmış, bu yardımlar nasıl toplandı, sendika eliyle mi, firma eliyle mi? Bu önemli.

4) İşçi ücret bordrolarında 1, 2, 3 çocuğu olduğu hâlde, evli olduğu hâlde, bu çocuk sayıları sıfır gösterilmiş, bu da net bir şekilde ortaya çıktı. Sendikanın bunları görmesi gerekmiyor mu, bunlara bir itiraz olmadı mı, sendikanın görevleri arasında değil mi?

5) Bu şirketlerin -ister Soma Kömür İşletmesi olsun ister Uyar, Darkale, vesaire- bu hukuksuz davranışları karşısında mutlaka sendikalarımız da bazı faaliyetlerde bulunmuşlardır, tepkiler göstermişlerdir, çalışmalar yapmışlardır, o çalışmalarını da şu Komisyonunda sözlü olarak alırsak bile sendikalarımızdan yazılı bir bilgi notu şeklinde de alabilirsek çok memnun oluruz. Yani, burada, sanki sendikalarımızın hiçbir şey yapmadığı gibi bir yanlış izlenim de doğmasını ben sendikaların çalışmalarının olduğunu zannederim.

Benim şimdilik söyleyeceklerim bunlar Sayın Başkan.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Özgür Bey de söz istemişti, Özgür Bey'den soruyu alıp kapatacaktım ama Selçuk Bey de istemiş.

O zaman siz bunlara cevap verin de, Özgür Bey ve Selçuk Bey'e de...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Selçuk Bey'in 1 taneymiş.

Biz de tamamlayalım, biz de soralım, soruyu kapatalım.

BAŞKAN – O zaman, tamam, tamamlayalım.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Benimki soru değil.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Zaten benim söyleyeceklerimin de önemli bir kısmını hem Hasan Bey hem Erkan Bey ifade ettiler.

Şimdi, öncelikle şunu ifade etmek lazım: Bugün sendikayı gündeme aldık, sendikayı konuşuyoruz. Bu işin birinci sorumlusu elbette ki 2 tane ilgili bakan, haklarında verdiğimiz gensoruda da talep ettik istifalarını, gensoru yoluyla düşürülmelerini ama 2 bakan o olgunluğu göstermediler. Yani, ilk başta bu 2 bakanın bu işi yapması lazımdı, sonra altlarındaki bürokrasinin çok ciddi şekilde soruşturulması gerekiyordu, o yapılmıyor, daha sonra Soma'ya doğru gitmek gerekiyordu. Ama olay olduğu anda ben yolda televizyonlardan daha bilgi alırken sendikanın Soma'yla bağlantılı olan ve Soma'da işçilerin yürüyüşüyle istifa eden, uzun süre etmediikten sonra istifaya zorlanan yapının Ankara'daki uzantısının ve temsil noktasının bu madenin Türkiye'nin en güvenli madeni olduğunu, yangına çok şaşırdığını ifade ederek ilk başta zaten o ilk algının oturması sürecindeki tavırlarıyla esas sendikanın yapması gereken, tutması gereken tavrı tutmadığını gördüm. Daha sonra, Soma'da yaptığımız her şey ve izlediğimiz her şey...

Öncesinde, seçimlerde bize inanılmaz ihbarlar geldi, bunu kamuoyuyla da paylaştık. 2 tane patron anlaşmış "Sendika yönetimi 5 kişi, başkan kalsın, geri kalan 4 taneyi 2-2 biz belirleyelim." 2'sini İmbat, 2'sini Soma belirliyor. Kime oy atacakları belli. Bundan on gün önce, on beş gün önce bize ihbar geliyor, biz sendika yönetimiyle bunu paylaşıyoruz. Ben duyarsız kaldıkları için kalkıp gidiyorum yerlerine kadar. Hatta, gittiğimde de, bir milletvekili ziyaretinde, bir sendika yönetiminin göstermeyeceği bir ilgisizlik, bir kaçma, bir görüşmeme, bir şey söylememe, odadan odaya sığınmalar falan, gözümüzün içine bakıyorlar. Şunu söyleyin arkadaşlar diyoruz: "Burada delege seçimleri yapılacak, sonra da yönetim seçilecek, 2 patron anlaşmış, siz de teslim olmuşsunuz, başkan kalacakmış, diğer 4 yönetici bunlar olacakmış." Bu sorulara cevap vermiyorlar, veremiyorlar, devamında da sanki noterden tasdik ettirmişçesine biz bunlar böyle yaşıyor ve oluyor. Kaza sonrası Soma'da dinlediğimiz işçiler bana şunu anlattılar, o zaman da söyledim Meclis kürsüsünde de: "Siyaset-sermaye-sendikanın oluşturduğu bir kara delik yuttu bizim evlatlarımızı." dedim, bunu çok inanarak söyledim. Bu sendika olmasın diye değil, sendika sendika gibi olsun diye söylüyoruz bunu.

Ve sendikacıardan da -nispeten DİSK birtakım şeyler söyledi ama- HAK-İŞ'ten, TÜRK-İŞ'ten, hele TÜRK-İŞ'ten, hele TÜRK-İŞ'in bu masadaki temsilcisinden bugün burada şunu bekliyoruz biz: Hepimizin bildiği, en ince detayına kadar hâkim olduğumuz

konuları değil bir öz eleştiri bekliyoruz. Öz eleştiri derken “Biz, şu, şu, şu baskıları gördük. Sendikayla ilgili kanunda şu hususlarda şu güvenceler olmadığı için veya bizim kendi iç yapımızda şu sıkıntılar olduğu için işler bu noktaya vardı. Bir daha bunun yaşanmaması için, patronun sendikayı ele geçirmemesi için Medisten biz bekleriz ki bunları yapsınlar. Ve biz de bu kusurları işledik.” Bunlar söylenmedikten sonra... Yani, bir kara kutuyu açıp da bu faciaya gelene kadar her boyutuyla bakıyoruz kim ne eksik yapmış ama sendika da söyleyecek bunu ve buna kendisini siyaset zorladı elbette, ele geçirmek istedi. Bir milletvekilimiz söylüyor “Bir önceki genel kurullarında beni yuhhaladılar.” diyor daha sonra da bu sendikaya ele geçirme operasyonu yapıldı. Bu, patronun gücüyle yapıldı. Mesela sendika şu sorumluluğu anlatmayacak mı: “Biz orada bu kadar işçi mevcuduyla 3 şube kurmalıydık ama tek şubede kaldık, şimdi kazadan sonra 3 şube açmaya başlıyoruz. 3 şube olaydı, 5 değil, 15 yönetici seçilecekti, işçiler daha farklı oy kullanacaklardı. Biz patrona karşı şunu yapabilseydik, birbirinden bağımsız 3 şube, birbiriyle sendikacılıkta, işçi haklarını savunmada yarışacaktı.” Bunları konuşmayacak mıyız? Konuşmadan gideceklerse, içleri rahat edecekse, gitsinler, yolları da açık olsun ama bunları konuşmamız gerekiyor, işin bu tarafı çok önemli.

Ha, eleştirmeye gelirsek eleştiririz. Mesela, hepimiz biliyoruz, basında çıktı, ben onlarcasını paylaştım, bordroların tamamında çocuk sayısı sıfır yazıyor. Biz bunu dile getirdiğimizde Sayın Başkanımın Başkanlığında Soma’ daki o Anadolu lisesinin salonunda, oturan 400 tane işçi birden alkışladı, dedik ki: “Arkadaşlar, bordrolarda sıfır işçi görülüyormuş, doğru mu?” Biz soruyu 1 kişiye sorduk, 400 kişi alkışladı. Şimdi, sendika temsilcisi diyor ki: “Bugüne kadar hiç duymadım.” Çocuk sayısı bütün bordrolarda sıfır, bunu bir sendika nasıl bilmez, nasıl görmez? Kapalı zarfla oy kullanmayı -yani hazırlanmış zarflarla oy kullanmayı- burada nasıl dile getirmez? Daha söyleyeceğim yüzlerce şey var ama söylemeyeceğim hiçbir tanesini. Ama bir sendikanın kendisini “İş güvenliğinde benim sorumluluğum yok.” diye tarif etmesi asla kabul edilebilir bir şey değildir. O kanunun neresinde kime görev verildiğiyle değil, sendikanın temel görevi işçinin özlük haklarını, iş yerindeki barışı, güveni, huzuru, çalışma barışına kadar... Yani adam diyor ki: “40 santim delik açıyorum, belimden ittiriyor beni ‘Hadi, hadi kömür çıkar.’ diye.” Bu konu sendikanın konusu değilse, sendika bunları bilmediyse, görmediyse, duymadıysa, içerideki Orta Çağ’ dan kalma neredeyse kırıbaçlayarak çalıştırma, zaman baskısıyla çalıştırma, kilogram, metre, ilerleme veya işte mazotlu araçların içeride çalıştığını... Sendika bakmıyor mu kim ne görev yapıyor? Adam diyor ki: “Dozer operatörü.” O dozerin mazotla çalıştığını bilmiyorsa, o çocuğun o mazotu eliyle taşıdığını bilmiyorsa... Buralara bakmak lazım, buraları görmek lazım, burada öz eleştiri yapmak lazım. Buraya, masaya “Biz bir yanlış yaptık, biz bir yere sıkıştık ama burada sizin de sorumluluğunuz var ey siyaset mekanizması, şu kanunların buraları düzelmeden bu işler düzelmez.” diye bir çözüm paketiyle gelmek lazım, bunları duymak isteriz.

Onun dışında, elbette savunma mekanizmaları... Hiçbirimiz masum değiliz ne siyaset ne işveren ne bilmem ne. En büyük sorumlu Hükûmettir; iki, bakandır, işverendir ama sendika da burada oturacaksa bize Sendika Yasası nasıl tadil edilebilir... Ama ben bu ağızdan, bu yetkililikle, bu temsiliyetle bunun yapılması... Keşke bu sendikanın, mesela TÜRK-İŞ’in Başkanı ve GENEL MADEN-İŞ’in Başkanının gelip, buralara gelene kadar ki bu hataları yapanlardan öz eleştirilerini almış noktada kendisi bir başka söylüyor olması lazımdı. Hani bu masanın bu köşesinden bunu bekliyor da değilim ama başka türlü de gelip burada bunları konuşmayın, hele hele böyle “Bordroyu hiç görmedik, bilmem neyi biz bilmiyoruz.” dersiniz bu Medisi de boşuna meşgul etmeyin.

Bu ülkenin daha güçlü sendikalara, kanunlarla korunan sendikalara -1980 öncesi her 4 işçiden 3’ü sendikalıyken şimdi gerçek anlamda zorunlu sendikacılıklar, kamu filan çıktığında yüzde 1,5’a kadar düşmüş- gerçek sendikaları koruyacak ve gerçek anlamda mücadele edebilecek dirençli sendikacılara ihtiyacı var. Bunları ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Selçuk Bey...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Sendika, olay olduktan sonra koordinasyonun neresindeydi, kurtarma çalışmalarının içerisinde yer aldı mı? Sorum bu.

Aynı zamanda, Erkan Akçay Bey bir konuya temas etti, onu tavzih etmek adına söylüyorum: Burada Melike Doğru’nun ismi geçti. Melike Doğru, Büyükşehir Belediye Medis Üyemiz, eşi de şu an hapiste, kendisi SOMA AŞ’nin Genel Müdürü. Burada bir dernek kuruluyor, bu dernek işçilerin sosyal hakları noktasında... Kuranlar, üyeleri ve Soma Belediyesi’nden de bir arsa istiyorlar “Biz burada bir sosyal tesis kuracağız, bir derneğimiz var, işçilerimiz burada akşamları oturacaklar çay kahve içecekler, yemek yiyecekler, eğlencelerini yapacaklar.” diyorlar ve aıdatlar üyelere topluyor, belediye bunlara bir yer tahsis ediyor.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Üyeler kim Selçuk Bey?

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Ben bilmiyorum üyelerin kim olduğunu ama bütün işçilerden para toplanıyor mu, toplanmıyor mu ona sendika temsilcileri cevap verecekler. İkinci açıklamam da bu noktada.

Bir de, şimdi, şunu söylememiz lazım: Burada sendika sorumlu, sendikanın mutlaka ki burada sorumlulukları var, işveren sorumlu, siyasetçi sorumlu ama bu sendika bugün bu kaza burada olduğu için sadece TÜRK-İŞ Sendikası'na ait değil, bu kazalar DİSK'e bağlı sendikalar da oluyor, bu kazalar HAK-İŞ'e bağlı sendikalar da oluyor, bütün sendikalar bu noktada kendilerini gözden geçirmeli ve Sendika Kanunu'nu değiştirme noktasında da Meclis kendisini gözden geçirmeli. Daha güçlü, daha objektif, daha çok işçi den yana olan sendikaları oluşturmalıyız, birinci derecede de Türkiye Büyük Millet Meclisinin sorumlu olduğunu düşünüyorum.

"Hükûmet suçu." denildi burada. Elbette ki, Hükûmet, burada gensoru verdi muhalefet, gensoru karşısında Hükûmet kendisini savundu, oylamalar yapıldı, oylamada da bakanların görevde kalması uygun görüldü. Eğer bu noktada bir sorumluluk varsa, bence birinci derecede işverene aittir, ikinci derecede, bu kazayla ilgili söylüyorum, burada devletin bürokratları sorumludur, oraya denetlemeye giden müfettişler sorumludur çünkü bir yasa çıkmış İş Güvenliği ve İş Sağlığı Yasası, bunu uygulamayan kişilerdir orada sorumlu, üçüncü olarak da ben sendikayı da bu noktada sorumlu buluyorum.

Açıklamalarım bundan ibaret.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Arkadaşlar, buyurun cevap verir misiniz?

HASAN ÖREN (Manisa) – Sayın Başkan, bir şey söylemedim, kayıtlara geçmesi için soracağım: Birinci dereceden işveren kimdir burada?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. BAHTİYAR ÜNVER - TKİ'dir.

HASAN ÖREN (Manisa) – TKİ'dir. Birinci dereceden işveren TKİ ise, işverenin de üstündeki Enerji Bakanlığıdır.

Hemen, Sayın Başkana çok kısa bir soru: Bu kazanın gelişi dünden belliydi, raporunuzda var, küçük küçük havzalarda ruhsatlar. Yani siz bu ruhsatları bu kadar küçük verirsiniz "15 milyon tonu siz çıkarın, 15'i siz çıkarın, 15'i siz çıkarın, üretimi üç yıl içerisinde 5'e katlayayım." anlayışını sürdürürseniz, havza bazında ruhsat verilmez ise oraya yatırım yapacak yani 200 milyon, 300 milyon, 500 milyon yatırım yapacak iş adamı bulabilir miyiz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Erkan Bey, hemen bitirmem lazım.

Size söz vereceğim ama Erkan Bey hemen bitirin.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkanım, ben konuşmama ilave olarak size söylemek istediğim bir husus, biraz evvelki o önerilerime dinlenmesini istediğimiz kişilere bir ilave daha yapmamız lazım, o da Soma Ege Linyit İşletmeleri Müdürü.

Şimdi, Maden Mühendisleri Odası Başkanımız bu iç denetimi sayarken Türkiye Kömür İşletmelerinin kontrol teşkilatı dedik, bu da Soma'da bildiğim kadarıyla, değil mi, Soma'da ve madenin olduğu yerde? Ve bu kontrol teşkilatının sorumlusu, görevlisi kimse Sayın Başkanım, bu fevkalade önemli. Böyle flu yani bir gaz gibi bir teşkilat var burada. TKİ kontrol teşkilatı diye bir teşkilat var ama adı var sanki kendi yok gibi, bir türlü göremedik onu somut olarak, Soma'ya gittiğimizde de, vesairede de. Bu Türkiye Kömür İşletmeleri kontrol teşkilatı kimse, onun sorumlusu mutlaka vardır, onu davet edelim derim. Bir de Soma Ege Linyit İşletmeleri Müdürü Hakkı Duran. Bunların hepsi davet etmemiz gereken arkadaşlar.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Arkadaşlar, buyurun.

Evet, TÜRK-İŞ mi başlıyor önce?

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL – Evet, ben başlayayım isterseniz.

DİSK DEV. MADEN-SEN GENEL BAŞKANI TAYFUN GÖRGÜN – İstersen bana bırak, eleştireceğim çünkü seni, sonra cevap verirsın.

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL – Buyurun.

DİSK DEV. MADEN-SEN GENEL BAŞKANI TAYFUN GÖRGÜN – Sözü bana bıraktı çünkü biraz eleştireceğim ben de, hani karşılıklı olmasın, cevap da verebilsin diye.

Şimdi, Sayın Başkan, Selçuk Özdağ Milletvekilimizin sorduğu sorunun birisini ben unutmuştum o zaman, çok özür dilerim, hemen bir cümlede söyleyeyim, dedi ki: “İşten atılan işçi varsa ismini verin.” Ben telefon kaydında olanları şimdi veriyorum ama daha geniş bir listeyi Komisyona ve Sayın Milletvekilime sunmak isterim. Hemen telefonlarını da vereceğim yani aratabilirsiniz. Soma Kömürlerinden işten atılan işçiler ki, bunlar işten atılmadan önce istifa kağıdı yazmaya zorlanıyorlar. İstifa kağıdı da şu: “Al eline kalem.” deniyor “Ben başka bir iş bulduğumdan bu işletmeden kendi isteğimle ayrılıyorum.” diye bir kağıt. Yazarken işçi uyanıyor, diyor ki...

MUZAFFER YURTTAŞ (Manisa) - Kazadan sonra mı bu?

DİSK DEV. MADEN-SEN GENEL BAŞKANI TAYFUN GÖRGÜN – Tabii, tabii, bu anlattığım birkaç günlük meseledir efendim, yeni daha, devam ediyor. Yani bu kanunsuzluklar, orada kanun ihlalleri devam ediyor şu anda ve bizim suç duyurumuza rağmen devam ediyor. Suç duyuruları burada Sayın Milletvekilim. Evvelsi gün savcıyla görüştüm “Ne yaptınız, ne oldu, hiç cevap çıkmadı.” diye.

Efendim, ismini veriyorum Soma Kömürlerinden, Ordulu Adem, soyadını yazmamışım telefon kaydı olduğu için ama telefonunu veriyorum: 0536 787 92 24. Yani aratabilirsiniz diye söylüyorum. Yarın da hemen size soy ismini ve adresini veririm. İmbat’ tan atılan da, o da dün atıldı dün gece serseri vardiyasından, yine bizim sendikadan arkadaşlar gidip... Yasal şartlar içinde “Seni şundan dolayı işten attık.” diye bildirim yapılması lazım, böyle bir şey yapılmıyor. Ve şöyle atıldı Sayın Milletvekilim: “Bırak maskeni, bırak baretini, git bakayım sen oradan.” deniyor. Öncesinde yine aynı dediğim gibi -lütfe bunu siz, yöre milletvekilisiniz, duymuşsunuzdur- onda da kağıt imzalatmaya çalışıyor “Ben başka iş bulduğumdan bu işten kendi isteğimle ayrılacağım.” diye yani tazminatını da yakmak istiyorlar içeride ve davanın önünü kesmek istiyorlar. İşçi itiraz edince, o zaman atıyorlar ve bu Recep Kocabıyık dün atıldı, serseri vardiyasından. Bizim sendikamızın görevlileri jandarmayı da çağırarak gittiler -çünkü serseri vardiyası gece 24.00 sabah 08.00 vardiyasıdır- işverene “İşe almıyorsun bunu, kağıt vermemişsin, bu adam işe gelmezse, sen bunu işe gelmedi diye işten atma tutanağı tutar mısın?” diyor çünkü bu işverenler bunları da yapıyorlar ve jandarma “Bizim görevimiz değildir bu.” Bu işi tutturamadık. Bugün noter kanalıyla yaptık bunu.

Sayın milletvekillerim, Sayın Komisyon, bu hukuksuzluklar Soma’ da hâlen devam ediyor.

Ben söz almışken, evet, gerçekten bir kusur ortaya çıkmıştır büyük bir facianın arkasından, Sayın Maden Mühendisleri Odası Başkanı söylediler, hepimiz kusurluyuz derece derece, kabul ediyoruz bunu ancak burada yetkili sendika çok kusurludur.

Bakın, ben size saydım birkaç tanesini, bunlar uygulanıyor yani şu Türkiye Cumhuriyeti kanununu açık açık çiğnemen, e-devlet şifresini işçiden alıp personel odasına koyma meselesini biz biliyoruz da yetkili sendika bilmiyor mu? Veya Uyar Madencilikte işçilere 2016, 2017 yılında alacakları için senet teklif edip, karşılığında başka dava açmamaya zorlayan yer sendika ve sözleşmeli yer. O işçiler sendikaya gittiler, dertlerini anlattılar. Sendikanın söylediği şu: “Gidin, işverenle anlaşın. Bunun durumu zaten tehlikelidir kardeşim. Senet bile aldıysanız şükredin hâlinize.” Böyledir, işçileri çağırın, zaten geldiler buraya bazı şeylerle görüştüler onlardan bir tanesi de, Uyar Madencilikten, isimlerini de verebilirim.

Sendikamız, oradaki yetkili sendika seçimleri aynen böyle olmuştur sayın milletvekilleri. İşverenler burada, 1 metrede sandık var, işçinin eline, “Şuna imza atacaksın, şuna oy kullanacaksın.” diye vermiş ve bu, sendikayla beraber, birlikte düzenlenmiştir.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Diğer yerlerde böyle olmuyor mu? Size ait olan yerlerde.

DİSK DEV. MADEN-SEN GENEL BAŞKANI TAYFUN GÖRGÜN – Bizde böyle olmuyor efendim. Bizde öyle olmuyor sayın milletvekilim. Eğer bir bilginiz varsa, saygıyla...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Yok, hayır, sordum sadece.

DİSK DEV. MADEN-SEN GENEL BAŞKANI TAYFUN GÖRGÜN – Katiiyen öyle bir şey olmuyor. Zaten bizim farkımız bu. Şimdi, oraya çok girmeyeyim.

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL - Maden iş kolunda üyeniz yok zaten.

DİSK DEV. MADEN-SEN GENEL BAŞKANI TAYFUN GÖRGÜN – Dediniz ki: Niye şöyle yapmadı sendika, niye böyle yapmadı? Nasıl yapacak sayın milletvekilim? Seçimi beraber yapmışlar işverenle, nasıl sonra işverene sen şunu şöyle yaptın, bu eksik diyecek, nasıl şikâyet edecek? Bundan dolayı sendika şikâyet edemiyor, beraberce yapıyorlar yani sendika seçimlerini işçinin yapması lazımken, İş Kanunu da böyle, ahlak da böyle gerektirir, vicdan da böyle gerektirir.

HASAN ÖREN (Manisa) – Siyasete şikâyet etsin.

DİSK DEV. MADEN-SEN GENEL BAŞKANI TAYFUN GÖRGÜN – Efendim, işte onu da edemiyorlar. Kaldı ki sendikadan muhaliflerin açtığı dava var, 1 Temmuzda görüşüldü, orada şimdi, sendika bundan sonra seçim kurulu, sandık kurulu başkanı...

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL - 1 Temmuzdaki davanın sonucunu da söyleyin.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Genişletmeden Başkanım...

DİSK DEV. MADEN-SEN GENEL BAŞKANI TAYFUN GÖRGÜN – Kendisi...

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL - Davanın sonucunu istiyoruz. Buyurun, lütfen, onu da söyleyin.

DİSK DEV. MADEN-SEN GENEL BAŞKANI TAYFUN GÖRGÜN – Ben şuraya gelmek istiyorum: Gerçekten burada çok değerli Komisyonumuz, burada bir şeytan üçgeni gibi, burada bir istismar üçgeni gibi üçgen kurulmuş durumda.

Dolayısıyla, arkadaş hâlâ bunca yıldan sonra gelip işçi sağlığı, iş güvenliği konusunda “Sendikanın bir sorumluluğu yok, yetkisi yok.” demesini, ben Türkiye sendikacılık tarihi için bir utanç kabul ediyorum. O sözü ben kabul etmiyorum. Lütfen, arkadaş sözünü düzeltsin ya da sadece kendilerine ait bir söz olsun. Bizim en birincil görevimiz budur.

Sayın milletvekilim yine söylediler “Her yerde oluyor, DİSK’te filan oluyor.” diye. Hayır. Örnek verin sayın milletvekilim bir şey söylüyorsanız, bize isim verin. Bize bağlı iş yerlerinde iş kazası olur ama böyle iş kazası olmaz yani böyle olmaz, ölümlü iş kazası olmaz bizde çünkü ilk yapacağımız şey budur. Biz işimizi gücümüzü bırakırız bir tehdit varsa, gider görüşürüz.

Ben bir örnek anlatayım size o zaman: Sayın Bakanın da ismini veririm. Biz başvurduk Yozgat-Akdağmadeni için şu, şu şeyler var diye. İş Teftiş Kurulu Başkanlığı sıraya alıyor onu, bir dahaki ay alacak ama durum acil. Gittim, Sayın Bakana çıktım, randevu aldım “Beş dakikanız var mı Sayın Bakanım?” dedim. Nani Çağan. Efendim, böyle, böyle. Daha kapıdan konuştuk, oturmam bile, çay filan da içmedim. “Sayın Bakanım, böyle bir şey var, hayati risk söz konusu olabilir.” Çalışma Bakanlığı müfettişlerini hemen gönderdi Sayın Bakan, teftiş ettiler orayı, eksiklerimizi yerinde buldu, fazlasını buldu fakat işverene bir ay müsaade ettiler, yirminci günde iş kazası oldu, 3 işçi öldü. 1 tanesi bizim üyemizdi yani biz yetkili sendika değildik orada, 2’si de sendikasızdı, filan. Olabiliyor bunlar yani bizde de ancak öyle olursa böyle oluyor ama biz görevimizi yapmaya çalışıyoruz, ilk işimiz bu.

Uzatmayacağım. Aslında sayın milletvekilimin sorusunu unuttuğum için, ona saygımdan, size saygımdan dolayı söz aldım, bunu söylüyorum. Böyle bir şey var.

Eğer bu işler düzelecekse hakikaten Enerji Bakanlığımızın burada büyük bir sorumluluğu olduğunu kabul etmemiz gerekiyor çünkü bütün bu düzenin içerisinde Enerji Bakanlığına bağlı TKİ’nin ELİ müessesesi orada çok yetkili durumda ve ocakların şu anda asıl sahibi o, kontrol etmiyor, yapmıyor.

BAŞKAN – Tayfun Bey, toparlayın, Vedat Bey’e de söz vereyim. Sendika adına o da kendi üzerine düşeni şey yapsın.

DİSK DEV. MADEN-SEN GENEL BAŞKANI TAYFUN GÖRGÜN – Toparladım.

Şunu söylemişti bir sayın milletvekilim: Neden bu TKİ’nin denetleme mekanizmasını çağırmadınız? Çağırsak ne olacak efendim? Bundan dokuz ay önce Sayın Enerji Bakanımız gitmiş oraya -bu öyküyü yani çok güzel anlattılar Maden Mühendisleri Odamız-kazanın asıl sebebi budur. Üretim maliyetleri şuradan şuraya indi, üretim şu kadar kat arttı burada demiş ve bu, Türkiye’nin bir başarı öyküsü olarak, özel sektörün başarı öyküsü olarak sunulmuş burada. Bu sunumu yaptıktan sonra Enerji Bakanı, en tepedeki Bakan nasıl olacaktı ELİ müessesinin bilmem ne müdürü kalkacak orada denetleme yapacak, bilmem ne yapacak? Nasıl olacak? Bu mümkün değil. Dolayısıyla, bunu da böyle bilmek gerekiyor.

Söyleyecek çok şey var fakat zaman olmadığını farkındayım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Vedat Bey, buyurun efendim.

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL - Teşekkür ederim.

Ben Vural Kavuncu Bey’le başlamak istiyorum, onun sorularıyla, not ettiğim...

“Sendikaya temsilciler seçimi nasıl oluyor?” diye sordular. Sendikada delege seçimini biz şöyle yapıyoruz: Önce tüm işçiler bölge bölge, birinci bölgede ELİ, ikinci bölgede İmbat, üçüncü bölgede Soma ve Koza Altın Madeni.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Seçim sistemini biliyoruz.

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL - Ha, seçim sistemini biliyoruz. Anladım.

Bu seçim sistemine, eğitim yetersizliği dendi. Biz her yıl eğitimimizi, iş güvenliğiyle ilgili eğitimimizi veriz. Eğitim uzmanımız Fikret Bey buradadır. Onunla ilgili de kaç saat ise, yönetmelik ne diyorsa, tüzük ne diyorsa onları yapıyoruz.

Müfettişlerin yeterli olup olmadığıyla ilgili soru soruldu. Müfettişlerin yeterli olup olmadığı, eğer bu müfettişler tam görevini yapmadığı zaman... Tabii biz de şahit oluyoruz. Ne yapıyoruz? Ya Başbakanlık dairesine ya da müfettişlere yazı yazıyoruz.

DİSK DEV. MADEN-SEN GENEL BAŞKANI TAYFUN GÖRGÜN – Sayın Başkanım, bir şey söyleyebilir miyim.

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL - Ben lafını kesmedim.

DİSK DEV. MADEN-SEN GENEL BAŞKANI TAYFUN GÖRGÜN – Ama önemli bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN – Bir dakika Tayfun Bey.

Öyle karşılıklı olmaz. Siz konuştunuz, eleştirdiniz, onlar...

DİSK DEV. MADEN-SEN GENEL BAŞKANI TAYFUN GÖRGÜN – Eleştiri değil efendim.

Burada arkadaşlar bana işaret yaptılar yani beni tehdit mi ediyorlar?

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL - İşaret yaptılarsa ben onlar adına özür dilerim yani şey yapılmasın.

BAŞKAN – Vedat Bey, siz devam edin.

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL - Bütçeler yeterli kullanılmalı mı? Evet, bütçeler yeterli kullanılmalı. Maden İş Sendikası da gerek eğitimle gerek eğitim uzmanlarıyla, avukatıyla elinden geleni yapıyor. Eksikleri var mıdır? Vardır. Bu kazadan bir sonuç elde etmiş midir? Etmiştir. Bunun özeleştirisini verir mi? Verir. Bunda da hiçbir sakıncamız yok, sıkıntımız yok.

Hasan Ören Bey de...

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Yok, soru olmadı.

Kendisine şunu sordum: Şu anda o bahsettiğim kalemlerle ilişkili sizin tespit ettiğiniz aksaklıklar var mıydı? Bu aksaklıkların giderilmesiyle ilgili işverenle veyahut da siyaset makamıyla, devlet makamıyla, kurumla herhangi bir hak araması yönünde resmî bir işlemlerde bulundunuz mu?

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL - Var tabii, Vural Bey, olmaz mı? Yani geçmişte de oldu.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Onları bize takdim eder misiniz lütfen.

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL – Biz de belgeler var, sizin makamınıza da...

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Komisyona, lütfen.

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL - Komisyona mı? Özür dilerim. Komisyona bunları iletiriz.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Hangi çalışmalar yaptığınızı istiyoruz.

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL – İletiriz.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Bütçenizin ayrıntısını da istirham ediyoruz Komisyona.

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL – Tabii, onu da getireceğiz. Bütçemizde ne kadar eğitim harcaması var, ne kadar avukatlık, ne kadar iş güvenliğiyle ilgili şey yapılmış? Onların hepsini Komisyonuza ileticeğiz.

Hasan Ören Bey de “Bakanımız Yıldız en örnek iş yeri.” dedi. Dedi mi? Dedi.

Ben şunu söylemek isterim: Benim de en yakınım yani dayımın oğlu orada öldü ve kendim soktum. Dedim ki: “Gülüm, gir.” ve yüzünü yıkadım, çıkarırken de gördüm yani ateş düştüğü yeri yakıyor. Neyse... TÜRK-İŞ buna cevap veriyor mu? TÜRK-İŞ cevabını verdi tabii. TÜRK-İŞ cevabını verdi tabii. TÜRK-İŞ eniyle, boyuyla sendika olarak özeleştirisini verdi. Bizler de veriz.

MHP’den Erkan Bey, yine yöre milletvekilimiz. Asıl sorumluluk işveren...

Ben şunu anlamış değilim, ben, yöre milletvekilimiz olarak size de söylemek isterim: Bu memlekette Enerji Bakanının suçu yok, Çalışma Bakanının suçu yok, MİGEM’in suçu yok, TKİ’nin suçu yok. Sendikalar bedelini ödedi, istifa etti. Buyurun, ülkeyi

yönetenler, onlar da istifa etsin. Biz bedelimizi ödedik. Bundan da özeleştir, bundan da nasibimizi aldık sayın vekilim. Bunda ne gerekiyorsa... Diyorum ya, en yakınlarımızı kaybettik.

Yine devam edelim. Özgür Bey "Ankara'da sendika tavrını belirlesin." İşte, delege seçimleri nasıl oldu?

Özgür Bey, 10'uncu Olağan Genel Kurulumuz oluşturulacak delege seçimi 15/2/2014 tarihinde 203 delege müracaatıyla, 150 tane delege ve 19 ayrı sandık konularak demokratik şekilde yapıldı.

Özgür Bey beni aradı. Yöre milletvekiliyim, biz dışarıda da öz eleştirimizi birbirimize veririz ama burada da veririz. Özgür Bey beni aradı "Vedat Başkan, ne biçim şube başkanın var." dedi. "Ne oldu Özgür Bey?" dedim. "Siz geldiğiniz zaman Medise, ben sizi böyle mi yolcu ediyorum?" dedi. Değil mi?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tabii, tabii.

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL - "Ne yaptı Özgür Bey?" dedim. "Ben geldim, benimle ilgilenmedi, telefonla ilgilendi." dedi.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Soru sordum cevap vermedi. Şöyle: Normalde beni kapıda karşılayıp kapıda uğurlarlar. Sıkıntı şu, söyleyeyim de netleşsin, şöyle bir şey var: Bana ilçe başkanımı ihbarda bulundu "Bütün işçiler şikâyet ediyorlar. Zorla ve patronun istediği kişileri seçecek bir yapı için patronun bir anahtar listesi var." Aynen bu çıkan sonuç. Ben geçmişte sendika kökenli bir arkadaşımı, ilçe başkanımı ve birkaç tane daha yönetici arkadaşımı aldım, sendikaya gittim. Bu soruları soruyorum, havaya bakıyor, telefonla konuşuyor, sorulara cevap vermiyor. Dedik ki: "Bak, böyle yaparsanız yanlış bir yola gidersiniz." Hiç oralı olmadı. Hatta giderken böyle havalara falan baktı.

BAŞKAN – Özgür Bey, bu gidişle Komisyonun toplantılarını bitiremeyeceğim ben.

Arkadaşlarımız cevaplarını tamamlasınlar da...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Başkanım, bugün, burada ortaya çıkan bu korkunç tabloyu önceden ihbar aldık, soruyoruz, cevap vermiyorlar, anlamayı yapmış, kirli ilişkiyi kurmuş, "Cevap ver." diyoruz, cevap vermiyorlar soruya. Yoksa...

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL - Özgür Bey bana söyledikten sonra ben şube başkanını aradım. Biz yöre milletvekillerinin hepsini biliriz, Selçuk Bey'i..."

BAŞKAN – Vedat Bey, toparlarsanız sevinirim.

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL - Toparlıyorum.

Hasan Bey'i de biliriz, hepsini de ziyaret ederiz ve bizi yolcu ederler. Bizim sorunlarımızı dinlerler, bizimle fotoğraf çekerler, özelleştirmeye karşı, bu sahalarla ilgili sıkıntılarımızda gerek iktidar milletvekilleri, daha çok tabii yöremizin milletvekilleriyle, iktidar milletvekilleriyle de görüştük, bize katkı sağladılar. Ben de Özgür Bey'e bunu anlattım. Özgür Bey de tabii sinirliydi, bana bir şeyler söyledi. "Doğru, haklısın Özgür Bey." dedim, böyle geçiştirdik ama dün mahkeme kararını verdi, ne dedi biliyor musunuz o delege seçimiyle ilgili? Hani "Yolsuzluk var, usulsüzlük var." denildi ya, o müracaat eden arkadaşlarımız geri aldılar, dediler ki: "Biz takipsizlik kararı verilmesini istiyoruz." ve geri adım attılar.

Özgür Bey, ondan sonra biz bir daha yaptık. Ne yaptık biliyor musunuz?

BAŞKAN – Vedat Bey...

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL - Toparlayacağım ama ben...

BAŞKAN – Komisyonumuzun ilgi alanının çok detaylarına giriyorsunuz.

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL - Hayır, detaya girmiyorum.

Biz müteşebbis heyeti atadığımız zaman, İmbat AŞ'de toplam 5 bin üyemiz var, oy kullanma sayısı 1.200.

BAŞKAN – Hemen toparlayın. Ayhan Bey'e söz vereceğim. O teknik konularda bazı cevaplar verecek.

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL - Soma kömürlerinde sadece 600 kişi kullandı. Bunun başında da genel merkez olarak biz durduk. Ben durmadım, Hasan Başkanla, yöreden diye genel merkezden arkadaşlar durdu. Tabii, biz bu sendikanın daha demokratik bir şekle kavuşması için genel merkez olarak elimizden geleni yapacağız. Buradan herkes bir sonuç elde etmiştir, biz de üzerimize düşen görevi ...

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Ayhan Bey, buyurun.

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL - Arkadaşımıza, kardeşimize...

Tabii meslektaşım, seni çocukluğundan tanırım. Bugüne kadar bu memlekette 450 bin tane maden işçisi örgütsüzken, Soma'da bu sel kayıptan, bu kazadan sonra da neredeydi bu örgütlenmel

BAŞKAN – Vedat Bey, tamam, lütfen...

Ayhan Bey, buyurun.

TÜRK-İŞ TÜRKİYE MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI GENEL SEKRETERİ VEDAT ÜNAL - Maden İş Kolunda Türkiye'de nerede örgütlüsünüz? Bir tane yer söyle bana.

BAŞKAN – Ayhan Bey, buyurun.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Necati Bey'in sorusu eksik kalmıştı, oradan tamamlayarak devam edeyim.

Dendi ki: "Yargılanan maden mühendisleri hakkında ne yapıyorsunuz?" O Bursa'daki teftiş... Bursa'da teftiş yapan müfettişlerin yargılanmaları devam ediyor hâlen. Biz görüştük, bizden bir talepleri olmadı ancak biz bunların... Mesela, şu anda, biz yaşamını kaybeden 5 üyemizin de ailesiyle görüştük, dava konusunda bir sıkıntıları olup olmadığını paylaştık, onları sorun olmadığı için şey yapmadık ancak teknik nezaret için şu anda danışmanlığını odamızın avukatı yapıyor. Çünkü Soma'da avukat bulamadı o dönemde, öyle bir sıkıntı yaşadık arkadaşımız. Bilgiler bize gelince, biz hemen hukuk müşavirimizi oraya yönlendirdik, ücretsiz avukatlığını yapıyor. Zaten bizim hukuk müşavirliğimiz de bu konularda, üyelerimizin hakları konusunda çalışmaları yapıyor, görüşmeler ücretsizdir, danışmanlık ücreti almaz, oda adına bu faaliyetleri yürütür.

"Ne istiyorsunuz madencilikle ilgili, Komisyonla söyleyelim biz?" dedik. Aslında biz bunları söyledik, 2010 yılında komisyona verdik, burada Meclis araştırma komisyonuna verdik, Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kuruluna verdik. Raporlara geçti bunların hepsi. Biz, günübirlik politikalar yürüten bir yapı değiliz. Bu politikalarımızın hepsi... Bu Maden Kanunu'nda da... Bakın, bunların hepsi ulusal madencilik politikasından tutun da iş sağlığı ve güvenliğine kadar hepsi mevcut. Odalar büyük sıkıntı yaşamakta, şöyle ki: Biraz önce teknik nezaret eğitiminden konuşuldu, Bakanlık bu yetkimizi elimizden almak için yönetmelik taslağı hazırladı.

Yine odaların bu muhalif kimliği... Biz bütün siyasi kimliklere, iktidarlara muhalifizdir çünkü görevimiz budur, asıl görevimiz budur. Başındaki parti ismi bizim için önemli değildir, biz toplumsal muhalefet yaparız. Bu muhalefetimizden dolayı, 17 Aralıkta diğer 11 oda için çıktı, sonra 22 Mayıs'ta da biz ve bazı odalar için çıktı, toplam 24 oda şu anda ilgili bakanlıklara bağlandı, idari ve mali denetiminde denetim altına alındık, sıkı bir denetime geçtik. Hâlbuki, bizi bugüne kadar Devlet Denetleme Kurulu denetledi, Maliye Bakanlığı denetledi, şu ana kadar bizden bu konularda herhangi bir sıkıntı da çıkmadı, Cumhurbaşkanımız görevlendirmişti Devlet Denetleme Kurulunu. Biz, bu görevlerimizi daha iyi yapabilmek adına üyelerimizle, akademisyenlerle, genel müdürlerle, yöneticilerle, maden mühendisleriyle ürettiğimiz madencilik politikalarının, iş güvenliği politikalarının yaşama geçmesi için hepsini söylüyoruz. Bunların hepsi de kayıtlara geçmiştir. Altmış yıllık tarihimiz bu örneklerle doludur.

Hasan Bey "Burada, siyaset-iş adamı baskısı var mı?" dedi. Zaten biz sunumumuzda "Bu olay bir demokrasi sorunu." derken, aslında biz bundan bahsettik yani ülkenin siyasetinin nasıl gittiğini sizler bizlerden çok daha iyi biliyorsunuz, işin içindesiniz, detaylarına kadar biliyorsunuz. Biz bu anlamda bunu söyledik. Bu ülkenin bir demokrasi sorunudur, insanca yaşam hakkının, insanca çalışma hakkının bir demokratik hak olduğunu, bu konuda gerekli önlemlerin alınması...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Anlayamadım. Ülkenin siyasetiyle ilgili bir yorum yaptınız da...

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Sizler bu işin içindesiniz diye dedim. Ben yorum yapmıyorum o konuda. Sizler kendiniz daha iyi biliyorsunuz, bu işin içindesiniz dedim.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Yorum yapmıyorsunuz, tamam.

Muhalefetin içinde bulunduğu durumu kastettiniz herhâlde.

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – Burada sorumluluklarla ilgili...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Yılmaz Bey, ne varmış muhalefetin durumunda?

BAŞKAN – Erkan Bey, lütfen...

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AYHAN YÜKSEL – "Burada kim sorumludur?" gibi tartışmalar, zaten bütün kamuoyunda da bu tartışma var "Sorumlu kimdir?" derken...

HASAN ÖREN (Manisa) – Sayın Başkan, Hüseyin Tanrıverdi'yi çağırarak mısınız?

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Hüseyin Tanrıverdi'yi çağırın, o zaman görürüz..

BAŞKAN – Arkadaşlar, rica ediyorum.

Ayhan Bey sorulara cevap versin.

HASAN ÖREN (Manisa) – Uyar Madencilikte 9 tane insanın neden öldüğünden başlayalım.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Olayın özünüle uğraşalım.

HASAN ÖREN (Manisa) – TKİ niye vermiş? Uyar Madencilğe, 2 tane firması batmış olduğu hâlde ihaleyi niye vermiş? Ona başlayalım.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Olayın özünüle uğraşalım.

HASAN ÖREN (Manisa) – Sen söyleme, başkası söylesin.

Sen “Muhalefetin durumu” diye teşvik ediyorsun.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Burada eğer siyaset yapacaksak yaparız.

BAŞKAN – Tamam... Arkadaşlar...

HASAN ÖREN (Manisa) – Ateşi niye yakıyorsun ki?

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Hayır, bizim görevimiz kazanın nedenlerini araştırmak.

HASAN ÖREN (Manisa) – Peki, ne dedin? Son cümle nedir? “Muhalefetin durumu...”

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Burada biz teknik bilgi almak...

(AK PARTİ, CHP ve MHP sıralarından karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN – Arkadaşlar, oturuma ara vereceksiniz bana. Yapmayın ya!

Yılmaz Bey espri yaptı bana göre. Birazcık da...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Ufak bir iğne batırdım, çuvaldız batırıyorsunuz sabahdan beri.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Biz dersek “İktidarı kastediyorsun, değil mi?” aynı gerginlik olur.

BAŞKAN – Arkadaşlar, rica ediyorum...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Sosyal Demokrat Halkçı Parti zamanında meydana gelen iş kazası sayısını söyleyeyim mi?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Söyle.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Siyaset yapacaksak... Burada derdimiz siyaset değil, 301 madencinin hayatını kaybettiği bu kazanın nedenlerini araştırmak.

(AK PARTİ ve CHP sıralarından karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN – Arkadaşlar, rica ediyorum...

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Ortamı geriyorsunuz.

BAŞKAN – Vural Bey... Tamam, arkadaşlar...

HASAN ÖREN (Manisa) – Bana niye söylüyorsunuz?

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Herkese söylüyorum.

HASAN ÖREN (Manisa) – Herkese söylemeyin, ateşi yakana söyleyin.

BAŞKAN – O, bir ironi yapmak istedi ama şey yaptı.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Böyle şey olur mu?

BAŞKAN – Bakın arkadaşlar, böyle olursa ara vereceğim.

HASAN ÖREN (Manisa) – Sayın Başkanım, arkadaşımız muhalefetle ilgili muhalefetin hâlini ve durumunu Oda Başkanımıza söyledi. Muhalefetin durumu ciddidir, iyidir. Eğer muhalefetin durumu konuşulacak ise buraya biz bu siyaset ve iş adamı ilişkisinde size de Kanal 24’ün muhabiri “Hüseyin Tanrıverdi”yle ilgili halkı dolaştığımızda bununla ilgili iş adamı ve siyasetin ilişkisinden bahsediliyor. Acaba Komisyona çağırarak mısınız?” dediğinde siz ne söylediniz orada?

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Ben size burada muhalefet milletvekilleriyle irtibatlı olan madencilik adına taşeron firmalarının isimlerini sayayım mı burada?

HASAN ÖREN (Manisa) – Say bakalım, haydi.

BAŞKAN – Hayır, gerek yok. Arkadaşlar...

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Sayabilirim ama saymak istemiyorum.

HASAN ÖREN (Manisa) – Sayamazsın ki.

BAŞKAN – Arkadaşlar, oturuma on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati : 17.53

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 17.57

BAŞKAN : Ali Rıza ALABOYUN (Aksaray)

BAŞKAN VEKİLİ : Yılmaz TUNÇ (Bartın)

SÖZCÜ: ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir)

KÂTİP: Fatoş GÜRKAN (Adana)

-----0-----

BAŞKAN – Arkadaşlar, oturumu tekrar açıyorum.

Bizim Maden Mühendisleri Odasından ricamız, aldıkları sorulara yazılı cevap verirlerse seviniriz.

Şu an itibarıyla oturumu kapatmak durumunda kalacağım.

Hepinize, sendikalara, Maden Mühendisleri Odasına çok çok teşekkür ediyorum.

Yarın 14.30' da devam edeceğiz.

Katılımınızdan dolayı çok teşekkür ediyor, oturumu kapatıyorum.

Kapanma Saati: 17.58